
NORGES BANKS REPRESENTANTSKAP

RAPPORT FOR 2021

DOKUMENT 9 (2021–2022)

NORGES BANKS REPRESENTANTSKAP RAPPORT FOR 2021

Dokument 9 (2021–2022)

TIL STORTINGET

Representantskapet skal minst én gang årlig legge fram for Stortinget sin uttalelse om tilsynet med Norges Bank.

Denne rapporten presenterer representantskapets beslutninger og gjennomført tilsyn med Norges Banks virksomhet i 2021.

Representantskapets ansvar er regulert i sentralbankloven. Representantskapet skal føre tilsyn med Norges Banks drift og med at bestemmelsene for virksomheten blir fulgt. En vesentlig oppgave for Norges Bank er forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Denne oppgaven er omfattet av tilsynet. Det skal føres tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring av og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og øvrig rammeverk.

Representantskapet har godkjent Norges Banks årsregnskap for 2021 som er utarbeidet av hovedstyret, og har vedtatt Norges Banks budsjett for 2022 etter forslag fra hovedstyret.

Fra regnskapsåret 2022 har representantskapet inngått engasjementsavtale med Ernst & Young AS som ny ekstern revisor for Norges Bank og tilhørende virksomheter.

Denne rapporten ble godkjent i møte 17. mars 2022.

Oslo, 4. april 2022

Julie Brodtkorb
Leder i Norges Banks representantskap

NORGES BANKS ORGANISASJON

Stortinget

Finansdepartementet

Representantskap

Hovedstyre

Leder: Sentralbanksjefen

Revisjons-
utvalg

Godt-
gjørelses-
utvalg

Eierskaps-
utvalg

Risiko- og
investering-
utvalg

Intern-
revisjon

Komité for pengepolitikk
og finansiell stabilitet

Leder: Sentralbanksjefen

Tilsynssekretariat

Daglig leder Norges Bank
Investment Management

Norges Bank
Investment Management

Stabs-
funksjoner

Sentralbanksjef

Norges Bank
Administrasjon

Norges Bank
Sentralbankvirksomhet

INNHold

Sammendrag og hovedkonklusjon	6
Sammendrag av rapporten	7
Hovedkonklusjon	9
1 Tilsynet med Norges Bank i 2021	10
1.1 Tilsynsoppdraget, mandat og gjennomføring	11
1.2 Tilsyn med hovedstyrets styring og kontroll	12
1.3 Tilsyn med Norges Bank Administrasjon og sentralbankvirksomheten	20
1.4 Tilsyn med forvaltningen av Statens pensjonsfond utland	24
1.5 Representantskapets rolle ved virksomhet tilknyttet Norges Bank	29
2 Norges Banks årsregnskap og budsjett	32
2.1 Representantskapet godkjenner Norges Banks årsregnskap	33
2.2 Representantskapet vedtar Norges Banks budsjett – om budsjett og kostnadsstyring	38
3 Prioriteringer i videre arbeid	44
4 Norges Banks representantskap organisering av arbeidet	48
4.1 Representantskapets medlemmer 2022–2023	49
4.2 Organisering av tilsynet	54
4.3 Representantskapets aktiviteter i 2021	57
4.4 Representantskapets ressursbruk i 2021	59

SAMMENDRAG OG HOVEDKONKLUSJON

SAMMENDRAG AV RAPPORTEN

Representantskapet fører tilsyn med Norges Banks drift og med at bestemmelsene for virksomheten blir fulgt. Oppgaver og ansvar er regulert i Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven). Tilsynet omfatter også forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU), som er en betydelig oppgave for Norges Bank, og skal gjennomføres i samsvar med Mandat fastsatt av Finansdepartementet.

Hovedstyret er ansvarlig for styringen og driften av virksomheten i Norges Bank og skal sørge for en forsvarlig og effektiv organisering.

Representantskapet legger gjennom denne rapporten fram sin vurdering av hovedstyrets styring av og kontroll med Norges Bank i 2021. Prioriteringer for tilsynet i 2021 ble omtalt i eget kapittel i Dokument 9 (2020–2021).

Alle protokoller fra hovedstyret og Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet er lagt fram for representantskapet i samsvar med sentralbankloven. Representantskapet har ikke hatt merknader til hovedstyrets protokoller.

Hovedstyret har for 2021 behandlet åtte periodiske rapporter om operasjonell risikostyring, internkontroll og etterlevelse fra virksomhetsområdene.

Hovedstyrets oppsummerende vurdering er at:

- *Internkontrollen i Norges Bank er gjennomført på en tilfredsstillende måte.*
- *Den beregnede operasjonelle risikoeksponeringen i kapitalforvaltningen har gjennom året vært innenfor hovedstyrets definerte risikotoleranse.*
- *Den operasjonelle risikoeksponeringen i sentralbanksjefens ansvarsområde har gjennom året vært akseptabel.*
- *Styrets sammensetning og kompetanse gir grunnlag for å ivareta kravene i forskriften på en god måte.*

Representantskapet har tatt samlet vurdering av risiko-situasjonen og internkontrollen i Norges Bank for 2021 til etterretning og mener at det er etablert prosesser og rapportering som oppfyller kravene i sentralbankloven, forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank og mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland.

Norges Banks varslingsordning skal tilfredsstillende kravene etter arbeidsmiljøloven § 2 A-6 og legge til rette for varsling om kritikkverdige forhold. Ingen av varslingssakene som er behandlet i 2021 er oppfattet å ha en alvorlighetsgrad som medfører rapportering til hovedstyret eller representantskapet. Representantskapet er orientert om ordningen og hovedstyrets rolle i notat fra hovedstyret.

Representantskapet er opptatt av at Norges Bank har et godt omdømme og har tidligere gitt en anbefaling til hovedstyret om å klargjøre i kommunikasjonsprinsippene hvem som er Norges Banks målgrupper. I representantskapsmøte er det gitt en presentasjon av en omdømmeundersøkelse fra høsten 2021, hvor det går fram at Norges Bank har høy tillit og et godt omdømme i befolkningen, er oppfattet som mer åpen og transparent enn ved tidligere undersøkelser, og at kunnskap om bankens rolle og funksjon har økt.

Norges Bank arbeider systematisk for å oppnå kjønnsbalanse, og har som mål å oppnå minimum 40 prosent av hvert kjønn for banken som helhet. Ved utgangen av 2021 hadde Norges Bank en kvinneandel på 34 prosent. Det er en økning fra 33 prosent i 2020 og 32 prosent i 2019. Kvinneandelen blant de ansatte ved bankens internasjonale kontorer er lavere enn i Oslo. Kun i enheten Norges Bank Administrasjon (NBA) rapporteres det om nærmere 60 % kvinner. Representantskapet er opptatt av at Norges Bank setter mål for bedre kjønnsbalanse og følger hovedstyrets arbeid for å nå målene.

Representantskapet engasjerte Mercer Sentinel til å foreta en vurdering av Norges Banks styring av operasjonell risiko i virksomheten basert på deres erfaring av hva som anses som god markedspraksis. Hovedkonklusjonen i rapporten er at Norges Bank har implementert operasjonelle prosesser som reflekterer bankens størrelse og kompleksitet. Det er identifisert enkelte områder hvor det anbefales tiltak for å redusere den operasjonelle risikoen. Rapporten er sendt til hovedstyret. Hovedstyrets vurderinger av anbefalingene og videre oppfølging vil bli fulgt opp av representantskapet.

I tråd med tilsynsplanen for 2021 er det gjennomført en undersøkelse av Norges Banks håndtering av covid-19-pandemien. Representantskapet har vært del av en dynamisk prosess med skriftlig dialog mellom representantskapet og hovedstyret og har fått oppdatert informasjon og vurderinger direkte fra hovedstyret i flere omganger. Formålet med gjennomgangen har ikke vært å kontrollere at rammeverket for krisehåndtering er etablert,

men å se på om hovedstyrets etablerte rammeverk har fungert i praksis. Det generelle inntrykket er at hovedstyret er bevisst på sin rolle i krisehåndteringen, og at banken har hatt god styring av og kontroll med håndteringen av pandemien. Representantskapet har oversendt rapporten fra tilsynet til hovedstyret og fått deres tilbakemeldinger. Disse er tatt til etterretning.

Representantskapet har mottatt og behandlet to årlige attestasjonsuttalelser fra ekstern revisor, om Statens konti i Norges Bank og Regnskapsføring og betalinger i statsgjeldforvaltningen. Disse er tatt til etterretning og videresendt til Finansdepartementet.

Revisjonsselskapet Deloitte AS har også gjennomført et uavhengig attestasjonsoppdrag for Norges Bank om Norges Banks rammeverk for risikostyring og kontroll, knyttet til grundig gjennomgang («due diligence») i forkant av den enkelte investering i unoterte eiendeler for Statens pensjonsfond utland. Det ble pekt på enkelte forhold som kan være av betydning for arbeidet med å videreutvikle risikostyringen. Utdrag fra hovedstyrets kommentarer til dette er gjengitt i kapittel 1. Representantskapet har tatt rapporten, og hovedstyrets kommentarer til den, til etterretning. Rapporten er oversendt til Finansdepartementet og offentliggjort i sin helhet.

Representantskapet har fulgt opp arbeidsavtalen med daglig leder av Norges Bank Investment management (CEO NBIM), Nicolai Tangen, i tråd med Finanskomiteens ønsker, slik de kommer til uttrykk i Innst. 590 S (2020–2021). Det innebærer løpende tilsyn med hovedstyrets oppfølging av at avtalen overholdes i tråd med forutsetningene, som endelig og ugjenkallelig, og uten tidsbegrensning.

Representantskapet viser til at punktet i erklæringen fra Nicolai Tangen som gjelder forbudet mot tilbakekjøp av eierandelen i AKO Capital nå er likelydende med formuleringen i erklæringen fra AKO Foundation. Erklæringen fra Nicolai Tangen tas til orientering.

Representantskapet har tatt hovedstyrets oppfølging av arbeidsavtalen for CEO NBIM til etterretning og imøteser tilsvarende årlig orientering om gjennomførte kontrolltiltak fra hovedstyret så lenge arbeidsavtalen løper. Representantskapet ba tilsynssekretariatet følge opp med banken for å få klargjort enkelte forhold. Disse forholdene er nå oppklart og tatt til etterretning.

Representantskapet er opptatt av kostnadseffektivitet og har fulgt opp budsjettbehandlingen og rapporteringer av kostnadsutvikling gjennom året. Representantskapet har vedtatt Norges Banks budsjett for 2022 etter forslag fra hovedstyret.

Representantskapet har behandlet hovedstyrets årsberetning for Norges Bank og godkjent årsregnskapet for 2021 som er utarbeidet av hovedstyret. Ekstern revisors beretning er tatt til etterretning. Norges Banks egenkapital var på 289 milliarder kroner per 31. desember 2021, mot 277 milliarder kroner per 31. desember 2020. I tråd med retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd blir det overført 11,1 milliarder kroner til statskassen.

Norges Banks årsrapport om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland i 2021, inkludert hovedstyrets vurdering av resultatene og revisors beretning, er tatt til etterretning av representantskapet.

Representantskapet jobber etter en årlig tilsynsplan, som omfatter gjennomføring av løpende tilsyn, tilsynsgjennomgang og undersøkelser av aktuelle problemstillinger. I tilsynsplanen for 2022 tillegges områdene operasjonell risikostyring, oppfølging av leverandøravtaler, etterlevelse av regulatoriske krav samt budsjett og måloppnåelse særlig oppmerksomhet og inngår i det løpende tilsynet.

Det er i tillegg besluttet å gjennomføre tilsynsprosjekter med avsluttende rapport på følgende områder:

- *Operasjonell risikostyring*
- *Kostnadseffektivitet*
- *Forsyningsplikt kontanter*
- *Bruk av ekstern forvaltning i SPU*

Videre har representantskapet lagt en plan for egen kompetanseutvikling i det kommende året. For å kunne å utøve et kompetent tilsyn søkes det å utvikle solid samlet kompetanse innen sikkerhet, virksomhets- og økonomistyring samt tilstrekkelig forståelse av Norges Banks fagområder til å se aktuell risiko i bankens prosesser.

HOVEDKONKLUSJON

Norges Banks representantskap skal minst én gang årlig legge fram sin uttalelse om tilsynet med Norges Bank for Stortinget.

Representantskapet har også i 2021 mottatt alle opplysningene det har bedt om. Det er ikke avdekket forhold som gir grunnlag for særlige merknader i tilsynet.

Etter representantskapets oppfatning har hovedstyret utøvd styring av og kontroll med Norges Banks virksomhet i samsvar med krav i sentralbankloven, forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank (Internkontrollforskriften) samt mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Det er etablert hensiktsmessige rutiner som sørger for at virksomheten utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig.

KAPITTEL 1

TILSYNET MED NORGES BANK
I 2021

1.1 TILSYNSOPPDRAGET, MANDAT OG GJENNOMFØRING

MANDAT OG RAMMER FOR TILSYNSOPPDRAGET

Det overordnede rammeverk for Norges Bank er Lov om Norges Bank og pengevesenet mv., sentralbankloven, Forskrift om risikostyring og intern kontroll i Norges Bank «Internkontrollforskriften» og Mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU) «Mandatet for SPU» fastsatt av Finansdepartementet.

Representantskapet er ett av tre organer i Norges Bank etter sentralbankloven § 2-1: «*Norges Bank skal ha et hovedstyre, en komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet og et representantskap.*»

Representantskapet er oppnevnt av Stortinget for å føre tilsyn med Norges Bank og utføre øvrige oppgaver etter sentralbankloven.

Representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og med at bestemmelsene for virksomheten blir fulgt. Tilsynet er rettet mot at hovedstyret har tilfredsstillende styring av og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig.

Alle hovedstyrets protokoller skal sendes til representantskapet som gjennomgår behandling og vedtak gjort av hovedstyret, og det kan bes om utdypinger. Gjennom tilsynet er det et mål å kunne bidra til at hovedstyret etablerer gode prosesser og kontrollrutiner. Dette oppnås særlig ved å sikre at vedtak som representantskapet har fattet i tråd med sin rolle, blir behandlet og vurdert av hovedstyret.

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet har ansvaret for Norges Banks utøvende og rådgivende myndighet i pengepolitikken og har ansvar for bruken av virkemidler for å nå målene i pengepolitikken. Den skal bidra i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet gjennom rådgiving og bruk av de virkemidler den har til rådighet. Representantskapet mottar protokoller fra Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet til orientering, men uttaler seg ikke om komiteens behandling og vedtak.

Representantskapets tilsyn omfatter heller ikke Norges Banks skjønnsutøvelse i den økonomiske politikken. Tilsynet med driften vil likevel kunne omfatte prosesser og dokumenter i Norges Bank som danner et grunnlag for

råd og skjønnsutøvelse. Representantskapet blir orientert om Norges Banks arbeid på disse områdene.

VURDERING AV RISIKO I TILSYNET

Representantskapet behandler et stort antall saker i løpet av ett år. Langvarige og kompliserte prosjekter i Norges Bank, internasjonalisering av samfunnet, krav til digitalisering og krav til god ressursutnyttelse kan være utfordringer i arbeidet. Det er kritisk for en tilfredsstillende saksbehandling i representantskapet at riktig dokumentasjon er tilgjengelig til rett tid.

Andre forhold som kan påvirke saksbehandlingen er representantskapets og hovedstyrets begrepsforståelse som kan variere på grunn av ulikt ståsted og utgangspunkt. Det oppfattede risikobildet i og for Norges Bank kan være et annet for representantskapet enn det hovedstyret styrer etter. For at representantskapet skal kunne ha et mest mulig riktig risikobilde er det av betydning at hovedstyrets rapporter om virksomhetsstyring, etterlevelse og internkontroll er helhetlige, tydelige og tidsriktige.

I dialogen med hovedstyret kan det oppstå situasjoner hvor hovedstyret og representantskapet har forskjellig oppfatning av innholdet i oppgavene etter sentralbankloven. Dette kan medføre at representantskapet ikke får tilgang på informasjon de mener er innenfor sitt mandat å få kjennskap til, mens hovedstyret er av en annen oppfatning. Det kan svekke arbeidet i begge organer. Representantskapet er klar over dette i sitt arbeid, det er imidlertid sjelden slike utfordringer oppstår.

GJENNOMFØRING AV TILSYNET

Arbeidsmetoden og gjennomføringen av tilsynet er utviklet over tid. Representantskapets tilsyn med virksomheten i Norges Bank er i første rekke basert på gjennomgang av protokoller fra hovedstyret, rapporter, notater og andre saksdokumenter i møtene. Beslutninger i enkelt saker og eventuell oppfølging omfattes av videre tilsyns arbeid, i løpende tilsyn eller egne gjennomganger.

En nødvendig forutsetning for gjennomføringen av et tillitvekkende tilsyn er uttrykt i sentralbankloven: «*Representantskapet har rett til innsyn i alle Norges Banks anliggender og kan foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for sine oppgaver etter loven.*»

Tilsynet med Norges Banks virksomhet er basert på representantskapets egne vurderinger av risiko og vesentlighet. I tilsynet legges det vekt på at virksomheten

i Norges Bank drives etter rammer for virksomheten gitt i lover og bestemmelser, at ressursstyringen er målrettet og effektiv samt at ekstern rapportering om virksomheten er korrekt og pålitelig. Videre vektlegges både risiko for omdømmetap og finansiell risiko dersom bankens virksomhet ikke drives i samsvar med gjeldende lover og regler.

I tilsynet vurderes virksomhetsstyring, internkontroll, arbeidsprosesser og Norges Banks organisering nært knyttet til etterlevelse av lovpålagte oppgaver. Representantskapet må gis god informasjon om de styrings- og kontrollordningene som sentralbanken har etablert, herunder omfang og kvalitet på styringsdokumenter, samt de interne kontroll- og etterlevelseshensfunksjonenes og internrevisjonens arbeid.

Med utgangspunkt i godkjent årlig tilsynsplan gjennomfører tilsynssekretariatet løpende tilsyn, utredninger eller tilsynsgjennomganger på spesifikke områder. Gjennom året kan det godkjennes attestasjonsoppdrag utført etter internasjonale revisjonsstandarder og igangsettes særskilte undersøkelser dersom det er aktuelt. Representantskapet mottar rapporter fra tilsynsgjennomganger og attestasjonsuttalelser.

Figur 1 viser modellen for ulike tilsynsformer, prosessflyt og rapportering.

Det gjennomførte tilsynet i 2021 beskrives videre med utgangspunkt i tilnærmingen som er vist i figuren, med løpende tilsyn, utredninger, tilsynsgjennomganger og attestasjonsoppdrag der det er relevant.

1.2 TILSYN MED HOVEDSTYRETS STYRING OG KONTROLL

Hovedstyret er ansvarlig for styringen og driften av virksomheten i Norges Bank, og skal sørge for en forsvarlig og effektiv organisering. Det skal fastsette mål og strategi for Norges Bank, samt overordnede retningslinjer for bankens virksomhet. Risikoprofil for bankens forskjellige virksomhetsområder skal framkomme samt hvilke risikorammer som gjelder der hvor dette er relevant.¹

Hovedstyret har etablert fire underutvalg med egne mandater. Disse er revisjonsutvalget, risiko- og investeringsutvalget, godtgjørelsesutvalget og eierskapsutvalget. Utvalgsmedlemmene er i stor grad oppnevnt blant de eksterne styremedlemmene. Hovedstyret har fastsatt mandatene for alle de fire underutvalgene.

Representantskapet har mottatt og tatt til orientering alle mandatene. Hovedstyret har også orientert om oppnevninger av medlemmer til utvalgene.

FIGUR 1 TILSYN, PROSESSFLYT MED RAPPORTERING

Revisjonsutvalget (RU) er etablert med tre av de eksterne hovedstyremedlemmene i tråd med krav om dette i sentralbankloven. Utvalget skal bidra til å styrke og effektivisere hovedstyres arbeid med oppfølging, tilsyn og kontroll med regnskapsrapportering, operasjonell risiko, etterlevelse og systemene for risikostyring og intern kontroll. RU skal bl.a. forberede saker som gjelder intern-revisjonens planer og rapportering.

Representantskapet møter lederen for revisjonsutvalget en gang i året. Det blir redegjort for utvalgets arbeid og syn på risikostyring og internkontroll i Norges Bank og om hovedstyrets revisjonsplan for internrevisjonen. Disse møtene gir representantskapet innblikk i hovedstyrets samlede arbeid med risikostyring og internkontroll.

Representantskapet har tatt redegjørelsen fra revisjonsutvalgets leder og hovedstyrets årsplan for internrevisjonen 2022 og langtidsplan for internrevisjonen 2022–2025 til orientering.

Loven fastsetter at sentralbanksjefen er daglig leder for Norges Bank. Sentralbanksjefens oppgaver som daglig leder omfatter «ikke saker som bare hører under den daglige ledelsen av SPU», jf. § 2-11 første ledd tredje punktum.

Banken er organisert med to virksomhetsområder, sentralbankvirksomheten (SBV) og kapitalforvaltningen/ Norges Bank Investment Management (NBIM), samt et fellesområde i Norges Bank Administrasjon (NBA), og det er etablert stabsfunksjoner.

Sentralbankvirksomheten består av tre avdelinger: Pengepolitikk, Finansiell stabilitet og Markeder og IKT. NBA er etablert for å støtte virksomhetsområdene. Ledere i SBV og NBA rapporterer til sentralbanksjefen.

Hovedstyret har ansvaret for Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland (SPU) og ansetter en egen daglig leder av NBIM (CEO).² NBIM er organisert med seks avdelinger³ og har etablert internasjonale kontorer i London, New York, Shanghai og Singapore. I SPU eienomsforvaltning er det datterselskaper i Tokyo, Paris og Luxembourg.

Hovedstyrets strategiarbeid, med planer og mål for virksomheten samt de prinsipper og retningslinjer som vedtas for styring og kontroll, må være tydelige. Det er vesentlig at Norges Bank har etablert gode internkontrollsystemer og -prosesser som er målrettet, fungerer tilfredsstillende,

med høy kvalitet og er effektive for at kjerneoppgavene skal kunne utføres i tråd med samfunnets krav, forventninger og sentralbankens formål.

Gjennom tilsynet med Norges Bank følger representantskapet med på hovedstyrets arbeid med etterlevelse av rammer, oppnåelse av planer og mål, og at det er god styring og kontroll på prosesser og funksjoner. Representantskapet følger også med på at Norges Bank håndterer overordnede risikoområder som gjelder i samfunnet generelt, og som kan påvirke sentralbankens gjennomføring av oppgaver og måloppnåelse.

HOVEDSTYRETS EGNEVALUERING

Etter Mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland⁴ skal hovedstyret årlig evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til forvaltningsoppdraget. Hovedstyrets egnevaluering oversendes Finansdepartementet. Hovedstyret oppsummerer slik: «Hovedstyrets samlede vurdering er at styrets sammensetning og kompetanse gir et godt grunnlag for å ivareta oppdraget med forvaltningen av SPU.»

Representantskapet har mottatt kopi av brevet til departementet og tatt hovedstyrets evaluering til orientering.

HOVEDSTYRETS OVERORDNEDE STYRINGSRAMMEVERK «STYRENDE DOKUMENTER»

I Forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank er det satt krav til at hovedstyret skal «fastsette mål og strategi for Norges Bank, samt overordnede retningslinjer for bankens virksomhet». Norges Bank skal på alle områder foreta en systematisk vurdering av vesentlige risikoer knyttet til virksomheten. Den etablerte internkontrollen skal håndtere de identifiserte risikoene på en forsvarlig måte. Hovedstyret har fastsatt prinsipper for risikostyring i Norges Bank på overordnet nivå og videre for sentralbankvirksomheten og NBIM.

Rammeverket er jevnlig lagt fram for representantskapet til orientering. For styring og klargjøring av oppgaver og ansvar er det fastsatt en rekke interne styringsdokumenter. Forretningsorden for hovedstyret, forretningsorden for Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet i Norges Bank og prinsippdokument om ansvarsfordeling mellom hovedstyret og komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet er vedtatt av respektive styrende organ.

Hovedstyret vedtar felles reguleringer for hele Norges Banks virksomhet, internrevisjonen og for hvert enkelt virksomhetsområde, men kan også delegere fastsettelse av felles regelverk til sentralbanksjefen. Sentralbanksjefen fastsetter også retningslinjer for NBA og sentralbankvirksomheten, og CEO NBIM fastsetter retningslinjer for kapitalforvaltningen.

Ved fastsettelse av nye eller oppdatering av gjeldende styringsdokumenter på overordnet nivå blir representantskapet orientert ved framlegg av styringsdokumentet eller gjennom informasjon i etterlevelsrapporteringen.

HOVEDSTYRETS OG SENTRALBANKSJEFENS UTVIKLING AV STYRINGSRAMMEVERKET

I 2020 igangsatte hovedstyret et arbeid med å oppdatere styringsdokumentene for risiko, sikkerhet og krisehåndtering / beredskapsplanlegging i Norges Bank. Hensikten var å sørge for at dokumentene gjenspeilte Norges Banks styringsmodell, samt endringer i sentralbankloven og sikkerhetsloven.

Hovedstyret har et særskilt ansvar for Norges Banks beredskapsplaner for finansielle kriser. Hovedstyret vedtar planene, men komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet skal gis anledning til å uttale seg på forhånd. Hovedformålet med prinsippene er å sørge for at Norges Bank har planer og rutiner for å håndtere avviks- og krisesituasjoner som kan true den finansielle infrastrukturen eller økonomisk stabilitet, herunder sikre beredskap for bruk av politikktiltak.

Hovedstyret vedtok «Prinsipper for beredskap og håndtering av finansielle kriser i sentralbankvirksomheten» i møtet 17. desember 2021, etter at disse først var forelagt Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet for uttalelse. Oppdaterte prinsipper og oversikt over struktur for styringsdokumenter for beredskap og krisehåndtering er oversendt representantskapet.

Representantskapet har tatt fastsettelsen av prinsippdokumentene til orientering.

REPRESENTANTSKAPETS GJENNOMGANG AV HOVEDSTYRETS PROTOKOLLER

Alle protokoller fra hovedstyret og komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet er lagt fram for representantskapet i samsvar med sentralbankloven.

Behandlingen av hovedstyrets protokoller sammen med framlagte saker og rapporter er et viktig grunnlag for representantskapets tilsyn og gir oversikt over hovedstyrets saksomfang og vedtak i enkeltsaker. Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene er til stede i møtene og gir redegjørelser knyttet til protokollene og hovedstyrets saker. NBIMs ledelse er til stede under behandling av saker om kapitalforvaltningen.⁵

Behandlingen av protokollene sammen med framlagte saker og rapporter gir oversikt over hovedstyrets saksomfang og vedtak i enkeltsaker. Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene redegjør for svar på spørsmål under drøftingene har betydning for representantskapets vurderinger og vedtak. Det er blant annet gitt kommentarer til at framstilling av vesentlige operasjonelle risikoer bør tydeliggjøres i rapporteringen.

Det er stilt spørsmål knyttet til Norges Banks rutiner for å redusere den operasjonelle risikoen i forvaltningen av SPU som gjelder aksjer og rentepapirer. Hovedstyret bekreftet at rammen for den operasjonelle risikoen ligger fast. Representantskapet har også bedt om utdyping av mulige interessekonflikter både for stillinger og i forvaltningen av SPU. Sentralbankledelsen har svart på spørsmål om kompetanse i NBIM, forventninger og anerkjent praksis i forvaltningen av SPU.

OPPFØLGING AV TIDLIGERE TILSYNSGJENNOMGANG OM HOVEDSTYRETS RAMMER FOR OG ORGANISERING AV STYRING OG KONTROLL

Det vises til tilsynsgjennomgang som er omtalt i Dokument 9 (2020–2021) der et punkt omhandlet spørsmål om styreansvar, felles solidaransvar og enkeltmedlems ansvar. Representantskapets anbefaling var at betingelsene rundt styreansvar for hovedstyremedlemmer til enhver tid gjøres kjent for styrets medlemmer, enten ved at det regelmessig fremmes orienteringssaker eller at det blir tatt inn i hovedstyrets forretningsorden.

Hovedstyret oversendte et notat til representantskapet med oversikt over mulige erstatningsansvar for medlemmer av Norges Banks hovedstyre etter norsk rett. Hovedstyret og komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet har begge tatt notatet til etterretning. Notatet omfatter blant annet arbeidsgiveransvar, organansvar og behov for styreansvarsforsikring.

Hovedstyret sier også: «Det er innhentet informasjon fra sentralbankene i de andre nordiske landene, og også der er praksis fortsatt slik at sentralbankene er selvassurdører for eventuelt erstatningsansvar for styremedlemmer eller tilsvarende lederroller. Den samlede vurdering er derfor fortsatt at det ikke er behov for at det tegnes ansvarsforsikring for bankens hovedstyremedlemmer eller komitemedlemmer.»

En presisering i Hovedstyrets forretningsorden er vurdert, men hovedstyret kom fram til følgende: «Hovedstyremedlemmenes straffansvar er ikke vurdert her, men bør eventuelt tas med for fullstendighetens skyld. Det er ingen tvil om at det enkelte hovedstyremedlem i grove tilfeller vil kunne bli straffansvarlig for brudd på sine plikter.

Det reelle ansvaret for hovedstyrets medlemmer antas som omtalt å være begrenset av flere grunner og regler. Et tillegg i forretningsordenen som vurdert vil ikke reflektere dette og kan lett fremstå som misvisende. Å skrive inn ytterligere i forretningsordenen om lempningsregler osv. anses lite aktuelt. Det bør heller legges opp til at nye hovedstyremedlemmer orienteres om problemstillingene, f.eks. ved innsyn i dette notatet.»

Representantskapet har tatt notatet om erstatningsansvar for styremedlemmer til orientering.

INTERNKONTROLLSTRUKTUR

Norges Bank har etablert en internkontrollstruktur etter en modell som er anerkjent praksis i finansinstitusjoner.⁶ Modellen viser samhandlingen mellom virksomhetsstyring og internkontroll. Tradisjonelt består modellen av tre interne kontrollnivåer, i tillegg er modellen utvidet med et spesielt søkelys på ekstern revisjon og regulering/tilsyn med finansinstitusjoner. Formålet er å identifisere nøkkel-funksjoner og ledelse for å sikre effektivt samarbeid og tydeliggjøre og plassere ansvar. Representantskapets tilsyn og ekstern revisors arbeid er uavhengig av den interne kontrollstrukturen i Norges Bank, og legger denne kontrollmodellen til grunn i sitt arbeid.

VURDERING AV RISIKOSITUASJONEN OG INTERNKONTROLLEN I NORGES BANK FOR 2021

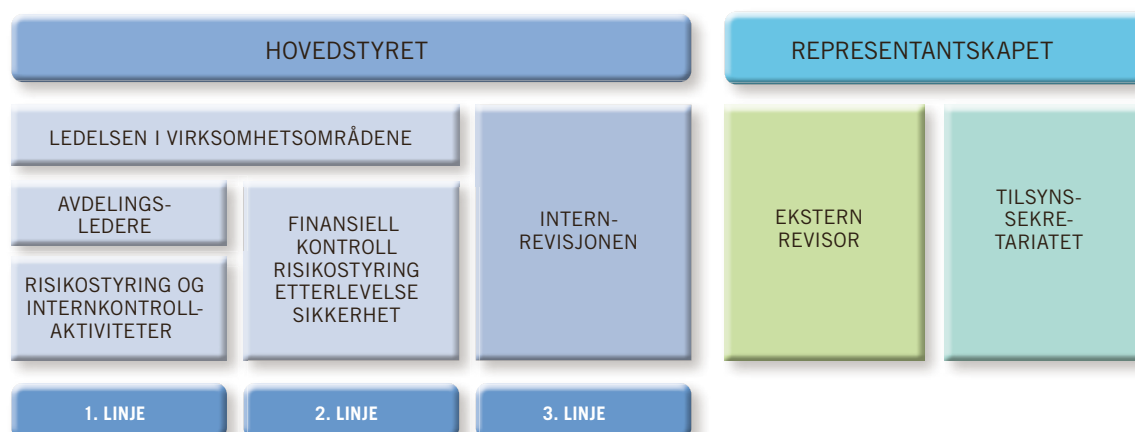
Rammeverket for risikostyring og internkontroll er gitt i sentralbankloven, Internkontrollforskriften og Mandatet for SPU.

Det er satt krav til årlig rapportering:

«Sentralbanksjefen skal minst én gang årlig utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen. Vurderingen skal forelegges hovedstyret til behandling. Leder av kapitalforvaltningen kan legge fram en egen vurdering. Hovedstyret skal minst en gang årlig oversende en vurdering av risikosituasjonen for Norges Banks virksomhet til representantskapet.»⁷

«Hovedstyret skal evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til bankens risikostyring og internkontroll minst en gang årlig.»

FIGUR 2 NORGES BANKS KONTROLLMODELL

Hovedstyret har for 2021 behandlet åtte periodiske rapporter om operasjonell risikostyring, internkontroll og etterlevelse fra virksomhetsområdene. Disse rapportene har også vært oversendt til representantskapet som har tatt dem til etterretning. Rapportene gir godt grunnlag for løpende vurderinger i tilsynet med banken.

Hovedstyrets rapport om vurdering av risikosituasjonen og internkontrollen i Norges Bank for 2021 er behandlet av representantskapet. Til saken var også følgende vedlagt:

- Årlig rapport om risikostyring og internkontroll for SBV og NBA 2021
- Årlig rapport om operasjonell risikostyring og internkontroll for NBIM 2021
- Internrevisjonens årlige rapport til hovedstyret for 2021

I årsrapporten skriver hovedstyret blant annet:

«I henhold til forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank § 3, nr. 7 skal hovedstyret «evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til bankens risikostyring og internkontroll minst en gang årlig». Hovedstyret gjennomførte i fjerde kvartal 2021 en egevaluering av sitt arbeid og sin kompetanse, hvor temaene var knyttet opp mot kravene i internkontrollforskriften. Her ble det fokusert på systemer og prinsipper for risikostyring, samt opplegg for gjennomføring av rapportering på risikostyring og internkontroll. Hovedstyrets vurdering er at styrets sammensetning og kompetanse gir grunnlag for å ivareta kravene i forskriften på en god måte.»

Flere av hovedstyrets rammeverk for banken ble oppdatert i 2021, og disse er tilpasset ny sentralbanklov og gjeldende styringsmodell. For å sikre en felles tilnærming til krisehåndtering i Norges Bank ble NBIMs interne retningslinjer for beredskap og krisehåndtering oppdatert i 2021 for å samordne terminologi og metodikk med rammeverket fastsatt for sentralbankvirksomheten.

Hovedstyret belyser trusselvurderinger for Norges Bank på overordnet nivå. Det er omtale av vesentlige risikoer og pågående eller gjennomførte risikoreducerende tiltak. Norges Bank har prosesser og systemer som er samfunns-kritiske funksjoner.

Hovedstyret mener at *«På tross av høy aktivitet, bidrar automatisering og risikoreducerende kontroller til et robust kontrollmiljø. Gjennom året er det gjort forbedringer i prosesser og systemer for å kunne håndtere*

økning i transaksjonsvolumer. Skyteknologi, optimalisering av prosesser og datahåndtering i nye systemer bidrar til ytterligere videreutvikling. Til tross for en høy grad av automatisering, er en rekke av NBIMs prosesser og kontroller avhengige av tilstrekkelig kapasitet og kompetanse på personellsiden. På flere områder er forvaltningen avhengig av nøkkelpersoner og spesialisert kompetanse. Den vedtatte økningen i antall ansatte i budsjettet for 2022 bidrar til å redusere risiko, men ansettelse, integrering og opplæring av nye ressurser vil ta tid. Prosessene for investeringer i noterte aksje- og renteinvesteringer anses som effektive og modne fra et kontrollperspektiv.»

Hovedstyret rapporterer her: *«Det er ikke registrert vesentlige brudd på Finansdepartementets mandat for forvaltningen av SPU eller hovedstyrets investeringsmandat til NBM CEO i 2021.»*

Uønskede hendelser blir rapportert og fulgt opp regelmessig. Hovedstyret sier at 35 hendelser gjennom året er kategorisert som etterlevelsessbrudd. Ingen av disse er vurdert som alvorlige.

«NBIM registrerte 254 operasjonelle hendelser i 2021, mot 250 i 2020. Én hendelse ble vurdert som kritisk og seks hendelser ble vurdert som vesentlige i 2021. Den estimerte finansielle effekten av operasjonelle hendelser i kapitalforvaltningen i 2021 var om lag 793,5 millioner kroner. Dette er den høyeste årlige effekten som er registrert for fondet.»

Under behandlingen av rapporten fikk representantskapet nærmere redegjørelser for hovedstyrets vurderinger og synspunkter.

Hovedstyrets oppsummerende vurdering er at: «

- *Internkontrollen i Norges Bank er gjennomført på en tilfredsstillende måte.*
- *Den beregnede operasjonelle risikoeksponeringen i kapitalforvaltningen har gjennom året vært innenfor hovedstyrets definerte risikotoleranse.*
- *Den operasjonelle risikoeksponeringen i sentralbanksjefens ansvarsområde har gjennom året vært akseptabel.*
- *Styrets sammensetning og kompetanse gir grunnlag for å ivareta kravene i forskriften på en god måte.»*

Representantskapet legger vesentlig vekt på hovedstyrets oppfølging og vurderinger av risikostyring og internkontroll. Det ble gjort følgende vedtak til behandlingen av rapporten:

Representantskapet viser til hovedstyrets redegjørelse om prosesser og rapportering som oppfyller kravene i sentralbankloven og forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank. Representantskapet tar samlet vurdering av risikosituasjonen og internkontrollen i Norges Bank for 2021 til etterretning. I lys av krigen i Ukraina, bes det om en oppdatert vurdering av risikosituasjonen i representantskapsmøtet i juni.

INTERNREVISJONENS RAPPORTERING

Internrevisjonen gjennomfører revisjoner i henhold til revisjonsplan fastsatt av hovedstyret. Rapporter fra revisjonsprosjektene behandles i revisjonsutvalget og hovedstyret. Iverksettelse av tiltak som følge av anbefalinger i rapportene følges opp som del av den faste rapporteringen fra bankens virksomhetsområder til hovedstyret. Internrevisjonen har for 2021 rapportert 12 revisjonsprosjekter til hovedstyret. I tillegg har internrevisjonen verifisert at praktiseringen av godtgjøreleseordningen for SPU og sentralbankvirksomheten i 2020 var i tråd med retningslinjene for godtgjørelse, fastsatt av hovedstyret, se kapittel 2.

Representantskapet behandler ikke internrevisjonens rapporter, men de gjennomgås av tilsynssekretariatet i forbindelse med løpende tilsyn og tilsynsgjennomganger på relevante temaer.

RAPPORTERING OM VARSLINGSSAKER

Norges Banks varslingsordning skal tilfredsstillende kravene etter arbeidsmiljøloven § 2a-6 og legge til rette for varslingsordning om kritikkverdige forhold. I løpet av året har hovedstyrets rolle i varslingsaker blitt tydeliggjort gjennom oppdatering av instruksen til internrevisjonen og retningslinjer for varslingsordning.

Representantskapet er orientert om ordningen og hovedstyrets rolle i notat fra hovedstyret. Representantskapet stilte spørsmål om hvordan varsler mot leder av internrevisjonen eller sentralbankledelsen håndteres og hvordan denne type saker kan ankes før det foreligger en endelig beslutning. Sentralbanksjefen orienterte. Informasjon om varslingsordningen er gitt til alle bankens ansatte.

I løpet av 2021 har internrevisjonen behandlet to varslingsaker. Ingen av sakene er oppfattet å ha en alvorlighetsgrad som har medført rapportering til hovedstyret og videre til representantskapet.

OMDØMMEUNDERSØKELSE

Representantskapet er opptatt av at Norges Bank har et godt omdømme. I en tilsynsgjennomgang om Norges Banks periodiske offentlige rapporter fra 2019, kom representantskapet med en anbefaling til hovedstyret om å klargjøre i kommunikasjonsprinsippene hvem som er Norges Banks målgrupper. Det ble også anbefalt å gjøre systematiske undersøkelser av om de eksterne offentlige rapportene inneholder relevant informasjon for de definerte målgruppene. Hovedstyret har fastsatt prinsipper for eksternkommunikasjon i Norges Bank.

Høsten 2020 var Norges Bank del av Ipsos Profilundersøkelse av norske etater.

I representantskapsmøte er det gitt en presentasjon av en ny omdømmeundersøkelse fra høsten 2021 som ble gjennomført av et kommunikasjonsbyrå.

Undersøkelsen består av to deler:

- Kvantitativ undersøkelse i befolkningen blant 2000 personer
- Kvalitative dybdeintervjuer med 40 interessenter

Undersøkelsen i 2021 viser at Norges Bank har høy tillit og et godt omdømme i befolkningen, er oppfattet som mer åpen og transparent enn ved tidligere undersøkelser, og at kunnskap om bankens rolle og funksjon har økt. Hovedstyret ble gitt gode kommunikasjonsråd og har tatt undersøkelsen til orientering.

Representantskapet ser det som positivt at det gjennomføres regelmessige undersøkelser og er definert en interessentgruppe for dybdeintervjuer.

Representantskapet har tatt redegjørelsen om omdømmeundersøkelse 2021 til orientering.

NORGES BANKS HÅNDTERING AV COVID-19-PANDEMIEN – TILSYNSGJENNOMGANG

Norges Bank er en kritisk samfunnsinstitusjon med mange oppgaver og leveranser. Et eventuelt utbrudd, med mange syke ansatte samtidig, og derav høyt fravær kunne fått store konsekvenser.

I tråd med tilsynsplanen for 2021 er det gjennomført en undersøkelse av Norges Banks håndtering av covid-19-pandemien. Formålet med gjennomgangen har ikke vært å kontrollere at rammeverket for krisehåndtering er etablert, men å se på om hovedstyrets etablerte rammeverk har fungert i praksis.

Representantskapet har vært del av en dynamisk prosess med skriftlig dialog mellom representantskapet og hovedstyret og har fått oppdatert informasjon og vurderinger direkte fra hovedstyret i flere omganger. Perioden for undersøkelsen var august 2020 til juni 2021. En oppsummerende rapport, med hovedinnholdet i korrespondansen mellom representantskapet og hovedstyret, ble behandlet i møte 11. november 2021.

I tillegg til brevutvekslingen er det sett på rapportering av virksomhetsrisiko og etterlevelsrapporteringen for henholdsvis sentralbanksjefens og CEO NBIMs ansvarsområde. Referater fra arbeidsmiljøutvalget fra mars 2020 til mars 2021 er gjennomgått. Det er gjennomført et møte med internrevisjonen og løpende, mindre avklaringer med Governance, Risk and Compliance (GRC) (etterlevels-enheten i sentralbankvirksomheten) og NBA Security & Crisis Management.

To tidligere rapporter fra tilsyn og internrevisjon er også benyttet som grunnlag:

- Tilsynsgjennomgang, krisehåndtering (Ikke finansielle kriser) fra 2018
- Internrevisjonsrapporten «2003 NB Beredskap og krisehåndtering i Norges Bank»

Når det gjelder NBIM-ansatte har arbeidsmiljøutvalget tatt opp måten ledelsen i NBIM håndterer pandemien på, særlig ved at det har vært høy tilstedeværelse på kontorene.

I områdene SBV, NBIM og NBA var det totalt henholdsvis 257, 300 og 143 ansatte i Norge ved utgangen av 2020.⁸ Basert på informasjon fra hovedstyret er det utarbeidet en figur som viser hvor stor andel av de ansatte som var fysisk til stede (ved Bankplassen 2) i perioden mars 2020 – juni 2021 i hhv. SBV, NBIM og NBA. Figur 4 viser, i tråd med det hovedstyret fremholder, begrenset oppmøte i periodene med strenge smitteverntiltak fra myndighetene.

HOVEDVURDERINGER I RAPPORTEN:

«Det generelle inntrykket er at hovedstyret er bevisst på sin rolle i krisehåndteringen og at banken har hatt god styring av og kontroll med håndteringen av pandemien.

Det er positivt at kriseorganisasjonen etter hovedstyrets vurdering i all hovedsak har fungert som tiltenkt, og tillitvekkende at hovedstyret ser behovet for videreutvikling med å gi tydeligere felles rammer og verktøy og etablert omforent terminologi samlet for hele banken. Det er også positivt at hovedstyret har en åpen dialog med representantskapet og orienterer så tydelig i brevene om de forbedringer som er gjort og planlagt gjennomført.

Det opplyses at virksomhetsområdene gjennomfører egne, separate vurderinger og rapporteringer av operasjonell risiko til hovedstyret. I kjølvannet av omorganiseringen etter ny sentralbanklov og opprettelsen av Norges Bank Administrasjon (NBA) er all rapportering av operasjonell risiko for bl.a. fysisk sikkerhet samlet i risikorapporteringen fra sentralbanksjefens ansvarsområde, noe som kan gi et mer helhetlig bilde på virksomheten Norges Bank på dette området. Utsiktede hendelser som pandemi rapporteres som risikoer som kan påvirke virksomheten, separat for hvert virksomhetsområde, og som dimensjonerende for beredskap og kontinuitetsarbeidet i Norges Bank.

Det bør vurderes om operasjonelle risikovurderinger knyttet til utsiktede hendelser som pandemi etc. også bør inngå i en slik samlet rapportering. Det registreres at det helhetlige ansvaret for øvelser på området for liv, helse og fysisk sikkerhet nå samles et sted, noe som kan bidra til bedre oversikt og planlegging.

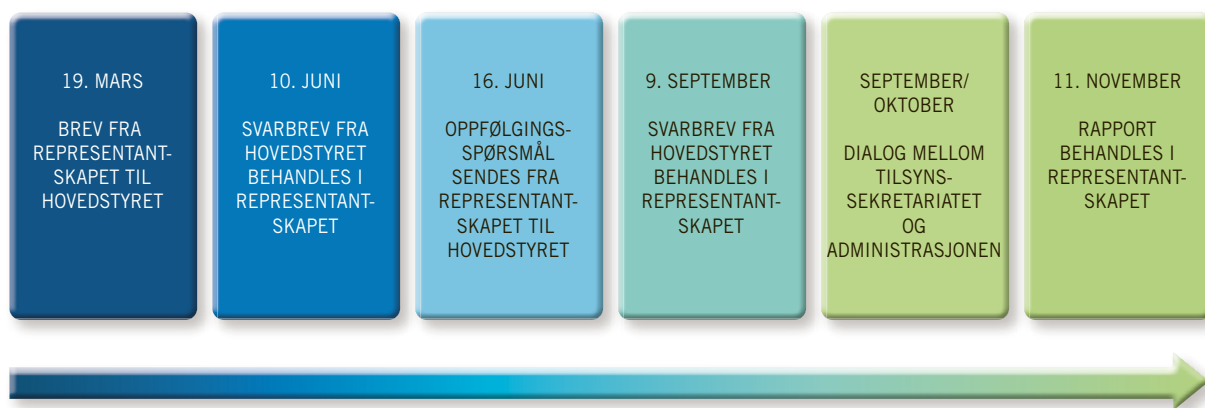
Hovedstyret opplyser at etterlevelsrapportene fra virksomheten ikke viser brudd på nasjonale og lokale smittevernforskrifter. Regelverket har vært tolket restriktivt. Delegering av myndigheten til NBA Security and Crisis Management (NBA SCM)/Global Security Operation Center (GSOC) til å godkjenne søknader om reiser og arrangementer synes å ha bidratt til enhetlig og konsekvent behandling av søknader.»

ANBEFALING:

Representantskapet anbefaler at hovedstyret vurderer om informasjonen hovedstyret mottar fra virksomhetsområdene om operasjonell risiko knyttet til utsiktede hendelser som pandemi er tilstrekkelig til å kunne gjøre en samlet vurdering for hele Norges Bank, og hvorvidt det kan være mer hensiktsmessig med en samlet håndtering/rapportering på dette området.

Videre imøteser representantskapet en orientering når de planlagte endringene i beredskapsplanverket er gjennomført. Det vil følges med på oppdatert informasjon fra banken om kostnader og normal drift i det løpende tilsynet fremover.»

FIGUR 3 TILSYNSGJENNOMGANG

Representantskapet ga uttrykk for at den aktive undersøkelsen, bl.a. med dialog underveis mellom representantskapet og hovedstyret, har vært god og til etterfølgelse når en slik tilnærming anses egnet.

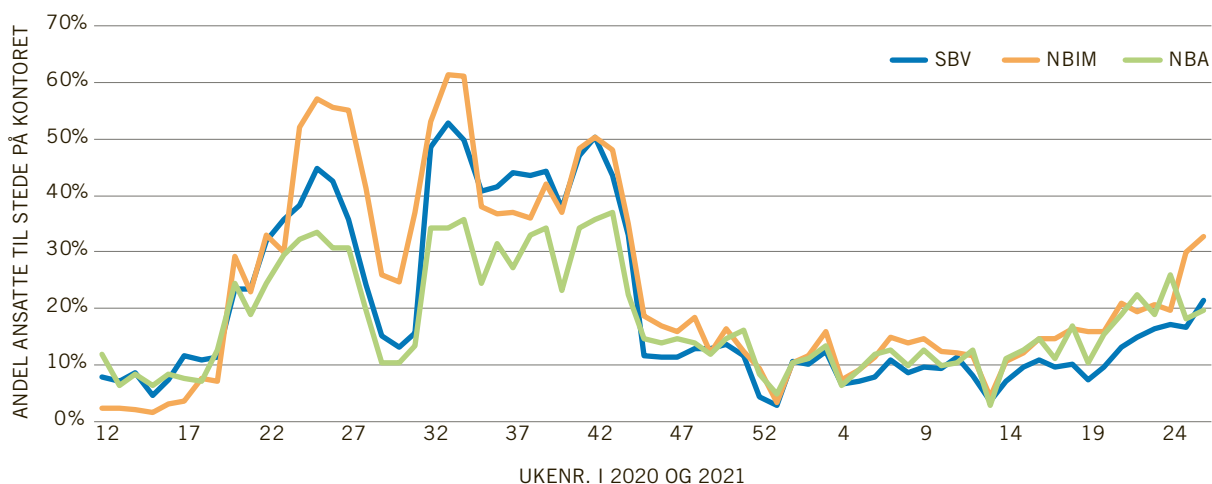
Representantskapet sluttet seg til vurderingene i tilsynsrapporten om Norges Banks håndtering av covid-19-pandemien. Rapporten oversendes hovedstyret, og det bes om hovedstyrets tilbakemelding på anbefalingen.

Hovedstyret skriver i sitt svarbrev til representantskapet:

«Det vises til brev 12. november 2021 fra representantskapets tilsynssekretariat med oversendelse av rapport om Norges Banks håndtering av koronapandemien (Covid-19). Representantskapet ber om hovedstyrets tilbakemelding på anbefalingen i rapporten.»

«Rapportering av operasjonell risiko knyttet til utilsiktede uønskede hendelser som pandemi og flom (omtalt som «fare»), dekkes i årlig risiko- og internkontrollrapportering til hovedstyret. I den årlige rapporteringen fra de to virksomhetsområdene vil det tas inn spesifikk omtale av denne type risiko og hvordan risikoen håndteres gjennom etablerte kontroller, kontinuitets- og beredskapsplaner.

FIGUR 4 TILSTEDEVÆRELSE

Basert på disse årlige rapportene fra de to virksomhetsområdene utarbeides det en sammenstilt rapport som dekker hele Norges Bank. I denne samlede rapporteringen vil vurderingen av denne type risiko fra de to rapportene sammenstilles, slik at det gis en helhetlig fremstilling av risikoen. Risikorapporteringen fra de to virksomhetsområdene og den samlede rapporteringen vil, i samsvar med § 8 i Forskrift om risikostyring og internkontroll for Norges Bank, sendes fra hovedstyret til representantskapet.»

«I brevet ber representantskapet videre om en orientering når de planlagte endringene i beredskapsplanverket som omtalt i rapporten er gjennomført. Hovedstyret fastsatte prinsipper for risikostyring, sikkerhet og beredskap og krisehåndtering i 2020. Banken er i gang med å oppdatere den overordnede beskrivelsen av kriseorganisasjonen i Norges Bank. Oppdateringene er planlagt ferdigstilt innen 30. mars 2022. Representantskapet vil bli orientert om dette når arbeidet er ferdigstilt.»

Representantskapet behandlet hovedstyrets svar i møte 23. februar. Sentralbanksjefen bekreftet på spørsmål fra representantskapet at en felles overordnet risikovurdering for hele Norges Bank vil inkluderes i den årlige risiko- og internkontrollrapporten.

Representantskapet tok hovedstyrets svar til etterretning.

OPERASJONELL RISIKO I NORGES BANK – TILSYNSGJENNOMGANG

En svikt innen operasjonell risikostyring og internkontroll kan påvirke Norges Banks tillit i befolkningen og dermed også omdømmet negativt.

Representantskapet engasjerte Mercer Sentinel, en spesialistgruppe i selskapet Mercer LLC, til å foreta en vurdering av Norges Banks styring av operasjonell risiko i virksomheten basert på deres erfaring av hva som anses som god markedspraksis. Tilsynssekretariatet deltok i alle møter med Norges Bank og bisto med informasjonsinnhenting. Gjennomgangen omfattet en vurdering av styringsstruktur og funksjoner for å styre og kontrollere bankens virksomhet, inklusive operasjonelle aktiviteter og kontrollmekanismer i Sentralbankvirksomheten, Norges Bank Investment Management og Norges Bank Administrasjon.

Mercer Sentinel leverte sin rapport 31. januar 2022. Hovedkonklusjonen i rapporten er at Norges Bank har implementert operasjonelle prosesser som reflekterer bankens størrelse og kompleksitet. Det er identifisert enkelte områder hvor det anbefales tiltak for å redusere den operasjonelle risikoen.

Rapporten ble behandlet i representantskapets møte 23. februar 2022. Representanter fra Mercer presenterte rapporten og svarte på spørsmål blant annet om sammenligningsgrunnlaget til Mercer og hvilke funn i gjennomgangen som anses som de viktigste. Det ble gjort slikt vedtak:

Representantskapet har tatt vurderingene i tilsynsgjennomgangen om operasjonell risiko i Norges Bank til etterretning. Rapporten oversendes hovedstyret og representantskapet ber om en vurdering av anbefalingene som framkommer i rapporten.

Rapporten er sendt til hovedstyret. Hovedstyrets vurderinger av Mercers anbefalinger og videre oppfølging vil bli behandlet av representantskapet. Svarbrev ventes å komme til representantskapets møte i juni 2022.

1.3 TILSYN MED NORGES BANK ADMINISTRASJON OG SENTRALBANKVIRKSOMHETEN

NORGES BANK ADMINISTRASJON

GEVINSTREALISERINGSPLAN NBA

Representantskapet har mottatt brev fra hovedstyret om status for gevinstrealiseringsplan. I brevet sier hovedstyret: «Det følger av «strategi 2022 – En bank» at NBA skal arbeide for å realisere synergier og stordriftsfordeler. NBA har utarbeidet en gevinstrealiseringsplan frem mot 2022. Planen ble vedtatt av hovedstyret 30. september 2020. Arbeidet med gevinstrealiseringsplanen er i all hovedsak i rute med unntak av de konsekvenser nylig revidert strategi for NBIM medfører for årsverk i NBA. Forutsetningene for planen var at rammebetingelsene i strategiperioden holdt seg relativt stabile, men NBIMs satsning innen HR og kommunikasjon påvirker behovet for ressurser i NBA.»

Representantskapet tok brevet til orientering. Blant områdene hvor det fortsatt er rom for forbedring nevnes felles metode og kommunikasjon, bedre og mer enhetlige prosesser på tvers av virksomheten. Etter representantskapets mening vil utnyttelse av stordriftsfordeler og

samordning av prosesser og interne rammeverk bidra til klargjøring av det øverste ansvaret i Norges Bank og gi hovedstyret bedre mulighet for helhetlig styring. Oppdaterte prognoser for årsverk og budsjettammer på dette området ble lagt fram i forbindelse med høstens ordinære budsjettprosess.

STYRING AV FYSISK SIKKERHET, BEREDSKAP OG KRISEHÅNDTERING

Representantskapet har behandlet periodiske virksomhetsrapporter gjennom året. Uønskede hendelser blir rapportert og fulgt opp regelmessig i linjen. Det er gjennomført et møte mellom bankens sikkerhetsavdeling, NBA Security and Crisis Management (NBA CSM), og tilsynssekretariatet for å få bedre kjennskap til arbeidet med sikkerhetsinspeksjoner og hvordan disse gjennomføres. Det er også gjennomført et møte for å øke forståelse for tiltak knyttet til produksjon, transport og distribusjon av sedler.

Vurderingene som presenteres i de to virksomhetsområdenes årlige rapporter er basert på løpende risiko- og internkontrollvurderinger, hendelsesrapportering og interne analyser og rapporter på spesifikke risikoområder, inkludert sikkerhet og etterlevelse. Vurdering av sikkerhetstilstanden for hvert av de to virksomhetsområdene er dekket gjennom disse rapportene. Risikovurderingene er basert på vurderinger av konsekvens og sannsynlighet knyttet til uønskede hendelser. Trusselanalyser benyttes av både sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen i vurderingen av risikobildet.

I sin årsrapport om risikostyring og internkontroll opplyser hovedstyret at for å sikre en felles tilnærming til krisehåndtering i Norges Bank ble NBIMs interne retningslinjer for beredskap og krisehåndtering oppdatert i 2021. Terminologi og metodikk er samordnet med rammeverket fastsatt for sentralbankvirksomheten. Representantskapet ser positivt på slik samordning av interne rammeverk fordi det bidrar til klargjøring av det øverste ansvaret i Norges Bank og gir hovedstyret bedre mulighet for helhetlig styring.

ETTERLEVELSE AV RAMMEVERK FOR HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING

Representantskapet behandlet i 2020 en tilsynsrapport om Norges Banks etterlevelse av rammeverk for hvitvasking og terrorfinansiering. Det ble i Dokument 9 (2019–2020) rapportert om foreløpig svar fra hovedstyret til anbefalingene i rapporten. Som videre oppfølging har hovedstyret behandlet en egen sak for å avklare behov

for endringer i organisering, roller og ansvarlinjer og oppdatert styrende dokumenter knyttet til anbefalingene fra representantskapet.

Representantskapet har mottatt endelig svar på rapportens anbefalinger. Det kommer fram at omfanget av arbeidet med etterlevelse av hvitvaskingsloven i Norges Bank på bakgrunn av bankens oppgaver, etter hovedstyret vurderinger er nokså begrenset. Hovedstyrets prinsipper og tilhørende retningslinjer for oppfølging av hvitvaskingsbestemmelsene er oppdatert.

Representantskapet har tatt til etterretning hovedstyrets oppfølging av tilsynsrapporten om Norges Banks etterlevelse av rammeverk for hvitvasking og terrorfinansiering.

STYRING AV OG KONTROLL MED UTVIKLING AV IT OG IT-SIKKERHET

Det er gjennom rapportering informert om status på IT-sikkerhetsarbeidet i banken. I et møte i representantskapet er det gitt muntlige presentasjoner fra SBV/NBA og NBIM om hvordan det arbeides systematisk for å heve virksomhetsområdenes modenhet innen IT-sikkerhet. Begge virksomhetsområdene har satt seg klare mål, med tydelige kriterier som de jobber systematisk for å nå.

Innenfor både sentralbanksjefens ansvarsområde og NBIM benyttes det samme internasjonale rammeverket (NIST CSF) som benchmark for modenhet på IT-sikkerhet. Når det gjelder styringsdokumenter har hovedstyret fastsatt felles prinsipper for risikostyring og felles prinsipper for sikkerhet (som også inkluderer IT og IT-sikkerhetsrisiko), mens mer detaljerte reguleringer er fastsatt for hvert virksomhetsområde.

Det opplyses i hovedstyrets årsrapport om risikostyring og internkontroll at de ulike sikkerhetsmiljøene i Norges Bank har et godt samarbeid for å oppnå en felles situasjonsforståelse gjennom samarbeidsforumet Norges Bank Cyber Threat Intelligence Centre (NB CTIC).

Representantskapet er opptatt av at Norges Bank også på dette området kan søke å samordne virksomhetsområdenes metodikk og terminologi. Utnyttelse av stordriftsfordeler vil bidra til klargjøring av ansvar og gi et bedre grunnlag for helhetlig styring.

PERSONAL, ARBEIDSMILJØ OG LIKESTILLING

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) skal arbeide for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og medvirke til overholdelse av bestemmelser i arbeidsmiljøloven. Utvalget skal blant annet følge opp HMS-arbeidet, IA-avtalen, bruken av midlertidige ansettelse, status knyttet til bankens mål for likestilling og mangfold samt medvirke til informasjon, samarbeid og medbestemmelse.

Utvalgets sammensetning, arbeid og rapportering følger av arbeidsmiljøloven. Leder og nestleder av utvalget velges hvert år vekselvis fra ledelsen og de ansatte. Bedriftshelsetjenesten har deltatt i utvalgets møter. Utvalget behandler årlige resultater av medarbeiderundersøkelser. Gjennom 2021 har utvalget fulgt med på krisehåndteringen av Covid-19-pandemien. Ingen arbeidsulykker har vært av en slik karakter at de har blitt meldt til arbeidstilsynet i 2021.

Arbeidsmiljøutvalget skal årlig rapportere om sin virksomhet til hovedstyret, som videresender årsrapporten til representantskapet til orientering. Utvalgets rapport er presentert for representantskapet, som er opptatt av at arbeidsmiljøet i Norges Bank er godt. Representantskapet har merket seg at lover og avtalereguleringer for arbeidsmiljøet blir ivarettatt og rapportert.

Representantskapet tok årsrapport 2021 for arbeidsmiljøutvalget i Norges Bank til orientering.

Hovedstyret rapporterer om arbeidsmiljøet i sin årsrapport for 2021 og det er gitt en omfattende beskrivelse av situasjonen under covid-19-pandemien.

I hovedstyrets årsrapport er det en omtale av kjønnsbalansen mellom ansatte i Norges Bank. Norges Bank arbeider systematisk for å oppnå kjønnsbalanse, og har som mål å oppnå minimum 40 prosent av hvert kjønn for banken som helhet. Ved utgangen av 2021 hadde Norges Bank en kvinneandel på 34 prosent. Det er en økning fra 33 prosent i 2020 og 32 prosent i 2019. Kvinneandelen blant de ansatte ved bankens internasjonale kontorer er lavere enn i Oslo. Kun i NBA rapporteres det om nærmere 60 % kvinner.

Representantskapet er opptatt av at Norges Bank setter mål for bedre kjønnsbalanse og følger hovedstyrets arbeid for å nå målene.

SENTRALBANKVIRKSOMHETEN*FORVALTNING AV VALUTARESERVENE*

Gjennom ordinær kvartalsrapportering har representantskapet blitt orientert om utviklingen i valutareservene. Valutareservenes størrelse og likviditet har gjennom hele året blitt ansett av sentralbanken som tilstrekkelig til å møte Norges Banks forpliktelser. Det har ikke vært rapportert om brudd på retningslinjene fra hovedstyret.

Kvartalsvis rapportering om forvaltningen av valuta-reservene publiseres på www.norges-bank.no.

NORGES BANKS OPPGJØRSSYSTEM (NBO)

Representantskapet følger med på rapportering av driftsstabiliteten og styring av risiko og beredskap gjennom bankens ordinære virksomhetsrapportering. Det har ikke blitt rapportert om driftsavbrudd i 2021.

Representantskapet mottar årsrapport for Norges Banks oppgjørssystem (NBO). Rapporten omhandler aktuelle saker og utviklingstiltak, samt den operasjonelle aktiviteten gjennom året med nøkkeltall, driftsstabilitet, risiko-vurdering og beredskapsøvelser. En redigert utgave av rapporten er publisert på bankens nettsider. I den offentlige versjonen er omtalen av enkeltinstitusjoner utelatt og omtalen av interne forhold, blant annet risiko-vurderinger og beredskapsløsninger, gjort kortere og mer generell.

Årsrapporten er tatt til orientering.

SEDLER OG MYNTER, NORGES BANKS FORSYNINGSANSVAR, UTSTEDERROLLE OG LAGERSTYRING

Tilsynssekretariatet har gjennomgått rapporter fra bankens kontrollbesøk i sentralbankdepoter, som opereres av eksterne leverandører, og blitt orientert om eksterne revisors arbeid. Det er ikke rapportert om avvik i rutiner. Tilsynssekretariatet har gjennomført samtaler med avdelingen for kontanthåndtering i SBV FST og med sikkerhetsavdelingen i NBA for å innhente kunnskap om oppgaver og ansvar. I tillegg er det avlagt et besøk i sentralbankdepotet i Oslo. Dette er også ledd i forberedelse av en tilsynsgjennomgang i 2022.

Representantskapet mottar årlig intern rapport om sedler og mynter og offentlig årsrapport om Finansiell infrastruktur som tas til orientering.

Deloitte AS har i sin revisjonsberetning til Norges Banks årsregnskap for 2021 en beskrivelse av sentrale forhold ved revisjonen. «Sentrale forhold ved revisjonen er de

forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2021. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet.»

Deloitte skriver: «Norges Bank har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til sedler og mynt i omløp. Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til beholdningen av sedler og mynt, herunder bestilling og mottak av nye sedler og mynt, registrering av tilførsel og uttak, telling av sentralbankdepoter og registrering av destruksjon. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.

For sentralbankdepoter driftet av tredjeparter innhentet vi rapporter fra disse om beholdningen av sedler. For sentralbankdepotet driftet av Norges Bank gjennomførte vi en selvstendig kontrolltelling av et utvalg sedler. Vi sammenstilte rapportene fra tredjepartene, Norges Bank og resultatet av vår kontrolltelling med opplysninger i Norges Bank om inntestående i sentralbankdepotene.»

Representantskapet har tatt revisjonsberetningen til etterretning, og for øvrig vises det til kapittel 3 i denne rapporten om en planlagt tilsynsgjennomgang.

OPPGAVER FOR STATEN, STATENS KONTI I NORGES BANK OG STATSGJELDSFORVALTNINGEN

Statens konti i Norges Bank i 2021 – Årlig attestasjonsuttalelse fra eksterne revisor

Norges Bank har oppgaver med kontohold i tilknytning til statlige betalinger, statens likviditetsforvaltning og statens gjeld. Oppgavene er hjemlet i sentralbankloven og er nærmere regulert i avtale med og mandat fra Finansdepartementet.

Gjennom statens konsernkontoordning samles alle statlige midler daglig på konto i Norges Bank. Ved utløpet av 2021 utgjorde innskudd fra statskassen 344 milliarder kroner. Dette utgjør da den største gjeldsposten i balansen, sett bort fra innskuddskonto SPU. Innskuddet vil imidlertid variere mye gjennom året som følge av store inn og utbetalinger over statens driftskontoer.

Norges Bank er ansvarlig for gjennomføring og oppfølging av avtaleregulerte krav til sikkerhet, sikkerhetskopiering og beredskapsrutiner, herunder oppgavene som utføres av eksterne leverandører av driftstjenester og kontohold. Arbeidet utføres innenfor regelverk for økonomistyring i staten samt retningslinjer for oppgjørskonti i konsernkontosystemet.

Deloitte AS har avgitt en attestasjonsuttalelse om hvordan Norges Banks dokumentasjon av kravene i avtalen er ivarettatt, herunder kravene til sikkerhet i forvaltningen. Uttalelsen for 2021 har positiv konklusjon. Det innebærer at det ikke er funnet avvik som medfører risiko eller behov for oppfølgingstiltak.

Representantskapet har tatt attestasjonsuttalelsen som gjelder statens konti i Norges Bank for 2021 til etterretning. Attestasjonsuttalelsen er oversendt til Finansdepartementet.

Regnskapsføring og betalinger i statsgjeldforvaltningen i 2021 – Årlig attestasjonsuttalelse fra eksterne revisor

Finansdepartementet har med hjemmel i sentralbankloven fastsatt Mandat for forvaltningen av statsgjeld med utfyllende bestemmelser og fullmakter til Norges Bank for forvaltningen av statsgjeld. Norges Bank har det operative ansvaret for forvaltningen og kostnadene dekkes av banken.

Norges Bank utsteder statsgjeld og inngår finansielle kontrakter i Finansdepartementets navn. Transaksjoner knyttet til statsgjeldsforvaltningen blir regnskapsført i statsregnskapet og ikke på Norges Banks balanse. Reglement for økonomistyring i staten skal følges ved forvaltning av låneporteføljen.

Banken skal utarbeide offentlige kvartals- og årsrapporter om forvaltningen av statsgjelden. Ved utarbeidelsen skal det legges til grunn at det skal være størst mulig åpenhet om forvaltningen innenfor de rammer som settes av en forsvarlig gjennomføring av forvaltningsoppdraget.

Etter anmodning fra Finansdepartementet avgir Norges Banks eksterne revisor en årlig uavhengig attestasjonsuttalelse som dekker styring og kontroll knyttet til regnskapsføring og betalinger i denne forvaltningen. Eksterne revisors uttalelse for 2021 har positiv konklusjon. Det innebærer at det ikke er funnet avvik som medfører risiko eller behov for oppfølgingstiltak.

Representantskapet har tatt attestasjonsuttalelsen vedrørende regnskapsføring og betalinger i statsgjeldsforvaltningen for 2021 til etterretning.

Uttalelsen er oversendt til Finansdepartementet. Riksrevisjonen har i tillegg mottatt en rapport for 2021 fra Deloitte AS om avtalte kontrollhandlinger knyttet til regnskapet for statsgjeldsforvaltningen.

I henhold til § 2-1 i Mandatet for SPU skal Norges Bank utarbeide en lånestrategi som beskriver hvordan banken vil dekke statens lånebehov. Banken skal innen budsjettårets start legge frem et låneprogram for departementet. Programmet skal beskrive planlagt opplåning og inneholde en kalender for utstedelser. Hovedstyret behandlet 24. november 2021 utkast til lånestrategi for 2022, og vedtok vedlagte Strategi og låneprogram for 2022. Strategien er oversendt Finansdepartementet, og den ble publisert 22. desember 2021.

Representantskapet har mottatt brev fra hovedstyret vedlagt strategi og låneprogram for 2022 og har tatt det til orientering.

1.4 TILSYN MED FORVALTNINGEN AV STATENS PENSJONSFOND UTLAND

OPPFØLGING AV ARBEIDSAVTALE MELLOM HOVEDSTYRET OG DAGLIG LEDER AV NBIM

11. juni 2020 oversendte representantskapet brev til Stortinget (Dokument 9:1 (2019–2020)) i forbindelse med Norges Banks (hovedstyrets) ansettelse av daglig leder av NBIM. I Innst. 398 S (2019–2020) legger finanskomiteen til grunn at representantskapet ville føre tilsyn med det videre arbeidet fra Norges Banks hovedstyre på vanlig måte.

I finanskomiteens behandling av Dokument 9 (2020–2021), Innst. 590 S (2020–2021) merker komiteen seg at representantskapet har fulgt opp tidligere bemerkninger i tilsynet og i dialogen med hovedstyret i Norges Bank. Komiteen registrerer at representantskapet tar sikte på å føre løpende tilsyn med hovedstyrets oppfølging av at avtalen overholdes i tråd med forutsetningene, som endelig og ugjenkallelig, og uten tidsbegrensning. Komiteen legger til grunn at dette arbeidet vil ha den nødvendige oppmerksomhet og prioritet fra representantskapet, og at Stortinget vil bli orientert ved behov.

Hovedstyret i Norges Bank vedtok i august 2020 følgende oppfølgingspunkter:

- Stab v/GRC etablerer en rutine for regelmessig oppfølging og kontroll av avtaleverket og tredjeparts-erklæringer knyttet til Tangens arbeidsavtale, med rapportering til hovedstyret. NBIM Compliance skal bistå i dette arbeidet.

- I sin virksomhet skal NBIM ikke:
 - › benytte AKO som ekstern forvalter, eller kjøpe andre tjenester av AKO-selskaper,
 - › inngå avtaler om verdipapirlån (Securities lending) direkte med AKO-selskaper eller
 - › handle vesentlige aksjeposter direkte med AKO-selskaper (OTC-handler).
- NBIM kan som ledd i den løpende virksomheten ellers handle som normalt i markedene, uavhengig av om AKO skulle være reell motpart.

Videre er det etablert kontrolltiltak i NBIM gjennom interne retningslinjer og prosedyrer bl.a. for å håndtere mulige habilitetssituasjoner.

Representantskapet behandlet i møte 10. juni 2021 brev fra Norges Banks hovedstyre fra 25. mars som inneholdt svar på representantskapets spørsmål fra møtet 24. februar 2021. Brevet er gjengitt i Dokument 9 (2020–2021). Sammen med brevet fikk representantskapet også oversendt kopier av signerte avtaler «Amended and restated agreement of undertaking» og «Deed of undertaking» mellom Norges Bank og Nicolai Tangen, begge datert 13. april 2021.

Vedtaket i juni 2021:

Svarbrevet fra hovedstyret tas til etterretning. Representantskapet viser til at punktet i erklæringen fra Nicolai Tangen som gjelder forbudet mot tilbakekjøp av eierandelen i AKO Capital nå er likelydende med formuleringen i erklæringen fra AKO Foundation. Erklæringen fra Nicolai Tangen tas til orientering. Representantskap vil følge hovedstyrets oppfølging av arbeidsavtalen i det løpende tilsynet.

Som et ledd i det løpende tilsynet videre i 2021 har representantskapet fått oversendt hovedstyrets oppfølging av kontrolltiltakene knyttet til arbeidsavtalen med daglig leder av NBIM. Hovedstyret orienterte om at GRC, som er enheten med oppfølgingsansvar for avtalen, gjennom eposter med formell henvendelse har bedt om og mottatt erklæringer fra aktuelle parter. Videre bekreftes det at NBIM ikke har kjøpt tjenester, inngått avtaler om verdipapirlån eller handlet vesentlige aksjeposter av AKO-selskaper. Det orienteres om at det er gjort vurderinger av motparter og gitt råd ved interne spørsmål. Det opplyses at det ikke har vært saker der NBIM CEO har erklært seg inhabil. Det har heller ikke vært brudd på retningslinjene.

I representantskapets møte 23. februar 2022 orienterte sentralbankledelsen om denne oppfølgingen av kontrolltiltak for daglig leder i NBIM. Sentralbanksjefen svarte på spørsmål fra representantskapet bl.a. om hva det innebærer når det ikke er handlet «vesentlige» aksjeposter direkte med AKO-systemet, hvorvidt dette kun gjelder manuelle transaksjoner, og hva som ligger i begrepet «direkte handel».

Følgende vedtak ble fattet:

Representantskapet tar hovedstyrets oppfølging av arbeidsavtalen for daglig leder NBIM til etterretning og imøteser tilsvarende årlig orientering om gjennomførte kontrolltiltak fra hovedstyret så lenge arbeidsavtalen løper. Representantskapet ba tilsynssekretariatet følge opp med banken for å få klargjort enkelte forhold.

Med grunnlag i representantskapets diskusjon og vedtak har tilsynssekretariatet vært i dialog med bankens administrasjon og fått utdypende informasjon om at vesentlighetsgrensen satt i kontrolltiltakene åpner for mulige «bagatellunntak» for transaksjoner som ikke kan anses å reise noen interessekonflikter. NBIM har et forbud mot all handel direkte (OTC) med AKO-selskaper, og ikke bare for «vesentlige» aksjeposter. En redegjørelse om dette ble lagt fram i møte 17. mars, og representantskapet gjorde følgende vedtak:

Representantskapet tok klargjøringen av hovedstyrets kontrolltiltak overfor daglig leder i NBIM til etterretning, herunder at handler som ikke er «vesentlige» også er utelukket gjennom administrasjonens tiltak og oppfølging.

BREV MELLOM FINANSDEPARTEMENTET OG NORGES BANK

I løpet av 2021 har representantskapet mottatt en rekke brev i kopi fra Finansdepartementet. Det er praksis for at representantskapet blir kopiert ved korrespondanse mellom Finansdepartementet og Norges Bank som gjelder Mandatet for SPU.⁹ Brevene er lagt fram som orienteringssaker i representantskapets møter. Av slike brev i 2021 nevnes spesielt ett brev der Norges Bank er rådført i forbindelse med oppfølging av arbeidet til *Ekspertgruppen for klimarisiko i Statens pensjonsfond utland*¹⁰ som la fram sin rapport 20. august 2021. I representantskapets møte redegjorde visesentralbanksjef Øystein Børsum om Norges Banks innspill gitt i brev 2. juli 2021.

NORGES BANKS ARBEID MED SKATT OG ÅPENHET

I februar 2021 behandlet representantskapet Norges Banks brev til Finansdepartementet om temaet skatt og åpenhet. I brevet opplyser banken om dets utgangspunkt for, oppfølging av og arbeid med skatt og åpenhet i forvaltningen framover. Representantskapet stilte spørsmål om effekten av bankens tiltak i arbeidet med skatt i selskaper det investeres i. Banken opplyste at utgangspunktet for investeringene er høyest mulig avkastning, men at man er opptatt av både finansiell risiko og risiko knyttet til omdømme. Hovedvirkemiddelet til fondet er fortsatt selskapsdialog. Målet om indeksnær forvaltning i SPU skaper en høy terskel for utelukkelse av selskaper, men man har for første gang i 2020 gjennomført risikobaserte nedslag grunnet skatterelaterte hensyn.

Som en oppfølging ba representantskapet om en nærmere redegjørelse fra NBIM om skatt og åpenhet. Det ble gitt en presentasjon og muntlig redegjørelse i møte i juni, og NBIM viste til et forventningsdokument om skatt og åpenhet som ble publisert i 2017. På spørsmål fra representantskapet redegjorde NBIM og sentralbanksjefen for hvordan banken arbeider med temaet, herunder om dialogen med selskapene i porteføljen. Det ble orientert om arbeidet med skatt og åpenhet framover, blant annet gjennom analyser av selskapers skatterapportering, vurderinger av risikobaserte nedslag og videreutvikling av uttrykte forventninger. Representantskapet tok redegjørelsen til orientering.

EKSTERN PORTEFØLJEFORVALTNING

Ved utgangen av 2021 hadde NBIM 97 individuelle aksjemandater knyttet til eksterne aksjeforvaltere. Investeringsmandatene er fordelt mellom framvoksende markeder «Emerging Markets» og utviklede markeder «Developed Markets». NBIM har etablert faste prosedyrer for valg, oppfølging og terminering av avtaler med de eksterne forvalterne.

Tilsynssekretariatet har utviklet en modell for å velge ut eksterne forvaltere for tilsynsbesøk og har normalt besøkt utvalgte forvaltere årlig. Det er ikke gjennomført noen fysiske besøk i 2021 på grunn av covid-19-pandemien. Gjennom samtale med NBIM er det bekreftet at oppfølgingen av forvalterne har vært gjennomført med analyser av vekst og utvikling i antall forvaltere, bruk av depoter mv ved bruk av elektroniske plattformer.

Som redegjort for i kapittel 3 i denne rapporten planlegges det en tilsynsgjennomgang av ekstern forvaltning i 2022.

NORGES BANKS RAMMEVERK FOR RISIKOSTYRING OG KONTROLL KNYTTET TIL GRUNDIG GJENNOMGANG («DUE DILIGENCE») I FORKANT AV DEN ENKELTE INVESTERING I UNOTERTE EIENDELER FOR STATENS PENSJONSFOND UTLAND – ATTESTASJONSUTTALELSE

Norges Banks representantskap engasjerte Deloitte AS til å foreta en uavhengig gjennomgang av Norges Banks rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til grundig gjennomgang («due diligence») i forkant av den enkelte investering i unoterte eiendeler for Statens pensjonsfond utland. Bestemmelsene om slik gjennomgang er gitt i Mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland §3-10 4. ledd.

Prosjektet har blitt gjennomført i perioden august – november 2021. Deloitte har benyttet kompetanse både fra Storbritannia og Norge, og arbeidet er gjennomført i samsvar med den internasjonale standarden for slike attestasjonsoppdrag (ISAE 3000). Tilsynssekretariatet har deltatt i alle møter underveis i prosjektet.

Deloitte har en positiv hovedkonklusjon i rapporten, men har identifisert og gir anbefalinger om enkelte forhold som kan være av betydning for arbeidet med å videreutvikle risikostyring og kontroll i Norges Bank.

Representantskapet behandlet rapporten 9. desember 2021 og gjorde følgende vedtak:

Representantskapet tar attestasjonsrapporten «Uavhengig attestasjonsoppdrag for Norges Banks representantskap om Norges Banks rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til grundig gjennomgang («due diligence») i forkant av den enkelte investering i unoterte eiendeler for Statens pensjonsfond utland» fra revisjonsfirma Deloitte, til etterretning.

Rapporten oversendes hovedstyret for merknader til anbefalingene og gjøres offentlig tilgjengelig ved oversendelse til Finansdepartementet.

Rapporten er oversendt til Finansdepartementet og offentliggjort i sin helhet.¹¹

Svarbrev fra hovedstyret ble behandlet i representantskapet 23. februar 2022, og visesentralbanksjef Øystein Børsum ga en kort innledning om saken. Det ble gjort slikt vedtak:

Representantskapet tar hovedstyrets merknader til rapport om risikostyring og kontroll knyttet til grundig gjennomgang (due diligence) i forkant av den enkelte investering i unoterte eiendeler for SPU, til etterretning. Et utdrag av innholdet i hovedstyrets svar vil bli gjengitt i representantskapets rapport til Stortinget for 2021.

Omtale av rapporten og utdrag fra hovedstyrets svar er gjengitt her.

Mandatet for SPU stiller i § 3-10, 4. ledd krav til at hovedstyret i Norges Bank skal fastsette retningslinjer som sikrer en grundig gjennomgang («due diligence») i forkant av den enkelte investering i den unoterte eiendomsporteføljen, infrastrukturporteføljen for fornybar energi og selskaper hvor styret har uttrykt en intensjon om å søke notering på regulert og anerkjent markedsplass.

Mandatet spesifiserer en rekke risikofaktorer som i denne sammenheng skal vurderes og det stilles krav til at gjennomgangen skal dokumenteres. Etter Deloittes vurdering er rammeverket for risikostyring og kontroll knyttet til grundig gjennomgang («due diligence») i forkant av den enkelte investering i unoterte eiendeler for Statens pensjonsfond utland, i det alt vesentlige utformet og, når det gjelder investering i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi, implementert i samsvar med de gitte målekriteriene.

I gjennomgangen ble det likevel identifisert enkelte forhold som kan være av betydning for arbeidet med å videreutvikle risikostyring og kontroll.

UNOTERT EIENDOM OG INFRASTRUKTUR

Mandatets § 3-10 om due diligence i forkant av den enkelte investering i unoterte eiendeler gjentas i de styrende dokumenter i Norges Bank. Det stilles ikke mer detaljerte krav enn hva som kommer frem av selve ordlyden i Mandatets § 3-10 og det er heller ikke fastsatt retningslinjer som utdyper disse. Dette gjelder for styringsdokumenter fastsatt av hovedstyret, leder av NBIM og Chief Real Assets Officer («CRAO»). For å redusere risikoen knyttet til inkonsistens når det gjelder hva som vurderes ved ulike investeringer, hvilken risiko som aksepteres, detaljgraden i vurderingene og omfanget av dokumentasjon anbefaler Deloitte at Norges Bank utformer minimumskrav som utdyper Mandatets bestemmelse på dette området.

Til dette svarer hovedstyret:

«Det er hovedstyrets vurdering at SPU-mandatet i sin utforming av § 3-10(4) er detaljert og tydelig på hvilke risikofaktorer som skal inngå og vurderes i slike gjennomganger. Hovedstyret har i mandatet til leder av NBIM derfor videreført SPU mandatets ordlyd når det gjelder gjennomføring og krav til «Due diligence» i forkant av investeringer, og ser dette som tilstrekkelig. Hovedstyret vil be NBIM om å oppdatere sin styringsdokumentasjon (policy og guidelines) og sette minimumskrav på de områder og for de forhold hvor det vurderes som hensiktsmessig for å sikre konsistent vurdering og dokumentasjon av risikofaktorene.»

Når det gjelder vurderingene av risikofaktorer, anbefaler Deloitte at vurderingene av markeds- og likviditetsrisiko også inntas som en del av due diligence dokumentasjonen. Videre anbefaler Deloitte at det etableres retningslinjer som sikrer at landrisikoen også revurderes dersom det foretas nye typer investeringer.

Hovedstyret svarer:

«SPU-mandatets § 3-10(1) og (2) stiller krav om at før investeringer foretas skal hovedstyret godkjenne alle finansielle instrumenter som benyttes i forvaltningen og alle markeder som det investeres i. Banken skal ha etablert rutiner for slik godkjenning, herunder jevnlige vurderinger av allerede godkjente markeder, og sikre en helhetlig styring, kontroll og oppfølging av all relevant investeringsrisiko og operasjonell risiko, herunder landrisiko.»

«Det er hovedstyrets syn at hensynet til landrisiko er tilstrekkelig ivarettatt ved enkeltinvesteringer i unoterte aktiva. Både markedsrisiko og likviditetsrisiko i unoterte investeringer inngår i arbeidet med å fastsette strategisk plan for forvaltningen, og i arbeidet med enkeltinvesteringer. Hovedstyret mener derfor at hensynet til markeds- og likviditetsrisiko er ivarettatt. Hovedstyret vil likevel be NBIM om å tydeliggjøre omtalen av likviditetsrisiko i beslutningsgrunnlaget som legges frem ved enkeltinvesteringer i unoterte eiendeler.»

NBIM Governance og Compliance har ansvarsområder i forbindelse med due diligence prosessene. I gjennomgangen ble det identifisert at dette teamet selv gjennomfører enkelte deler av due diligence prosessene. Deloitte anbefaler Norges Bank å etablere retningslinjer som sikrer at en uavhengig funksjon inkluderes i due diligence prosessen for å utfordre de aksepterte risikoer og overvåke fullstendigheten i gjennomført arbeid.

Hovedstyret informerer at:

«Governance og Compliance har andrelinjeansvar for å følge opp Real Assets virksomhet. Dette ansvaret består blant annet i å følge opp, bistå, gi råd til og utfordre førstelinjen i identifisering, vurdering og håndtering av risiko. Dette andrelinjeansvaret innebærer ikke en uavhengig gjennomgang av alle oppgavene utført av førstelinjen til Real Assets, da dette ville innebære doble spesialistfunksjoner og en organisering som vil kreve betydelig mer ressurser.»

«For noen av elementene i «Operational Due Diligence» (ODD) samarbeider første- og andrelinjen for å sikre god informasjonsflyt og effektiv gjennomføring. Førstelinje eier risikoen, andrelinjen kan utfordre aktuelle forhold, samt vurderer prosess for gjennomføring og fullstendighet, og kan eskalere i linjen ved uenighet. Utover dette gjennomfører GC regelmessige kontrollgjennomganger av de ulike prosessene i organisasjonen, og foretar testing av nøkkelkontroller.» «I lys av ovennevnte er det hovedstyrets vurdering at funksjons- og rolledelingen mellom første- og andrelinje fungerer godt, er tydelig forstått i NBIM, samt at nødvendig uavhengighet og transparens i gjennomføring av oppgaver er tilstrekkelig etablert»

Eksterne rådgivere benyttes i due diligence prosessene. Det er ikke etablert retningslinjer som fastsetter krav til når eksterne rådgivere skal benyttes eller omfanget og detaljeringsgraden av deres arbeid. For å sikre konsistens mellom ulike investeringer og at riktig kompetanse er involvert i due diligence prosessene, anbefales det at slike retningslinjer utarbeides.

Til dette uttaler hovedstyret:

«Ulike typer transaksjoner vil kreve ulikt behov for ekstern due diligence-kompetanse. Omfanget av ekstern due diligence-assistanse bør derfor være risikobasert og tilpasset hver enkeltinvestering. NBIM benytter ekstern juridisk, finansiell og teknisk ekspertise i hvert marked. For områder som vedrører skatt og jus benyttes slik ekstern ekspertise for alle transaksjoner. Hovedstyret vil be NBIM formalisere sine retningslinjer for bruk av eksterne rådgivere for å sikre konsistens i tråd med anbefalingen fra Deloitte»

FORMELL GODKJENNING AV INVESTERINGER

Investeringsmandatet til leder av NBIM fastsetter at alle investeringer i unoterte eiendeler over 500 millioner USD skal godkjennes av hovedstyret. Tilsvarende gjelder for nedsalg av unotert eiendom og unotert infrastruktur for

fornybar energi. Det er ikke definert i hvor stor grad due diligence prosessen skal være ferdigstilt før hovedstyrets godkjenning. Vi anbefaler at dette fastsettes, inkludert hvilken dokumentasjon som skal være tilgjengelig for hovedstyret før godkjenning.

Hovedstyrets svar:

«For å sikre en systematisk tilnærming og et godt informasjonsgrunnlag, er det utarbeidet en mal for saksfremlegg for unoterte investeringer som er forankret i hovedstyret. Rent praktisk har slike unoterte investeringer et tidsvindu som i stor grad er gitt av ekstern(e) part(er) i transaksjonen. Av saksfremlegget til hovedstyret vil det tydelig fremgå på hvilket sted i due diligence-prosessen investeringen står. Hovedstyret mener at de rutiner som er fastsatt for hovedstyrets behandling av unoterte investeringer ivaretar kravet til nødvendig modenhet i saksfremlegget, samtidig som det gir administrasjonen den nødvendige fleksibilitet til å få investeringsaker tidsriktig behandlet.»

For investeringer over 500 millioner USD skal Chief Risk Officer («CRO»), før investeringen gjennomføres, utarbeide en formell vurdering av risikoer og med en anbefaling om investeringen ut ifra en samlet risikovurdering bør gjennomføres eller ikke. Vurderingen skal forelegges aktuelle fora i beslutningsprosessen og inngår som en del av beslutningsgrunnlaget. Kravet er imidlertid ikke inntatt i retningslinjer, noe som anbefales at gjøres. Norges Bank anbefales også å vurdere om tilsvarende krav bør innføres for investeringer under 500 millioner USD.

I en av investeringene Deloitte gjennomgikk ble det identifisert at CRO hadde anbefalt investeringen å bli behandlet i de respektive fora for godkjenning, men hvor konklusjonen inneholdt kommentarer om at CRO hadde vurdert enkelte risikoer som høy. Av dokumentet fra CRO var det uklart i hvilken grad disse risikoene var akseptert eller om det etter CRO sin mening var behov for å sette i verk kompensierende tiltak for å håndtere eller redusere disse risikoene. Det anbefales tydeligere dokumentasjon av CRO sin anbefaling.

Hovedstyret opplyser at de her vil «be NBIM om å formalisere et krav i sine retningslinjer om når CROs risikovurderingsnotat skal foreligge som del av saksfremlegget og saksbehandlingen. Investeringer i unoterte under 500 millioner USD varierer i karakter etter type investering. En stor andel vil vedrøre utvidelse av aktiva i allerede eksisterende selskapsstrukturer, samt CAPEX (utvikling) på eiendomsaktiva, hvor risikovurderingen berører en mer begrenset del av risikobildet. Alle investeringer over

100 millioner USD behandles i REAB hvor CRO gir sine muntlige vurderinger og kommentarer, hvor disse også referatføres. I forkant av behandlingen i REAB og RIAB har CRO sitt eget avdelingsforum, PREAB, hvor de investeringer som skal til REAB analyseres og diskuteres, samt dokumenteres.¹² Videre følger alle investeringer, uansett beløp, en standardisert sjekklister som lister alle relevante temaer og risikoer som skal adresseres. Compliance gjennomfører kontroll av at alle punkter på sjekklister er slutført før en investering kan gå til beslutning, og kan utfordre og eskalere elementer 4 ved investeringen i gjennomgangen.

Det er på denne bakgrunn hovedstyrets vurdering at det allerede er etablert tilfredsstillende rutiner og kontroller for investeringer under 500 millioner USD, uten et tilleggskrav om at CRO må utarbeide et formelt risikonotat for alle investeringer. Behovet for et slikt notat må vurderes av NBIM fra sak til sak. CROs risikonotat angir på forsiden hvorvidt CRO anbefaler at prosjektet/investeringen kan; i) gå videre uten risikomerknader, ii) gå videre med risikomerknader eller iii) ikke bør videreføres. Er risikoene knyttet til investeringen enkeltvis, eller samlet sett, vurdert av CRO som for store, angis dette ved alt. iii). Ved angivelse av alt. ii) lister CRO de risikoer han anser som vesentlige ved investeringens forutsetninger.

Risikoene og mulige risikoreduserende tiltak utdypes og presenteres i selve notatet. Tiltak eller sikringsdisposisjoner er ikke alltid tilgjengelig for de risikofaktorer CRO har fremført. I NBIM Investment Meeting diskuteres så Investeringsmemo og CROs risikonotat med formål om å balansere forventet avkastning opp mot investeringens risiko samlet sett. Hovedstyret har også lagt vekt på at saksfremlegg om enkeltinvesteringer i hovedstyret skal redegjøre for NBIMs avveining mellom forventet avkastning og risiko. CRO vil normalt være til stede under behandlingen av enkeltsaker i de relevante beslutningsfora. Hovedstyrets vurdering er på denne bakgrunn at CROs rolle er i tråd med styrets forventning og forståelse»

INVESTERINGER I UNOTERTE SELSKAPER HVOR STYRET HAR UTTRYKT EN INTENSJON OM Å SØKE NOTERING PÅ REGULERT OG ANERKJENT MARKEDSPASS.

Det er flere år siden en slik investering ble gjennomført og prosessen for slike investeringer er ikke aktiv. Dermed er det flere elementer i Norges Banks rammeverk for risikostyring og kontroll som ikke er gjennomført i praksis. Dette gjelder blant annet NBIM sitt prosessrammeverk med vurdering og dokumentasjon av risiko og tiltak med tilhørende roller og ansvar. I tillegg har ikke leder av NBIM delegert ansvar og myndighet videre gjennom investe-

ringsmandat og tilhørende stillingsinstruks eller utarbeidet en egen retningslinje for slike investeringer. Dersom slike investeringer er aktuelt, anbefaler Deloitte at de overnevnte forhold gjennomføres.

Det er utarbeidet en retningslinje for transaksjoner i «pre-IPO's», fastsatt av «Chief Equities Officer». Retningslinjen bruker ordlyden «pre-IPO's» mens Mandatet bruker «unoterte selskaper hvor styret har uttrykt en intensjon om å søke notering på regulert og anerkjent markedsplass». Sammenhengen mellom disse begrepene er ikke dokumentert i retningslinjen eller andre styrende dokumenter i Norges Bank. Det anbefales at begrepet operasjonaliseres og at retningslinjen eller andre styrende dokumenter definerer hvilke investeringer som omfattes av mandatbestemmelsen. Dette inkluderer å dokumentere grensdragningen mellom unoterte og noterte aksjeinvesteringer etter Mandatets investeringsunivers.

Hovedstyret opplyser at det er «flere år siden en slik investering ble gjennomført og prosessen for slike investeringer er ikke aktiv på nåværende tidspunkt. Leder av NBIM har for denne type investeringer ikke delegert ansvar og myndighet videre i investeringsmandatene som er delegert til investeringsdirektørene i NBIM. Dersom slike investeringer blir aktuelt forutsetter hovedstyret at NBIM etablerer og oppdaterer retningslinjer for slike investeringer på lik linje med retningslinjer for øvrige investeringer i fondet, herunder presiserer hvilke investeringer som omfattes av mandatbestemmelsen, samt at disse følger prosedyren for hovedstyrets godkjenning av instrumenter.»

1.5 REPRESENTANTSKAPETS ROLLE VED VIRKSOMHET TILKNYTTET NORGES BANK

NORGES BANKS PENSJONSKASSE OG PENSJONSORDNING

Norges Banks pensjonskasse (NBPK) er en selvstendig juridisk enhet med eget regnskap og årsregnskap. Pensjonskassens verdier og forpliktelse er adskilt fra Norges Bank. Norges Bank garanterer for sin andel av pensjonskassens premiereserve. Formålet er å yte pensjoner til tidligere ansatte i Norges Bank eller etterlatte av tidligere ansatte. Pensjonsordningen følger folketrygden og er tilpasset bestemmelsene i Statens pensjonskasse.

Gjeldende vedtekter er opprinnelig fastsatt av representantskapet. Endringer i vedtektene skal vedtas av pensjonskassens styre og legges fram til orientering for Norges Banks styrende organer. Finanstilsynet fører tilsyn

med virksomheten og endringer i vedtektene skal godkjennes av Finanstilsynet.

Representantskapet er opptatt av pensjonskassens soliditet og at det oppnås god avkastning på midlene for å bidra til lavere pensjonskostnader for Norges Bank. Representantskapet holdes orientert om hovedstyrets oppnevning av medlemmer til styret og mottar årsberetning og årsregnskap med revisors beretning til orientering.

Deloitte AS er oppnevnt av representantskapet som pensjonskassens revisor, og det er inngått egen engasjementsavtale mellom revisor og styret i pensjonskassen. Ekstern revisor har avgitt en ordinær beretning uten bemerkninger til årsregnskapet for 2021.

Pensjonskassen ledes av et eget styre. Fire av seks styremedlemmer med to varamedlemmer oppnevnes av Norges Banks hovedstyre, hvorav minst ett styremedlem er eksternt uten tilknytting til pensjonskassen, sentralbanken eller tilsluttede selskaper. To styremedlemmer med varamedlemmer oppnevnes av arbeidstakernes organisasjoner.

Ved hovedstyrets ansettelse av ny direktør for internrevisjonen reiste representantskapet spørsmål om man hadde vurdert mulig interessekonflikt siden vedkommende også er leder av styret i pensjonskassen. Hovedstyret oversendte et notat fra sentralbanksjefen og viste i sitt svar til at lovverket for pensjonskasser ikke er til hinder for å kombinere disse rollene. I redegjørelsen viste hovedstyret både til Etske prinsipper for ansatte i Norges Bank og til Instruks for internrevisjonen i Norges Bank og mente at «Vervet som styremedlem i NBPK er noe ansatte utfører på oppdrag fra Norges Bank. Det er ønskelig at NBPKs styre tilføres sterk kompetanse gjennom bankens medlemmer. Ved en avgrensning av internrevisors ansvar mot eventuell oppfølging av bankens avtaler med NBPK, synes risikoen for interessekonflikter å være svært begrenset.»

Norges Banks internrevisjon har i dag ingen formell eller direkte rolle overfor pensjonskassen. Administrasjonen i NBPK har overfor hovedstyret uttrykt at pensjonskassen ved eventuelt behov for egne internrevisjonstjenester vil vurdere å kjøpe det i markedet for slike tjenester hos aktører med særlig innsikt i pensjonskassedrift.

Representantskapet tok svaret til orientering.

DIREKTØR N. RYGGS FOND

Direktør N. Ryggs fond er opprettet ved vedtak i representantskapet i 1954. Fondet arbeider etter egne statutter. Grunnkapitalen er 200 000 kroner. Formål er å yte støtte til ansatte og pensjonister ved behov og etter søknad. Videre skal fondet bidra til å fremme trivsel innen banken gjennom å støtte tiltak i de ansattes og pensjonistenes interesse. Støtte kan gis til tiltak som ikke naturlig faller inn under bankens ordinære driftsbudsjett.

Medlemmer til styret for fondet oppnevnes av sentralbanksjefen og sentralbankens funksjonærer. Styret skal hvert år utarbeide regnskap og årsberetning som oversendes sentralbanksjefen. Årsregnskapet revideres av revisor valgt av representantskapet.

Virksomheten er underlagt Stiftelsestilsynet. Forslag fra fondets styre om endringer i statuttene skal forelegges Norges Banks representantskap før oversendelse til Stiftelsesstyret. Det har ikke vært saker fra Direktør N. Ryggs fond som er forelagt representantskapet i 2021.

FOND TIL ØKONOMISK FORSKNING

Norges Banks fond til økonomisk forskning er en stiftelse som ble opprettet i forbindelse med sentralbankens 150-års jubileum i 1966 med en grunnkapital på 2 millioner kroner. Ved Norges Banks 175-års jubileum i 1991 ble grunnkapitalen økt til 6 millioner kroner. Fondsmidlenes plassering avgjøres av sentralbanksjefen. Fondets egenkapital skal ikke røres. Hvert år kan bare fjorårets avkastning nyttes til fondets formål.

Fondets formål er å støtte forskning, især anvendt forskning, på det økonomiske område, herunder også studier i utlandet i forbindelse med spesielle forskningsoppgaver. Fondets midler kan også anvendes til dekning av utgifter i forbindelse med gjesteforelesninger innenfor det økonomiske fagområde, til belønning for prisoppgaver og for deltakelse i internasjonale forskningskonferanser. Medarbeidere i Norges Bank kan ikke motta midler fra fondet.

Fondet forvaltes av Norges Bank og har et styre på 5 medlemmer oppnevnt av sentralbanksjefen. 3 av styremedlemmene oppnevnes etter at det er innhentet forslag fra Universitetet i Oslo, Norges Handelshøyskole og Statistisk sentralbyrå.

Styret sender innen utgangen av februar måned innberetning til sentralbanksjefen om fondets virksomhet i foregående kalenderår. Regnskapet revideres av revisor som velges av representantskapet.

I henhold til statuttene skal forslag fra styret om endringer i statuttene forelegges Norges Banks representantskap før oversendelse til Stiftelsestilsynet. Det har ikke vært saker fra fond til Økonomisk forskning som er forelagt representantskapet i 2021.

PENJONISTSTIFTELSEN VED NORGES BANKS HOVEDKONTOR

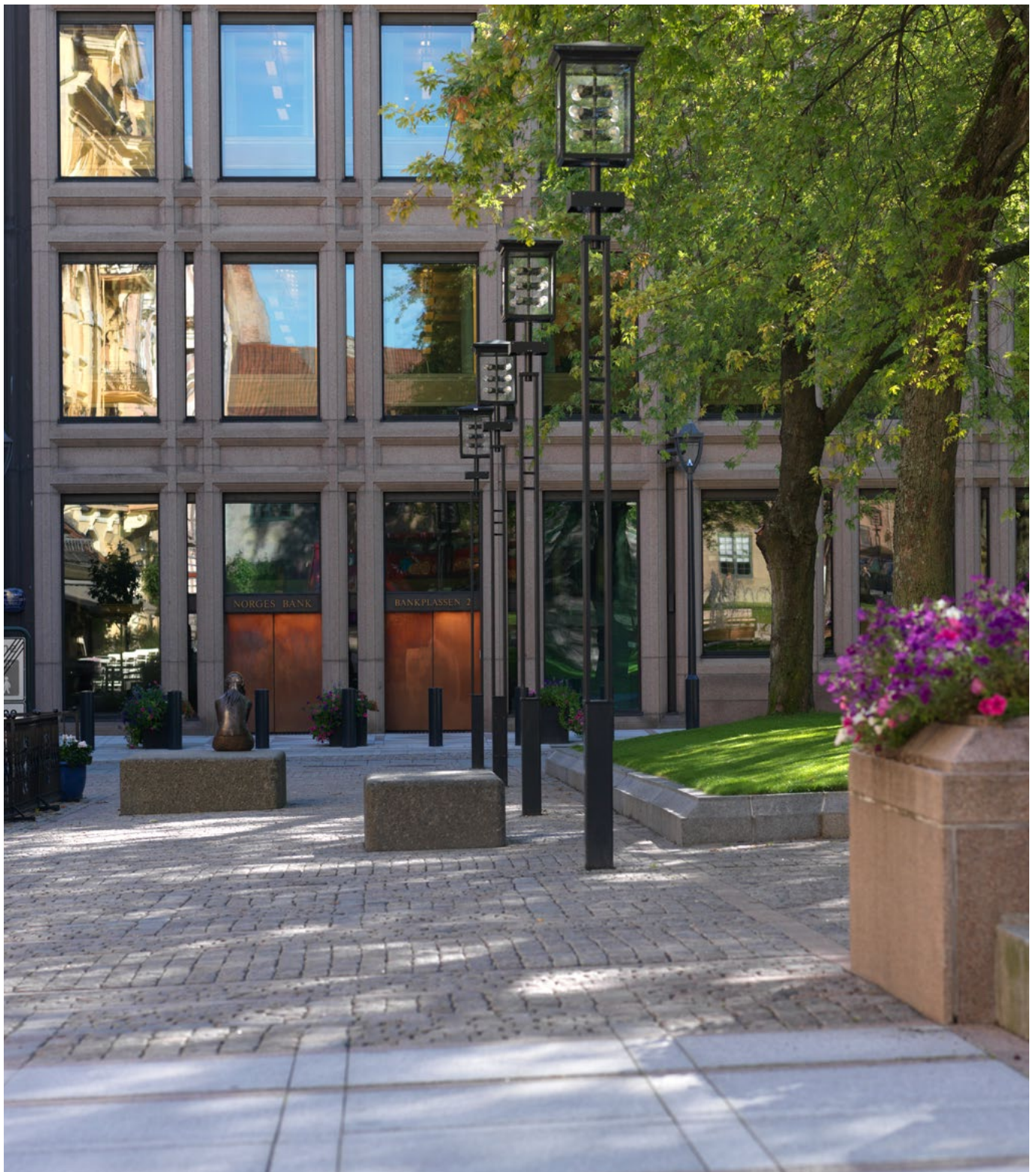
Pensjoniststiftelsen ble opprettet av representantskapet i 1988. Vedtekter for stiftelsen ble fastsatt av representantskapet gjeldende fra 1989 og er senere godkjent av Lotteri- og Stiftelsestilsynet i 2005. Styret gjorde sist en mindre endring i vedtektene som Stiftelsestilsynet godkjente i 2020.

Representantskapet skal uttale seg ved vedtektsendringer og ved opprettelse eller avvikling av stiftelsen.

Stiftelsen er uavhengig av Norges Banks administrasjon. Styret er stiftelsens øverste organ og skal bestå av fire medlemmer, hvorav tre utpekes av Pensjonistklubben ved Norges Bank og ett av bankens ansatte i Oslo etter det til enhver tid gjeldende representasjonsreglement.

Stiftelsens styre velger revisor som for tiden er Norges Banks eksterne revisor Deloitte AS. Det er vedtektsbestemt at regnskap og årsberetning sendes de organisasjoner som er representert i styret, Norges Banks representantskap og Regnskapsregisteret i Brønnøysund. Revisjonsberetning sendes til Stiftelsestilsynet.

Grunnkapitalen er 1 million kroner av de 13,7 millioner kroner som ble stilt til rådighet for stiftelsen ved opprettelsen. Styret er ansvarlig for at kapitalen plasseres på betryggende måte og med tilfredsstillende avkastning, med sikte på at stiftelsens aktiviteter kan opprettholdes på et rimelig nivå. Representantskapet tar årsregnskap, styrets beretning og revisjonsberetning til orientering.

- 1 Forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank § 3, 3. ledd
- 2 Sentralbankloven
- 3 Equity Strategies, Asset Strategies, Real Asset, Corporate Governance & Compliance, Technology and Operations Risk
- 4 § 3-1, første ledd
- 5 Sentralbankloven § 4-3 (4)
- 6 Jf «The «Four lines of defence model» for financial institutions» anbefalt av Financial Stability Institute i BIS, Bank for International Settlements.
- 7 Internkontrollforskriften § 8
- 8 Kilde: Norges Banks og NBIMs årsrapport for 2020
- 9 <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/statens-pensjonsfond/eksterne-rapporter-og-brev/id2358366/>
- 10 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/klimarisiko-og-oljefondet/id2868181/>
- 11 https://www.norges-bank.no/contentassets/c80274266a8f496cbebad44b2045cd04/20211202_norges_bank_uavhengig_attestasjonsoppdrag_uno-terte_investeringer.pdf
- 12 REAB = Real Estate Advisory Board og RIAB = Renewable Infrastructure Advisory Board. Begge er rådgivende organer for investeringsdirektør eiendom, Chief Real Assets Officer. PREAB = Preparation Real Estate Advisory Board

KAPITTEL 2

NORGES BANKS ÅRSREGNSKAP OG BUDSJETT

2.1 REPRESENTANTSKAPET GODKJENNER NORGES BANKS ÅRSREGNSKAP

RAMMER FOR UTARBEIDELSE OG GODKJENNING

Sentralbankloven § 4-3 (1) sier at: «Hovedstyret skal hvert år utarbeide årsberetning og årsregnskap. Årsregnskapet skal godkjennes av representantskapet og sammen med års- og revisjonsberetning sendes departementet og meddeles Stortinget.»

Sentralbankloven § 2-1 regulerer også regnskapsframlegget: «(1) Norges Bank skal utarbeide årsregnskap og årsberetning etter regnskapslovens bestemmelser med de unntak og tillegg som følger av dette regelverket. Norges Bank skal følge regnskapslovens bestemmelser for store foretak.»

Finansdepartementet har i Bestemmelser om årsregnskap mv. for Norges Bank § 2-2 gitt utvidede regler og fastsatt at Norges Banks regnskap skal utarbeides i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder. I praksis betyr dette at Norges Bank benytter den internasjonale regnskapsstandarden IFRS (International Financial Reporting Standards).

GODKJENT REGNSKAP FOR 2021

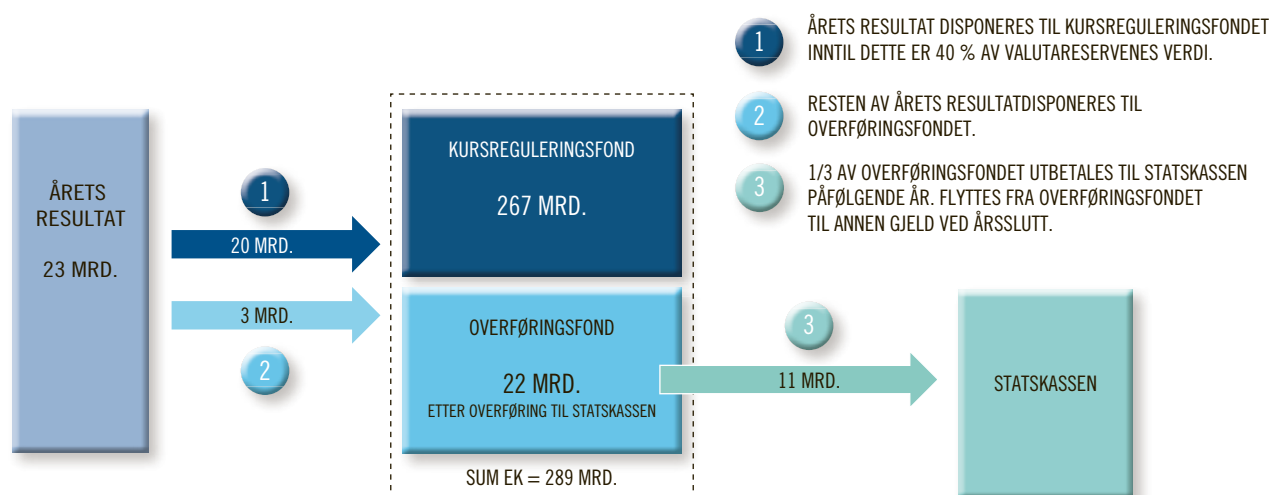
Hovedstyret har utarbeidet årsberetning og årsregnskap for 2021 med forslag til disponering av årets resultat og lagt dette fram for representantskapet.

Representantskapets vedtak om Norges Banks årsregnskap i møte 23. februar 2022 er tatt inn i Norges Banks årsrapport:

- Representantskapet tar hovedstyrets årsberetning for 2021 til etterretning.
- Representantskapet tar ekstern revisors beretning og uavhengig attestasjonsuttalelse om informasjon om ansvarlig forvaltning og klimapåvirkning til etterretning og godkjenner Norges Banks årsregnskap for 2021.
- I tråd med retningslinjene blir totalresultatet på 23 milliarder kroner overført med 20 milliarder kroner til kursreguleringsfondet og 3 milliarder kroner til overføringsfondet. Fra overføringsfondet overføres en tredjedel – 11,1 milliarder kroner – til statskassen.

Disponeringen av Norges Banks årsresultat er regulert av egne retningslinjer for avsetning og disponering av overskudd, fastsatt ved kgl.res. 13. desember 2019 med hjemmel i sentralbankloven § 3-11 annet ledd. Vedtaket om årsregnskapet omfatter disponering av årsoverskudd med virkning for Norges Banks egenkapital.

FIGUR 5 EGENKAPITALMEKANISMEN – DISPONERING AV NORGES BANKS RESULTAT

* VED KURSREGULERINGSFOND UNDER 25 % AV VALUTARESERVENS VERDI, TILBAKEFØRES HELE OVERFØRINGSFONDET.

** VALUTARESERVENS VERDI JUSTERES FOR ANDRE FORDRINGER PÅ/FORPLIKTELSE OVERFOR UTLANDET.

Kursreguleringsfondets verdi per 31.12.2021 var 266,5 milliarder kroner. Årets totalresultat skal disponeres til egenkapitalens kursreguleringsfond inntil dette har nådd 40 prosent av netto valutaeserver. Overskytende beløp disponeres til egenkapitalens overføringsfond. Etter årets disponering var innestående på overføringsfondet 33,3 milliarder kroner. Hvert år overføres en tredjedel av samlet verdi av overføringsfondet til statskassen, og det ble overført 11,1 milliarder kroner. Retningslinjene er oppfylt i vedtaket.

Figur 5 viser disponering av Norges Banks resultat med effekt for egenkapitalens to fond og overføringen på 11,1 milliarder kroner til Statskassen.

RESULTAT AV FORVALTNINGEN AV SPU

Innskudd på kronekonto for Statens pensjonsfond utland¹³ i Norges Bank var 12 340 milliarder kroner per 31.12.2021. Forvaltningsgodtgjørelsen fra Finansdepartementet omtales i note 13 til årsregnskapet: «Totale driftskostnader i Norges Bank tilknyttet forvaltningen av SPU godtgjøres av Finansdepartementet som oppdragsgiver. Forvaltningsgodtgjøringen tilsvarer faktiske kostnader påløpt i Norges Bank, ekskludert administrasjonsgebyr fakturert særskilt til Norges Banks datterselskaper i Norge, og inkludert avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere. Forvaltningsgodtgjøringen utgjorde 4 640 millioner kroner i 2021 og 5 305 millioner kroner i 2020.»

Rapporter om avkastning og risiko i Statens pensjonsfond utland som behandles av hovedstyret hvert kvartal er tatt til etterretning av representantskapet gjennom året. Under behandlingen har representantskapet vært opptatt av nødvendigheten av så hyppige oppdateringer av verdianslag for unotert eiendom som i utgangspunktet ses på som langsiktige investeringer.

Regnskapsrapporteringen om forvaltningen av SPU er en del av Norges Banks årsregnskap og presenteres i detalj i note 20. I tillegg utgis en egen årsrapport om forvaltningen som er behandlet av representantskapet i samme møte.

Representantskapet har gjort særskilt vedtak:

Representantskapet tar Norges Banks årsrapport om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland i 2021 inkludert hovedstyrets vurdering av resultatene og revisors beretning til etterretning.

Norges Banks årsrapport og regnskap for 2021 og årsrapport 2021 om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland er datert 9. februar 2022 og offentliggjort 3. mars 2022. Rapport om forvaltningen av valutaeservene for 4. kvartal 2021 er også publisert samme dag. For ytterligere informasjon om Norges Banks årsrapporter og resultater vises til bankens hjemmesider.

EGENKAPITALEN PER 31.12.2021

I årsrapporten for 2021 vurderer hovedstyret egenkapitalen med dagens sammensetning av balansen som tilstrekkelig til å oppfylle bankens formål, og i samsvar med krav i sentralbankloven.

Fra Norges Banks årsrapport 2021:

«Egenkapitalen var på 289 milliarder kroner per 31. desember 2021, mot 277 milliarder kroner per 31. desember 2020. Egenkapitalen består av et kursreguleringsfond og et overføringsfond. Ved utgangen av 2021 var kursreguleringsfondet på 267 milliarder kroner og overføringsfondet på 22 milliarder kroner. Egenkapitalen utgjør 34,7 prosent av balansestørrelsen, eksklusiv SPU-kronekonto, mot 35,9 prosent i 2020.»

Kursreguleringsfondet utgjør bankens bundne egenkapital og overføringsfondet utgjør grunnlaget for overføring til statskassen. I tillegg til disponeringen av årsresultatet som samsvarer med representantskapets vedtak, viser Norges Bank i årsrapporten en oppstilling over endringer i egenkapitalen. Se også figuren om egenkapitalen foran.

Representantskapet har i 2020 anbefalt hovedstyret å spesifisere sin vurdering av egenkapitalen i Norges Bank opp mot den nye bestemmelsen i sentralbankloven § 3-11 (1).

Bestemmelser i ny sentralbanklov gjeldende fra 2020:

§ 3-11. Norges Banks egenkapital og disponering av overskudd

(1) Norges Bank skal ha en egenkapital som er tilstrekkelig for å oppfylle bankens formål.

(2) Kongen i statsråd gir retningslinjer for avsetninger og disponering av Norges Banks overskudd. Banken skal gis anledning til å uttale seg før retningslinjene fastsettes. Retningslinjene skal meddeles Stortinget.

§ 1-2. Formålet for sentralbankvirksomheten

(1) Formålet for sentralbankvirksomheten er å opprettholde en stabil pengeverdi og fremme stabilitet i det finansielle systemet og et effektivt og sikkert betalings-system.

(2) Sentralbanken skal bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting.

Det er ikke definert eller tallfestet hva som regnes som tilstrekkelig egenkapital i Norges Bank. Egenkapitalen består av et kursreguleringsfond og et overføringsfond. Årlig endring i egenkapitalen følger av disponering av resultat etter fastsatte retningslinjer, se vedtaket til disponering av årsresultat foran.

Spørsmålet om egenkapitalens størrelse i sentralbanker generelt er i noen grad drøftet blant annet i forarbeidene til ny sentralbanklov: «*Sammensetningen av balansen bestemmer det meste av årsresultatet. Normalt vil sentralbankene ha overskudd. Årsresultatet og disponeringen av dette bestemmer hvor stor egenkapital sentralbankene bygger opp.*»¹⁴

En generell betraktning er at størrelsen på egenkapitalen i en sentralbank kan variere betydelig og det finnes ikke et absolutt krav til beløp. For å sikre at en sentralbank kan utføre nødvendige aktiviteter i en krisesituasjon må det være rom for å iverksette alternative virkemidler som kjøp av verdipapirer. Det finnes eksempler på at sentralbanker har operert med lav eller negativ egenkapital.

Norges Bank forvalter valutareservene og har mulighet til å påvirke størrelsen både på reservene og øvrige aktiva i regnskapet. Valutareservene skal kunne benyttes til trans-

aksjoner i valutamarkedet som ledd i gjennomføringen av pengepolitikken eller ut fra hensynet til finansiell stabilitet og for å møte Norges Banks internasjonale forpliktelser.

Den forvaltede investeringsporteføljen for SPU påvirker ikke totalresultatet eller egenkapitalen til Norges Bank.

Hovedstyret har på bakgrunn av representantskapets anbefaling gjort en vurdering av sentralbanklovens krav om tilstrekkelig egenkapital i Norges Bank. I brevet gir hovedstyret vurderinger av enkeltposter i balansen generelt knyttet til sentralbankers oppgaver, og sier blant annet:

«Størrelsen på egenkapitalen til en sentralbank må vurderes i lys av risikoen på balansen og eventuelle fremtidige endringer i balansestørrelsen som følge av iverksatte tiltak. Både de pengepolitiske målene og størrelsen på finanssektoren vil i den sammenheng være relevant. For eksempel vil et inflasjonsmål stille andre krav til likviditet og egenkapital enn et fastkursregime. En stor finanssektor øker isolert sett likvidetsbehovet og behovet for egenkapital.

Sentralbanker utøver myndighetspålagte oppgaver og driver ikke primært forretningsmessig virksomhet. Sentralbankers balanse gjenspeiler de oppgavene banken er gitt som sentralbank. En sammenligning med egenkapitalkravet til en bedrift eller bank er dermed ikke nødvendigvis relevant, selv om sentralbanker har en del likhetstrekk med banker.»

Videre gjør hovedstyret en vurdering av risikoer og stress-testing av balansen:

«De største risikofaktorene for Norges Banks egenkapital er valutareservenes eksponering i aksje-, rente- og valutamarkedet. Valutareservene er utelukkende plassert i verdipapirer denominert i utenlandsk valuta, mens Norges Banks gjeldsposter i all hovedsak er i norske kroner. Utviklingen i kronekursen har derfor stor betydning for Norges Banks resultat. En markert styrking av kronekursen vil kunne påføre Norges Bank et betydelig tap. Valutaeksponeringen er en eksponering banken ikke kan sikre seg mot uten å redusere valutareservene og beredskapsnivåen i valuta. En stor del av oppbyggingen av overføringsfondet og overføringene til statskassen de siste årene skyldes en svekket krone.»

«Den klart største risikofaktoren for Norges Banks egenkapital er utviklingen i valutamarkedet. Resultatet fra bankens øvrige drift vil normalt sett være lite i forhold til det som stammer fra valutareservene.»

«Norges Banks vurdering er at retningslinjene for avsetning og disponering av Norges Banks årsresultat har fungert godt siden den siste store revisjonen i 2002. Egenkapitalen har økt markert i perioden og utgjør nå mer enn 40 prosent av reservene. Norges Bank har med det en solid buffer mot tap, noe som også stresstestene indikerer. Dersom kursreguleringsfondet, som følge av store tap, skulle falle under 25 prosent av beregningsgrunnlaget vil overføringene til statskassen stanse og tilgjengelige midler i overføringsfondet tilbakeføres til kursreguleringsfondet. Først når kursreguleringsfondet igjen er over 40 prosent vil nye midler overføres til overføringsfondet. Det gir banken mulighet til å bygge opp egenkapitalen over tid. Samtidig setter regelverket en grense for hvor stor egenkapitalen kan bli og sørger for at om lag hele Norges Banks overskudd over tid overføres til statskassen.»

Representantskapet har tatt bankens redegjørelse om dette til etterretning. Representantskapet forventer at hovedstyret legger fram en vurdering av risikobildet basert på utviklingen i balansen og knyttet til egenkapitalen i årlig rapportering.

EKSTERN REVISORS UTTALELSER TIL NORGES BANKS REGNSKAPSRAPPORTERING

Et viktig grunnlag for representantskapets godkjenning av årsregnskapet og behandling av regnskapsrapportering gjennom året er ekstern revisors arbeid.

Deloitte AS har avgitt uavhengig revisors beretning med uttalelse om revisjonen av regnskapsrapporteringen til Norges Banks årsregnskap 2021. De har også avgitt en uavhengig revisors beretning med uttalelse om revisjon av regnskapsrapporteringen for investeringsporteføljen til Statens pensjonsfond utland for 2021, som er en del av Norges Banks årsregnskap. Beretningene er adressert til Norges Banks representantskap og er uten anmerkninger. Ved representantskapets behandling av Norges Banks årsregnskap og rapporteringen om forvaltningen av SPU for 2021 orienterte Deloitte AS om det utførte revisjonsarbeidet.

I tråd med etablert praksis for ekstern revisor har Deloitte AS utarbeidet revisjonsrapport nr. 12 for 2021. Nummereringen gjelder for den samlede perioden for Deloitte 12 års engasjement som Norges Banks revisor.

Rapporten redegjør for den gjennomførte revisjonen og for momenter som kan være av betydning for regnskapsrapporteringen. Det orienteres også om revisors forhold til ledelsen og ekstern revisors uavhengighet. Deloitte konkluderer med at de «ikke er kjent med at det har oppstått noen forhold mellom Norges Bank og vår organisasjon som etter vår vurdering kan ha påvirket vår uavhengighet etter at vi påtok oss oppdraget som revisor.

Vi bekrefter at vi, herunder ansvarlig revisor og ledende medarbeidere på teamet, frem til og med 9. februar 2022 er uavhengig revisor i forhold til Norges Bank i den betydning av begrepet som fremgår av gjeldende lover og regler, revisjonsstandarder i Norge og våre interne regler. Videre bekrefter vi at det ikke er levert tjenester som er som ikke er tillatt etter Lov om revisjon og revisorer.»

Vedtaket fra behandlingen lyder:

Representantskapet tar revisjonsrapporten til etterretning. Revisjonsrapporten oversendes hovedstyret for behandling.

Deloitte AS har også avgitt en uttalelse datert 11. august 2021 vedrørende forenklet revisorkontroll av delårsrapporteringen for SPU første halvår 2021 i samsvar med internasjonal standard 2410 «Forenklet revisorkontroll av delårsregnskaper, utført av foretakets valgte revisor». Ved behandling av halvårsrapporten tok representantskapet uttalelsen fra Deloitte AS til etterretning.

Investeringer i fast eiendom og infrastruktur for fornybar energi utføres gjennom datterselskaper som er heleid av Norges Bank, utelukkende etablert som en del av forvaltningen av investeringsporteføljen. Datterselskapene innregnes i den reviderte regnskapsrapporteringen for SPU. I dette arbeidet er Deloitte 12 internasjonale miljø i stor grad involvert.

For datterselskaper med egne valgte revisorer avgis ekstern revisors beretning direkte til styret i det enkelte selskapet. Disse behandles ikke av representantskapet. Revisjonshonorar belastes det enkelte selskapet direkte.

FIGUR 6 EKSTERN REVISORS OPPGAVER I NORGES BANK

© 2022 DELOITTE AS

RETNINGSLINJER FOR TILSYN OG REVISJON I DATTERSELSKAPER

Representantskapet har etablert retningslinjer for representantskapets tilsyn med selskaper Norges Bank eier knyttet til SPU. Disse retningslinjene skal sikre at representantskapet kan innhente informasjon fra datterselskapet og at revisor som velges er anerkjent.

Forvaltningen av unotert eiendom i Statens pensjonsfond utland krever opprettelse av datterselskaper for å ivareta juridiske forhold og avgrense ansvar etc. Representantskapet kan etter retningslinjene punkt 2.3 bestemme hvilke revisjonsmodeller som er hensiktsmessige og effektive for Norges Bank.

NBIM har tidligere (2014) besluttet at amerikanske datterselskaper presenteres regnskapsmessig som sammenstilte regnskap som revideres av Deloitte i Oslo. NBIM har i notat lagt fram forslag om å redusere antallet datterselskaper som skal revideres. Dette er selskaper med begrenset virksomhet og hvor transaksjonene kan verifiseres gjennom bankavstemming mellom regnskapsfunksjonen i NBIM og internasjonalt depot. Robuste internkontroller og styreinvolvering i utarbeidelsen av

budsjettet bidrar også ifølge NBIM til å redusere risiko for feil i regnskapsførselen.

Retningslinjene legger opp til at representantskapet kan vedta modeller for revisjon av datterselskaper som er hensiktsmessige og effektive og som tilpasses virksomheten til NBIM. Modellen må tilpasses regelverket i det enkelte land. For ordens skyld nevnes at selskaper som direkte eiendommer eller infrastruktur for fornybar energi alltid vil være gjenstand for revisjon.

Representantskapet tok til etterretning at det foretas endringer i dagens modell for revisjon av datterselskaper som ikke har lovpålagt revisjonskrav.

RAPPORTERING OM BÆREKRAFT OG KLIMARISIKO

Deloitte AS har avgitt en uavhengig attestasjonsuttalelse om informasjon om ansvarlig forvaltning og klimapåvirkning.¹⁵

Gjennomgang omfatter informasjon i bankens årsrapport om «Klimarisiko i Statens pensjonsfond utland» og «Klima- og miljøpåvirkning i Norges Banks drift» under området Klima og miljø, samt «Ansvarlig forvaltning av

Statens pensjonsfond utland» under området Virksomhetsstyring, etikk og kultur.

Revisors konklusjon er:

«Vi har gjennom vårt arbeid ikke fått kjennskap til forhold som gir oss grunn til ikke å anta at:

- *Norges Bank har etablert rutiner for å identifisere, samle inn, sammenstille, dokumentere og kvalitets-sikre informasjon for 2021 til bruk i kapitlene nevnt ovenfor.*
- *Informasjonen i ovennevnte kapitler er presentert i samsvar med underliggende dokumentasjon.»*

Attestasjonsuttalelsen er omfattet av representantskapets vedtak om Norges Banks årsberetning for 2021 og er i sin helhet gjengitt i Norges Banks årsrapport og regnskap for 2021.

Norges Banks årsrapport om ansvarlig forvaltning for Statens pensjonsfond utland 2021 gir utdypende informasjon om bankens aktiviteter. Representantskapet har mottatt rapporten til orientering.

2.2 REPRESENTANTSKAPET VEDTAR NORGES BANKS BUDSJETT – OM BUDSJETT OG KOSTNADSSTYRING

REPRESENTANTSKAPETS BUDSJETTMYNDIGHET

Norges Bank er et eget rettssubjekt som eies av staten. Norges Bank fastsetter sitt eget budsjett som ikke inngår i Stortingets behandling av statsbudsjettet.

En slik budsjettselvstendighet er vanlig i sentralbanker. Økonomisk og politisk selvstendighet bidrar til å sikre en uavhengig rolle i utøvelsen av pengepolitikken og ivaretagelsen av finansiell stabilitet. Norges Banks handlefrihet gjennom denne ordningen medfører forventninger om streng budsjett disiplin og nøye overvåking av ressursbruken. Det er lagt stor vekt på disse forholdene i forarbeidene til gjeldende sentralbanklov.

Representantskapets budsjettmyndighet er regulert i sentralbankloven § 4-2: «Representantskapet vedtar Norges Banks budsjett etter forslag fra hovedstyret. Det vedtatte budsjettet meddeles departementet.» Hovedstyret har etter denne bestemmelsen plikt til å utarbeide budsjett for Norges Bank som representantskapet kan vedta. Representantskapet godkjenner også en budsjett-ramme for driftskostnader i operative selskaper innenfor

eiendomsforvaltningen, og fra og med 2020 skal også unotert infrastruktur for fornybar energi i SPU omfattes.

Representantskapet har fastsatt budsjettreglement for Norges Bank med overordnede prinsipper for økonomistyringen. Budsjettreglementet ble presentert i vedlegg 3-1 til årsrapporten for 2020, og kan leses på www.norges-bank.no. Hovedstyret har fastsatt et utfyllende økonomireglement med prinsipper for økonomistyring og budsjettprosess.

Representantskapets budsjettvedtak innebærer en godkjenning av Norges Banks totale forventede ressursbruk kommende år. Det påses at hovedstyret har lagt fram tydelige oversikter som viser forsvarlige økonomiske rammer for ivaretagelse av oppgaver og drift. Årlig vedtak omfatter Norges Banks samlede virksomhet, herunder forvaltningen av SPU. På overordnet nivå skal kriterier og forutsetninger for budsjettering være konsistente for hele virksomheten.

NORGES BANKS RESSURSBRUK, OPPFØLGING AV BUDSJETT FOR 2021

Hovedstyret har lagt fram brev om budsjett rapportering for 2021. Rapporteringen omfatter status målt mot budsjett for Norges Banks samlede driftsinntekter, driftskostnader og investeringer samt omtale av vesentlige avvik. Det er også kort redegjort for status på handlingsplaner og mål oppnåelse, med hovedfokus på tiltak med større budsjettmessige konsekvenser. Kravene i budsjettreglement om rapportering er etterlevd. Norges Banks driftsresultat og investeringer er innenfor vedtatt budsjett.

Samlede driftskostnader, eksklusive kostnader for tilsynssekretariatet og representantskapet, utgjorde 5,8 milliarder kroner, hvorav 4,6 milliarder kroner var knyttet til forvaltningen av SPU. Samlede driftskostnader var 952 millioner kroner lavere enn budsjett. Lavere forbruk er i det vesentligste relatert til forvaltningen av SPU. Honorarer til eksterne forvaltere var lavere enn budsjett, hovedsakelig på grunn av lavere meravkastning fra de eksterne mandatene, samt lavere kapital under ekstern forvaltning enn det som ble lagt til grunn i budsjett.

Kostnader til prestasjonsbasert lønn ble vesentlig lavere enn budsjett. Kostnadene ble redusert med 272 millioner kroner som følge av en regnskapsmessig engangsjustering etter endring av metode for periodisering av prestasjonsbasert lønn.¹⁶

Representantskapet gjorde slikt vedtak om behandlingen:

Representantskapet tok rapporten om budsjettstatus 2021 til etterretning og anser rapporteringen til å være i tråd med budsjettreglementet. Representantskapet ber hovedstyret fortsatt ha stor oppmerksomhet på kostnadseffektivisering og utnyttelse av stordriftsfordeler.

Representantskapet ber videre om at det framover også blir orientert om oppgraderingsprosjektet på Bankplassen i forbindelse med rapportering på budsjettstatus eller lignende.

Den siste anmodningen i vedtaket knytter seg til budsjettvedtak for 2022 om investeringsprosjekter som er omtalt under.

GODTGJØRELSESORDNINGER FOR ANSATTE

Godtgjørelsesordningen for ansatte i NBIM følger kravene i verdipapirfondforskriften med nødvendige tilpasninger, i tråd med Finansdepartementets mandat. Ansatte i sentralbankvirksomheten som arbeider direkte med investeringsbeslutninger for valutareservene, kan ha prestasjonslønn. Prestasjonslønnen beregnes ut fra oppnådde resultater i forhold til avtalte mål for forvaltningen. Hovedstyret har fastsatt prinsipper for godtgjørelsesordninger som gjelder for både NBIM og sentralbankvirksomheten.¹⁷

NBIM hadde 216 ansatte med prestasjonslønn ved utgangen av 2021, hvorav 12 var ansatt i datterselskaper. Deres samlede øvre ramme for prestasjonslønn var 425 millioner kroner, basert på resultater over flere år. I sentralbankvirksomheten var det 10 ansatte som hadde avtale om prestasjonslønn i 2021. Det vises til ytterligere omtale i Norges Banks årsrapport for 2021.

Representantskapet er opptatt av kostnadseffektivitet og har tidligere etterspurt og fått nærmere redegjørelser fra hovedstyret om godtgjørelsesordningene. Representantskapet mener det har stor betydning at kriterier for et fungerende system for variabel lønn er transparente, forståelige og objektive.

Internrevisjonen avgir en årlig uttalelse til godtgjørelsesordningen i hvert av virksomhetsområdene. Den årlige rapporten for godtgjørelsesordningen i SBV har historisk hatt søkelys på bonusordningen, mens NBIMs rapport også har inneholdt informasjon om fastlønn og sammen-

ligninger av lønnsnivå mot det eksterne markedet. Hovedstyret er opptatt av harmonisering, og har bedt om at tilsvarende informasjon heretter fremkommer også i rapporten fra SBV. Hovedstyrets godtgjørelsesutvalg anbefalte at kommende rapporter skal legge vekt på å belyse virkningen av ordningen. NBA HR vil harmonisere rapportene slik at temaer og struktur blir likere.

Hovedstyrets svar og redegjørelser har gitt representantskapet tilstrekkelig klarhet i internrevisjonens uttalelser og hovedstyrets oppfølging. Representantskapet tok redegjørelsen fra hovedstyret om godtgjørelsesordningene i sentralbankvirksomheten og NBIM til etterretning.

I årsregnskapet for 2021 er personalkostnadene redusert med 273 millioner kroner i 2021 som en regnskapsmessig justering i tråd med IFRS. Dette knyttes hovedsakelig til en engangseffekt som følge av endret metode for regnskapsmessig periodisering av prestasjonslønn. Endringen har ingen effekt på ansattes opptjening eller utbetaling. Representantskapet ble orientert om tilfellet gjennom behandlingen av årsregnskapet og revisors beretninger.

BEHANDLING OG VEDTAK AV NORGES BANKS BUDSJETT FOR 2022

Representantskapet legger vekt på at hovedstyrets budsjettframlegg skal inneholde prognose for budsjettåret pluss to år for personalkostnader, øvrige driftskostnader og investeringer. Ved framtidige større strategiske endringer skal representantskapet opplyses uten unødig opphold. Dette gir representantskapet større innblikk i og muligheter til å stille spørsmål om økonomistyringen.

Hovedstyret kommenterer at usikkerheten i prognoser er spesielt stor ved overgang til ny strategiperiode (2023–2025), hvor ambisjonsnivået er uavklart. Det planlegges ikke økning i antall ansatte fra nivået i budsjettet for 2022. Lavere rekrutteringskostnader og bortfall av prosjektkostnader forbundet med konsolidering og optimalisering av IT-systemer, kan gi reduksjon i samlede kostnader. Under behandlingen av budsjettet for 2022 innledet bankens ledelse og svarte deretter på spørsmål fra representantskapet. Kostnadsutviklingen sett opp mot gevinstrealiseringsplanen for opprettelsen av Norges Bank Administrasjon, måling av kostnadseffektivitet i forvaltningen av SPU, prognosen for bonusutbetalinger, samt hvorvidt NBIM klarer å rekruttere godt innenfor budsjett-rammen, ble belyst.

Representantskapet er spesielt opptatt av bankens arbeid med kostnadseffektivisering. Gjennom budsjettreglementet stilles krav om at kostnadsutviklingen skal kommenteres i lys av tilgjengelige eksterne sammenligninger. Til dette benytter banken

- Internasjonal sammenligning av årsverk pr. funksjon i regi av Bank for International Settlements (BIS)
- Sammenligning av årsverk i nordiske sentralbanker
- Sammenligning av kostnadene for forvaltning av SPU, som CEM Benchmarking Inc. utarbeider årlig på oppdrag fra Finansdepartementet.
- Det gjøres også analyse av kostnader innen unotert eiendom. Denne utføres av en europeisk plattform for deling av data innenfor dette investeringsområdet (INREV).

Norges Banks driftskostnadsbudsjett for 2022 er på 7 048 millioner kroner som er 279 millioner høyere enn budsjett for 2021 (4 %). Det er særlig NBIM som medvirker til økningen. Totalt driftsbudsjett for NBIM er 5 972 millioner kroner. Interne driftskostnader i NBIM eksklusive honorarer til eksterne forvaltere på 2 301 millioner kroner er 3 671 millioner kroner. Samlede budsjetterte driftskostnader inklusive lønns- og personalkostnader for sentralbankvirksomheten er 885 millioner kroner som er noe lavere enn året før.

Lønns- og personalkostnader budsjetteres samlet til 2 287 millioner kroner i 2022, en økning på 202 millioner kroner (10 %) sammenlignet med valutajustert budsjett for 2021. Dette skyldes hovedsakelig en økning i antall ansatte og tilhørende økte lønns- og personalkostnader. I budsjettet er det planlagt med 1004 fast ansatte i Norges Bank ved utgangen av 2022 (SBV 271, NBA 158 og NBIM 575). Det er en økning på 70 ansatte som er rapportert i årsregnskapet fra utgangen av 2021. Det er budsjettert med en lønnsvekst på 3,1 % for ansatte i Oslo, mens det for NBIM samlet er 3,97 % hensyntatt ansatte i utlandet.

Norges Bank legger fram budsjettutkast for forvaltningen av SPU i brev til Finansdepartementet og ber om en ramme til dekning av forvaltningskostnadene. Representantskapet mottok 1. desember 2021 kopi av brev om godtgjørelse for forvaltningen fra Finansdepartementet. Brevet er et viktig grunnlag for budsjettbehandlingen. Representantskapets legger vekt på at forvaltningskostnadene ikke må overskride departementets fastsatte kostnadsramme. Slike overskridelser må dekkes av Norges Bank.

Departementet uttaler blant annet: «*Finansdepartementet vil peke på at målet for forvaltningen er høyest mulig avkastning etter kostnader. Departementet har en klar forventning om at Norges Bank gjennomfører forvaltningen av SPU på en kostnadseffektiv måte og at stordriftsfordeler utnyttes.*»

Følgende ramme er gitt: «*Finansdepartementet fastsetter etter en samlet vurdering en maksimal ramme for forvaltningskostnader, utenom avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere, for 2022 på 5,6 milliarder kroner, inkludert kostnader i datterselskaper som omfattes av rammen. Den fastsatte rammen tar høyde for usikkerhet om valutakurser og fondsavkastning.*» Avkastningsavhengige honorarer (budsjettert med 1 239 millioner kroner) dekkes i tillegg til rammen.

I sentralbankvirksomheten er det budsjettert med andre driftsinntekter (140 mill. kroner) fra interbankoppgjør med banker og husleieinntekter fra Finanstilynet.

INVESTERINGSPROSJEKTER

Det budsjetteres med 214 millioner kroner i investeringer framover, hvorav 81 millioner kroner er tidligere vedtatt mens 133 millioner kroner er nytt investeringsforslag i 2022. Dette er en vesentlig økning fra 2021 og skyldes planlagt oppgradering av arbeidsplassarealene i bankens hovedsetebygning i Oslo med 94 millioner kroner i 2022. Det er regnskapsreglene (IFRS) som definerer hva som klassifiseres som investeringsprosjekter.

Godkjenning av investeringsbudsjett i 2022 for oppgradering av arbeidsplassarealene bygger på orientering til representantskapet med omvisning i lokalene gitt i møtet 11. november 2021. Representantskapet ble informert om at det er inngått rammeavtaler for aktiviteter som el, ventilasjon, bygg, etc., og at det kan gjøres avrop på hver enkelt av disse. På spørsmål fra representantskapet ble det videre opplyst at oppgraderingen på et hvert tidspunkt kan utsettes eller stoppes.

Representantskapet har ikke vedtatt en totalramme for oppgraderingen, kun en ramme for 2022, men er orientert om en estimert samlet kostnadsramme. Oppgraderingen organiseres som et program, med en planleggings- og gjennomføringshorisont på seks år (inklusive år 2021 og 2022). Det vil bli fremmet årlige planer for det enkelte delprosjekt i forbindelse med den årlige budsjettprosessen. Representantskapet legger til grunn at orienteringer om kostnader, status og videre framdrift legges fram ved behandling av de årlige budsjettvedtakene.

Budsjettvedtaket for 2022:

I samsvar med sentralbankloven og budsjettreglementet for Norges Bank har representantskapet behandlet hovedstyrets forslag til budsjett for Norges Bank for 2022 (tall i millioner kroner):

	BUDSJETT 2022
Forvaltningsgodtgjøring SPU	5 905
Andre driftsinntekter	140
Sum driftsinntekter Norges Bank	6 045
Personalkostnader SBV	-444
Øvrige driftskostnader SBV	-417
Av- og nedskrivninger SBV	-23
Personalkostnader NBIM	-1 547
Øvrige driftskostnader NBIM	-2 090
Av- og nedskrivninger NBIM	-35
Honorarer til eksterne forvaltere NBIM	-2 301
Personalkostnader NBA	-333
Øvrig driftskostnader NBA	-194
Av- og nedskrivninger NBA	-94
Eliminering av felleskostnader*	424
Eliminering av felleskostnader allokert fra NBA og SBV til TS/RS	8
Sum driftskostnader Norges Bank	-7 048
Netto driftsresultat Norges Bank	-1 003

* Eliminering består av fordelte kostnader til NBIM, herunder 33 millioner kroner fra SBV, 354 millioner kroner fra NBA og 36 millioner kroner fra tilsynssekretariatet/representantskapet (TS/RS).

Nye investeringsforslag utgjør samlet 133 millioner kroner. Av dette knytter 111 millioner kroner seg til vedlikehold og oppgraderinger av hovedkontoret på Bankplassen 2. Tidligere vedtatte investeringer utgjør 81 millioner kroner.

Representantskapet godkjenner 150 millioner kroner som en budsjetttramme for 2022 for driftskostnader i operative driftsselskaper innenfor eiendomsforvaltningen i Statens pensjonsfond utland. Forvaltningskostnader i datterselskaper inngår i grunnlaget som måles mot den øvre rammen for dekning av forvaltningskostnader fastsatt av Finansdepartementet.

Representantskapet har fastsatt budsjett for tilsyns- og revisjonskostnader i eget vedtak i møte den 9. desember 2021.

Norges Banks samlede budsjett meddeles Finansdepartementet i samsvar med sentralbanklovens § 4-2.»

DET NORSKE FINANSINITIATIVET (NFI)

Det norske finansinitiativ (NFI) ble opprettet av hovedstyret i Norges Bank i 2010. Det er gitt økonomisk støtte til norske akademiske institusjoner og akademikere i Norge som arbeider med spørsmål knyttet til finansiell økonomi. I den samme perioden har det blitt gitt økonomisk støtte til norske akademiske institusjoner og studenter med makroøkonomi som fagfelt gjennom lignende støtteordninger som en del av sentralbankens oppgaver.

Hovedstyret besluttet i 2021 å lansere et nytt, felles akademisk program som skal støtte de akademiske områdene som er mest relevante for Norges Bank. Formålet med det nye akademiske programmet er å styrke utdanningen innen makroøkonomi og finansiell økonomi i Norge, og flere av støtteordningene som var underlagt NFI og sentralbankens oppgaver, videreføres under dette nye programmet.

Representantskapet har tatt brev fra hovedstyret om endret innretning i Det norske finansinitiativ til orientering. Under behandling av brev fra hovedstyret med årsrapport for 2020 for NFI, redegjorde NBIM på spørsmål fra representantskapet bl.a. for de faste kostnadene og den lave andelen kvinner blant de som mottar støtte fra NFI.

Det nye akademiske programmet til Norges Bank kommer til å ha tre hovedstøtteordninger for makroøkonomi og finansiell økonomi i Norge:

1. støtte til studenter som har kommet inn ved ledende, internasjonale doktorgradsprogrammer,
2. støtte til emner og forelesningsrekker på doktorgradsnivå ved akademiske institusjoner i Norge og
3. samfinansiering av akademiske stillinger ved institusjoner i Norge.

I det ordinære driftsbudsjettet for 2022 er NFI budsjettert med 6,2 millioner kroner i 2022, en nedgang på 3,8 millioner kroner sammenlignet med budsjett 2021. Budsjettmidlene til NFI skal dekke gjenstående forpliktelser. I tillegg er det budsjettert med 0,85 millioner kroner til et nytt felles program i Norges Bank

DRIFTSBUDSJETT FOR HELEIDE DATTERSLSKAPER I FORVALTNINGEN AV SPU

Etter budsjettreglementet skal budsjett for forvaltningskostnader i datterselskaper som inngår i bankens forvaltning av investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybare energi i SPU, legges fram for representantskapet. Totale driftskostnader i heleide operative datterselskaper er budsjettert med 105 millioner kroner i 2022. Kostnadsrammen fra Finansdepartementet inkluderer også disse forvaltningskostnadene.

Andre driftskostnader i hel- og deleide datterselskaper knyttet til løpende vedlikehold, samt drift av bygninger og leieforhold, omfattes ikke. Planer og budsjetter for bankens heleide datterselskaper vedtas av styrene i de enkelte selskapene.

BUDSJETTVEDTAK FOR VIRKSOMHETEN TIL REPRESENTANTSKAPET

Representantskapet har i møtet 9. desember også vedtatt budsjett for representantskapet, tilsynssekretariatet og ekstern revisor, som totalt for 2022 utgjør 44,3 millioner kroner. Budsjettvedtaket for 2022 og ressursbruken i 2021 er omtalt i kapittel 4 i denne rapporten.

¹³ Lov om Statens pensjonsfond § 3 (2) Statens pensjonsfond utland plasseres som innskudd på konto i Norges Bank. Motverdien forvaltes etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. § 10.

¹⁴ NOU 2017 nr. 13 pkt. 22.5 Norges Banks balansestyring (s. 339)

¹⁵ Avgitt i samsvar med ISAE 3000 (revidert) «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», utgitt av International Auditing and Assurance Standards Board.

¹⁶ Se Note 12, tabell 12.1 Personalkostnader i Norges Banks årsregnskap

¹⁷ Fastsatt med grunnlag i forskrift til verdipapirfondloven, kapittel XI «Godtgjørelsesordninger»

KAPITTEL 3

PRIORITERINGER I VIDERE ARBEID

Samfunnsoppdraget og oppgavene til representantskapet etter sentralbankloven har vært uendret siden 2010.¹⁸ Det er viktig å ha et langsiktig og helhetlig perspektiv, men i tillegg ha tilstrekkelig fleksibilitet til å håndtere ulike spørsmål som blir aktualisert under drøfting i representantskapet. I tillegg til faste og løpende oppgaver, prioriteres videreutvikling av kontroll- og tilsynsarbeidet og kompetansen om Norges Banks oppgaver. Representantskapet er også opptatt av synlighet, kommunikasjon og åpenhet samt å bidra til at Norges Bank har et godt omdømme.

PLANDOKUMENT OG TILTAKSPLAN

Representantskapet har fastsatt et overordnet plan-dokument for eget arbeid. Prioriteringer i de kommende tre årene beskrives slik at oppgavene gitt i sentralbankloven blir ivaretatt på best mulig måte.

Gjennom årlig evaluering av arbeidet diskuteres eventuelle forbedringspunkter som hensyntas i årlig tiltaksplan. Tiltaksplanen beskriver konkrete gjøremål med aktiviteter, ansvar og frister for det kommende året. Tydelighet i kommunikasjon både internt og eksternt og åpenhet om arbeidet er av stor betydning. En god dialog med interessenter som Stortinget, Finansdepartementet og Riksrevisjonen er viktig.

For å sikre at representantskapet utfører sitt tilsyn på best tenkelig måte, er det også fastsatt en plan for egen kompetanseutvikling for perioden 2022–2025. For 2022 skal de nye representantskapsmedlemmene få en god forståelse av representantskapets rolle og oppgaver, i dette ligger det også god kunnskap om Norges Banks virksomhet. Videre er det lagt vekt på å etablere et godt samarbeid med ny valgt revisor for Norges Bank.

TILSYNSPLAN

Representantskapet godkjenner en årlig tilsynsplan som omfatter gjennomføring av løpende tilsyn, tilsynsgjennomgang og undersøkelser av aktuelle problemstillinger. I tilsynsplanen for 2022 er det fire områder som tillegges særlig oppmerksomhet og inngår i det løpende tilsynet. Dette er

- operasjonell risikostyring,
- oppfølging av leverandøravtaler,
- etterlevelse av regulatoriske krav og
- budsjett og måloppnåelse.

Det er i tillegg besluttet å gjennomføre prosjekter med avsluttende rapport på følgende områder:

Operasjonell risikostyring. En av representantskapets hovedoppgaver er tilsyn med bankens drift og etterlevelse av regulatoriske krav. Et viktig område å følge med på er hovedstyrets styring og håndtering av operasjonell risiko. Representantskapet har behandlet en rapport om dette tema i 2021 som er omtalt foran. Temaer for videre oppfølging kan blant annet være IT-sikkerhet, internkontrollprosesser i gjennomføring av transaksjoner eller annet som aktualiseres på bakgrunn av hovedstyrets tilsvar til funn og anbefalinger i rapporten.

Kostnadseffektivitet. Det er høy oppmerksomhet omkring kostnadene for å forvalte SPU. Representantskapet er opptatt av om banken har vurdert ulike måter for måling av kostnadseffektivitet. Det planlegges å foreta en gjennomgang av om krav i Mandat for forvaltningen av SPU om kostnadseffektivitet er oppfylt.¹⁹ Det kan være relevant å se på tilsvarende/andre virksomheters måling av effektivitet i forvaltningen.

Forsyningsplikt kontanter. Et kjerneområde for sentralbankvirksomheten er plikten til å forsyne samfunnet med kontanter. Kontanter er en del av beredskapen i betalings-systemet, og bidrar også til å sikre personvern og valgfrihet for forbruker ved bruk av betalingsmidler. En tilsynsgjennomgang vil være rettet mot Norges Banks prosesser og ivaretagelse av tilgjengelighet, anvendelighet og sikkerhet. Utstedelse av kontanter kan etter sentralbankloven utkontrakteres og en tilsynsgjennomgang vil omfatte besøk hos eksterne leverandører, både for å se på sikkerhetselementer og dekke oppfølging av avtaler med tredjeparter. Det er også interessant å sammenligne med prosesser i andre sentralbanker.

Ekstern forvaltning. Det følger av Mandatet for forvaltningen av SPU at Norges Bank kan benytte eksterne forvaltere og tjenesteytere.²⁰ Investeringer i framvoksende markeder håndteres i hovedsak av eksterne forvaltere. I flere markeder er Norges Bank og SPU eksponert mot internasjonal uro. I tillegg til at det i det løpende tilsynet over flere år er rapportert fra tilsynsbesøk hos eksterne forvaltere, ser representantskapet at det vil være nyttig å få større innsikt i hvordan denne virksomheten styres og utvikles for å skape meravkastning. Gjennomgangen rettes mot etterlevelse av Mandatet for SPU, herunder NBIMs prosess for valg, inngåelse av kontrakter og oppfølging av eksterne forvaltere.

KOMPETANSEPLAN

Representantskapet har vedtatt en kompetanseplan som gjelder for perioden 2022–2025. Representantskapets medlemmer har på bakgrunn av sin varierte kompetanse overordnet kjennskap til Norges Banks kjerneoppgaver og risikoområder før oppnevning. For å kunne utøve et kompetent tilsyn søkes det å utvikle solid samlet kompetanse innen sikkerhet, virksomhets- og økonomistyring samt tilstrekkelig forståelse av Norges Banks fagområder til å se aktuell risiko i bankens prosesser.

Kompetansehevende tiltak for representantskapet er felles aktiviteter som det er viktig å gjennomføre. Det kan bli behov for justeringer i planen ved utnevning av nye medlemmer fra 2024 og tilpasninger til eventuelle hendelser eller endringer i rammer for bankens virksomhet. Planen omfatter ulike former for tiltak:

- *Behandling av saker og rapporter i møter* – en god kilde til kunnskap om bankens drift og fagområder

Representantskapsmøtene er den beste og enkleste kilden til kunnskap om bankens virksomhet, relevante risikoforhold, aktuelle utfordringer og håndtering av oppgaver. Rapporter og faglige orienteringer gir grunnleggende informasjon om drift og styring av virksomheten Norges Bank. I møtene gis det innledninger fra tilsynssekretariatet eller eksterne spesialister, ledelsen og andre sentrale personer i Norges Bank. Representantskapets medlemmer utveksler kunnskap og diskuterer sakene i forkant av vedtak.

- *Seminarer*

Et introduksjonsseminar om Norges Bank og representantskapets oppgaver og arbeid gjennomføres i tilknytning til konstituerende møte, normalt i januar annethvert år. Tema som berøres er blant annet Norges Banks styringsmodell, organisasjon, oppgaveløsning, rammer og mandater. I tillegg gjennomføres det en orientering om sikkerhet.

Gjennom året holdes fagseminarer med foredrag og etterfølgende diskusjoner. Valg av seminar tema vurderes ut fra blant annet risiko, vesentlighet og aktualitet. Formålet med disse seminarene er å gi representantskapet kunnskap om viktige områder og et bredt grunnlag til å utfordre bankens ledelse gjennom tilsynet. Foredragsholdere/innledere skal være en kombinasjon av eksterne kompetansemiljøer og interne fagressurser i Norges Bank.

Temaer som kan være aktuelle i 2022 er IT-sikkerhet, klima- og miljørelatert risiko, investeringsstrategier, herunder geopolitiske risikovurderinger, og NBIMs forventningsdokumenter.

- *Studiebesøk/seminarreiser*

Det planlegges normalt et utvidet årlig fagseminar. På grunn av covid-19-pandemien er det ikke gjennomført et slikt seminar de to siste årene. Besøk hos virksomheter som tilsynsmyndigheter, organisasjoner, fonds- og kapitalforvaltere, finansinstitusjoner, sentralbanker eller akademiske miljøer vil bidra til å øke forståelsen for Norges Banks virksomhet i et internasjonalt perspektiv.

Siden omtrent halvparten av medlemmene i representantskapet er nye fra 2021/2022, vil et besøk hos en sentralbank være relevant i 2022. Aktuelle tema er oppgaver innenfor sentralbankvirksomhet samt internasjonale standarder og rammeverk for kapitalforvaltning. For et nytt representantskap er det også viktig å få et innblikk i Norges Banks internasjonale virksomhet. Det planlegges å besøke ett av Norges Banks utenlandskontorer for orientering om organisering og bakgrunn for valg av lokasjon og om forvaltningen av SPU, markeder, ansvarlig forvaltning, forventningsdokumenter mv.

18 Ot.prp. nr. 58 (2008–2009) Endringer i tidligere sentralbanklov vedr. ny regnskaps- og revisjonsordning mv. og Prop.101 L (2009–2010) Endringer i tidligere sentralbanklov vedr. representantskapets direkte rapportering til Stortinget. Begge endringer er videreført i ny sentralbanklov fra 2020.

19 Mandatet for SPU § 1-3 (5) "Forvaltningen skal være kostnadseffektiv."

20 Mandatet for SPU § 1-8 (1) «Banken kan benytte eksterne forvaltere ...»

1. Hoveusædet i Kristiania

a. **Direktøren**

ektionens fast beskikkede Formand, to
en-chef)

KAPITTEL 4

NORGES BANKS
REPRESENTANTSKAP
ORGANISERING AV ARBEIDET

4.1 REPRESENTANTSKAPETS MEDLEMMER 2022–2023

Representantskapets 15 medlemmer er valgt av Stortinget for fire år.²¹ Leder og nestleder utnevnt av Stortinget for perioden 2022–2023 er Julie Brodtkorb og Marianne Aasen.

Gjenoppnevning av medlemmer kan skje for en samlet periode av åtte år. I 2021 måtte medlemmene Truls Wickholm, Ingrid Fiskaa og Kari Anne Sand tre ut med bakgrunn i sentralbanklovens bestemmelser om valgbarhet.²²

Stortinget gjorde suppleringsvalg for deres gjenværende periode.²³ Disse tre nye medlemmene er Alf Einar Jakobsen, Per Botolf Maurseth og Eli Hovd Prestegården. For perioden 2022–2025 er det valgt fire nye medlemmer som er Mathias Hunskaar Furevik, Tord Hustveit, Martin Kolberg og Tom Henning Slethei.

Det er representantskapet i 2022 som gir denne rapporten. Medlemmene er presentert under. Geografisk er medlemmene bosatt i seks av landets fylker.²⁴ Fem av medlemmene, 33 prosent, er kvinner.

	Oppnevnt første gang	Oppnevningsperiode
Julie Brodtkorb, leder 2022–2023	2018	2022–2025
Marianne Aasen, nestleder 2022–2023	2020	2020–2023
Harald Espedal	2020	2020–2023
Mathias Hunskaar Furevik	2022	2022–2025
Gjermund Hagesæter	2018	2022–2025
Line Henriette Holten	2020	2020–2023
Tord Hustveit	2022	2022–2025
Alf Einar Jakobsen	2021	2021–2023
Martin Kolberg	2022	2022–2025
Per Botolf Maurseth	2021	2021–2023
Eli Hovd Prestegården	2021	2021–2023
Tom Henning Slethei	2022	2022–2025
Eirin Kristin Sund	2020	2020–2023
Morten Sjøberg	2018	2022–2025
Lars Bjarne Tvete	2020	2020–2023

DEN FASTE KOMITÉ

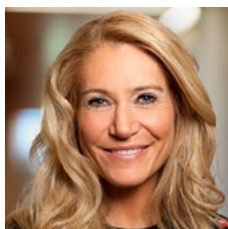
Faste medlemmer

Julie Brodtkorb, leder
Marianne Aasen, nestleder
Gjermund Hagesæter
Martin Kolberg
Morten Sjøberg

Personlige varamedlemmer

Harald Espedal
Eirin Kristin Sund
Line Henriette Holten
Mathias Hunskaar Furevik
Per Botolf Maurseth

PRESENTASJON AV MEDLEMMENE

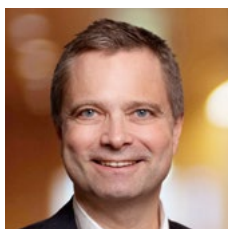
Julie Brodtkorb, leder

- Direktør i Maskinentreprenørenes Forbund
- Tidligere erfaring bl.a. som statssekretær og stabssjef ved Statsministerens kontor, medlem av Oslo bystyre, nærings- og finanspolitisk rådgiver, leder av Kringkastingsrådet, kommunikasjonssjef i Utfors AS, adm. Dir. i JKL Group og konsulent i Geelmuyden Kiese
- Siviløkonom fra Norges Handelshøyskole

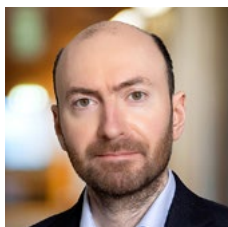
Marianne Aasen, nestleder

- Direktør for Simula Learning
- Leder i offentlig utvalg, styreleder i Nedre Romerike brann og redningsvesen IKS, styremedlem i Simula UiB AS og NHO Viken Oslo, folkevalgt i Asker kommune
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant, medlem av finanskomiteen og kirke, utdanning og forskningskomiteen, politisk rådgiver i Kommunal- og regionaldepartementet, informasjonssjef i Europabevegelsen og journalist
- Cand.polit. fra Universitetet i Oslo

Harald Espedal

- Eier av investeringsselskapet Espedal & Co og daglig leder i Salt Capital AS
- Styreleder i Retail Office AS, Lyse AS, Sandnes Sparebank og Solstad Offshore ASA, nestleder i styret for Stavanger konserthus og styremedlem i Aspelin Ramm og Norges Handelshøyskole
- Tidligere erfaring bl.a. som administrerende direktør i SKAGEN, nestleder og medlem i styrene for Oslo Børs VPS og Oslo Børs, medlem i styret for Den norske Opera & Ballett, finans- og analysesjef i Sparebank 1 SR-Bank og leder for rådgivnings- og revisjonsfirmaet Arthur Andersen i Stavanger
- Siviløkonom og Høyere Revisorstudium fra Norges Handelshøyskole

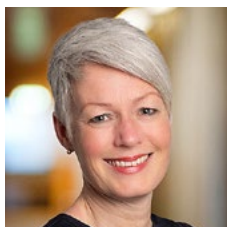
Mathias Hunskaar Furevik

- Analytiker i Sparebanken Vest
- Ansattvalgt medlem i generalforsamlingen (representantskapet) i Sparebanken Vest
- Tidligere erfaring bl.a. som gruppeleder i Bergen bystyre og medlem av kontrollutvalget i Bergen kommune

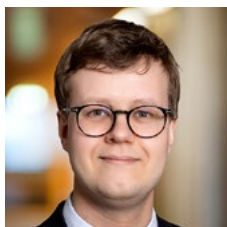
Gjermund Hagesæter

- Kommunedirektør i Fitjar kommune
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant, finanspolitisk talsmann, medlem av finanskomiteen, kommunal- og forvaltningskomiteen og kontroll og konstitusjonskomiteen, statssekretær i Justisdepartementet, fylkestings- og kommunestyremedlem, offiser i Forsvaret, rådmann, nestleder i styret for Haukeland sjukehus, og medlem av rådet for Nordhordland Kraftlag, samferdselsutvalget i Hordaland og sentralstyret i Europabevegelsen
- Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Bergen og bedriftsøkonom fra Norges Handelshøyskole

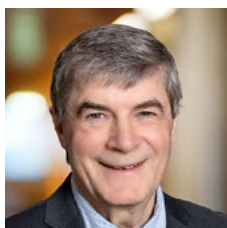
Line Henriette Holten

- Generalsekretær i Tekna
- Styreleder i Det Norske Skogselskap og styremedlem i Dignio AS
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant, medlem av energi- og miljøkomiteen, helse- og sosialkomiteen og næringskomiteen, Stortingets 5. visepresident, politisk rådgiver i Helsedepartementet og i Arbeids- og Sosialdepartementet, leder av offentlig utvalg, nestleder i Norsk Institutt for Bioøkonomi, medlem i Askim Bystyre og direktør for samfunnspolitikk i Tekna
- Cand.theol. fra Det Teologiske Menighetsfakultet

Tord Hustveit

- Samfunnsøkonom i Statkraft
- Tidligere erfaring bl.a. som leder av Unge Venstre og medlem av fylkestinget i Akershus.
- Mastergrad i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Oslo

Alf Einar Jakobsen

- Nestleder i Stiftelsen Norsk Luftambulans og Digforsk AS
- Tidligere erfaring bl.a. som møtende vararepresentant i Stortinget, medlem av sosialkomiteen og finanskomiteen, politisk sekretær og statssekretær i sosialdepartementet, ordfører og kommunepolitiker. Helse- og sosialsjef i Hammerfest, kontorsjef ved sykepleierutdanninga ved høgskolen i Finnmark. Styreverv i norsk idrett lokalt, regionalt og i Idrettsforbundet og Norges Olympiske komité. Styre- og lederverv i petroleumsvirksomhet
- Studium i administrasjon og ledelse, Finnmark Distriktshøyskole og Etatsopplæring innen alkoholistsorgen

Martin Arvid Kolberg

- Foredragsholder om politikk
- Leder i Buskerud Arbeiderparti
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant, medlem av utenriks- og forsvarskomiteen, leder av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, statssekretær ved statsministerens kontor og i Forsvarsdepartementet, partisekretær, sekretariatsleder, medlem av Lier kommunestyre

Per Botolf Maurseth

- Førsteamanuensis på Handelshøyskolen BI
 - Tidligere erfaring bl.a. som statssekretær i Kunnskapsdepartementet, forsker ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) og styremedlem i Folketrygdfondet
 - Doktorgrad i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Oslo
-

Eli Hovd Prestegården

- Fylkestingspolitiker og komitéleder i Viken, assistent-vikar Uvdal skole, vertskap Mårbu seter og fjellstue
- Fylkespolitiker, fungerende styreleder i Nore og Uvdal Næringssselskap
- Tidligere erfaring bl.a. som, varaordfører og ordfører i Nore og Uvdal kommune, vararepresentant i Stortinget, landsstyreprerentant i Utmarkskommunenenes sammenlutning og Landssamanslutninga for vasskraftkommunar, daglig leder byggevareutsalg, medarbeider i bank
- Reiselivsfag fra Wang, Organisasjon, ledelse og pedagogisk assistent fra NKI

Tom Henning Slethei

- Ordfører i Sola kommune. Selvstendig næringsdrivende
- Styreleder i Jåsund Utviklingsselskap AS, Hummeren Hotell AS, Tananger Leilighetshotell AS, Risavika Handelseiendom AS, Myklebust Butikkeiendom AS, Stadionparken Næringsseiendom AS, Hestholmen AS og Solakrossen 13 AS
- Tidligere erfaring bl.a. som varaordfører, leder i plan og bygningsråd, styreleder i Sola Bredbånd, og styremedlem i Forus Næringspark AS, Polarcus AS og IVAR IKS
- Diplomøkonom Handelshøgskolen BI

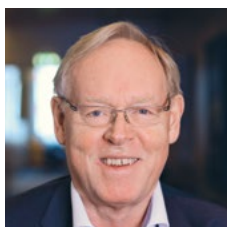
Eirin Sund

- Regionleder i LO
- Styremedlem i Stiftelsen Rogalandsforskning og Maritimt forum for Stavangerregionen
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant, medlem av finanskomiteen, energi- og miljøkomiteen, kommunal- og forvaltningskomiteen og transport og kommunikasjonskomiteen og statssekretær i Samferdselsdepartementet, politisk rådgiver i Miljøvern-departementet, varaordfører, fylkesvaraordfører, visepresident i Norges Fotballforbund, daglig leder av en frivillighetssentral
- Sjefskurs Forsvarets høgskole

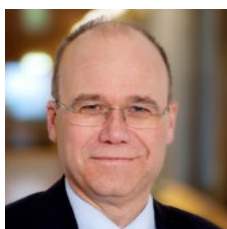

Morten Sjøberg

- Direktør for samfunnskontakt i SpareBank 1 Gruppen
 - Styremedlem i Oslo Nye Sparebanks Fond
 - Tidligere erfaring bl.a. som statssekretær i Finansdepartementet og forsker i forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå
 - Doktorgrad i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Oslo og bachelorgrad i filosofi og økonomi fra London School of Economics
-

Lars Tvete

- Styreleder i og eier av LBT Holding AS
- Medlem av fylkestinget i Trøndelag, styremedlem i Borg Forvaltning AS, medlem i Sparebank1 SMN representantskap, styreleder i stiftelsen Pilegrimsgården i Trondheim, styremedlem i stiftelsen Weisenhuset og i Stykjunker Moe og hustrus legat
- Tidligere erfaring bl.a. som vararepresentant i Stortinget, medlem av Trondheim bystyre, adm.dir. i Basale Eiendomsforvaltning AS, styremedlem i BN kreditt, styreleder i Trondheim Kommunale Pensjonskasse og styremedlem i Thomas Angells Stiftelser
- Varamedlem til representantskapet i Norges Bank 2016–2019
- Bedriftsøkonom fra Trondheim Økonomiske Høgskole

REPRESENTANTSKAPETS SEKRETARIAT**Jan Frode Jakobsen**

- Direktør
- Tidligere erfaring bl.a. som adm. direktør for Helseforetakenes Pensjonskasse, direktør for Bystyrets sekretariat i Oslo kommune, økonomisk rådgiver, sekretariatsleder, komitésekretær for Stortingets finanskomité, rådgiver i Finansdepartementet og inspektør i Finanstilsynet
- Siviløkonom fra Norges Handelshøyskole og Master of Science, London School of Economics

Randi Ingun Almås	fagdirektør
Peter Hideo Grutle	seniorrådgiver
Kristian Magnus Langseth	spesialrådgiver
Anne Gullhagen Larsen	spesialrådgiver
Mats Leonhard Pedersen	spesialrådgiver
Lise Taylor	administrasjonskoordinator

4.2 ORGANISERING AV TILSYNET

REPRESENTANTSKAPET

Representantskapets oppgaver er regulert i sentralbankloven § 2-17. «Representantskapet fører tilsyn i samsvar med § 4-1, vedtar budsjett etter § 4-2, godkjenner regnskap etter § 4-3, utpeker revisor etter § 4-4 og fastsetter eventuell valg måte for ansatterepresentanter til hovedstyret²⁵ etter § 2-3 annet ledd tredje punktum.»

Innenfor sitt ansvarsområde har representantskapet gitt følgende rammer for Norges Banks virksomhet:

- Budsjettreglement for Norges Bank
- Reglement for lån til ansatte i Norges Bank
- Retningslinjer for representantskapets tilsyn med selskaper Norges Bank eier knyttet til investeringer i Statens pensjonsfond utland

Disse er gjengitt i vedlegg 2 til Dokument 9 (2020–2021).

Representantskapet har fastsatt tre retningslinjer innenfor organiseringen av eget arbeidsområde. Disse ble oppdatert i 2019 med tilpasning til ny sentralbanklov fra 1. januar 2020.

- Forretningsorden for representantskapet
- Mandat for Den faste komité
- Instruks for Tilsynssekretariatet

Medlemmene er underlagt sentralbanklovens bestemmelser i § 5-2 om taushetsplikt. I henhold til forretningsorden er det leder eller den som leder utpeker, som primært uttaler seg offentlig på vegne av representantskapet.

DEN FASTE KOMITÉ

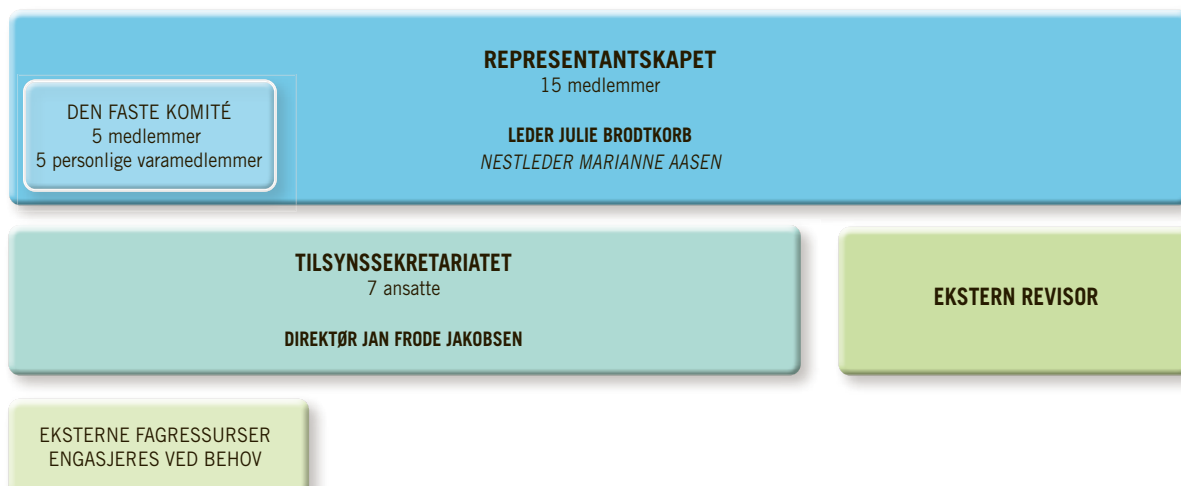
For organiseringen av representantskapets arbeid er det regulert i sentralbankloven at det blant medlemmene kan oppnevnes utvalg til å forberede saker for representantskapsbehandling.

Den faste komité er et etablert arbeidsutvalg med forankring i forretningsorden, og komiteen arbeider etter mandatet fastsatt av representantskapet. Den faste komité har ingen beslutningsmyndighet på vegne av representantskapet, men har i egenskap av representantskapets utvalg rett til innsyn i alle Norges Banks anliggender.

Komiteen ledes av representantskapets leder og nestleder. Tre øvrige medlemmer og fem personlige varamedlemmer ble valgt for to år i konstituerende møte 20. januar 2022. Sammensetningen av komiteen er presentert foran.

Lederen kaller inn komiteen til møte så ofte det anses ønskelig eller når minst to medlemmer krever det. Formålet med møtene er å fastsette sakliste, gjennomgå framlagte saksdokumenter, fremme ønske om innledninger til sakene fra Norges Bank og komme med forslag til vedtak for representantskapets behandling. Referater fra komiteens møter følger sakspapirene og gjengir vesentlige drøftinger og redegjørelser.

FIGUR 7 REPRESENTANTSKAPETS ORGANISASJON OG RESSURSER

Sentralbanksjefen kan anmodes om å være til stede i møter i Den faste komité. Hovedstyret eller sentralbanksjefen kan også be om å få orientere om saker og legge fram sine vurderinger med sikte på behandlingen i representantskapet før komiteen fremmer innstilling til vedtak.

REPRESENTANTSKAPETS SEKRETARIAT

«TILSYNSSEKRETARIATET»

I tråd med sentralbankloven har representantskapet etablert et sekretariat. *«I saker som gjelder de ansatte i sekretariatet, skal representantskapet representere Norges Bank som arbeidsgiver.»*²⁶

Arbeidet til tilsynssekretariatet er regulert i representantskapets forretningsorden og egen instruks. Gjennom 2021 har sekretariatet hatt sju fast ansatte medarbeidere under ledelse av direktør. En student har hatt et engasjement i perioden oktober 2020-april 2021. Representantskapet er opptatt av at tilsynssekretariatet har tilstrekkelige kompetanse og ressurser for oppgavene. Det gjelder både egen bemanning og betydningen av å kunne innhente/kjøpe ekstern spisskompetanse ved behov.

Tilsynssekretariatet rapporterer direkte til representantskapet og er helt uavhengig av hovedstyret og administrasjonen i Norges Bank. Direktøren skal holde representantskapet orientert om vesentlige forhold knyttet til arbeidsmiljøet. De ansatte i tilsynssekretariatet har rett til å være til stede i representantskapet ved behandling av administrative saker som gjelder sekretariatet.

Direktøren skal holde representantskapet orientert om arbeidet med vesentlige tilsyns- og kontrolloppgaver og deltar i møtene til representantskapet og Den faste komité. Videre skal han bistå Den faste komité med å forberede saker som skal behandles i representantskapet og sørge for rådgivning til representantskapet. Det er etablert praksis for at ansatte i sekretariatet er til stede i møtene i Den faste komité og representantskapet for å kunne orientere om fagsaker. Direktøren har også anledning til å ta med eksterne fagpersoner som ekstern revisor eller andre.

Direktøren har myndighet til å foreta ansettelser og oppsigelser samt fastsette lønns- og arbeidsbetingelser innenfor de rammer som representantskapet har fastsatt. Arbeidsavtale, godtgjørelse og andre betingelser for stillingen som direktør fastsettes av representantskapet.

Sekretariatet administrerer og tilrettelegger for Den faste komité og representantskapet sine møter, seminarer og faglige aktiviteter. Øvrige oppgaver er å:

- utføre tilsynsoppgaver på vegne av representantskapet
- bidra til representantskapets behandling av budsjettet og årsregnskapet til Norges Bank
- være rådgivings- og utredningsressurs for representantskapet
- forberede saker og assistere i saksbehandlingen til representantskapet
- bistå ved inngåelse av engasjementsavtale med ekstern revisor, og forvalte denne
- legge til rette for kompetanseutvikling i representantskapet
- koordinere kontakt med Stortinget og Riksrevisjonen
- utarbeide utkast til og publisere vedtatt årlig rapport til Stortinget

Tilsynssekretariatet har hatt møter med Finansdepartementet for gjensidig utveksling av informasjon av betydning for tilsynet med forvaltningen av SPU. I møtene gis blant annet orientering om planlagte og gjennomførte tilsyns- og revisjonsaktiviteter.

Rammene for tilsynsarbeidet følger av planer og budsjett som er godkjent av representantskapet. Sekretariatet skal ha en hensiktsmessig organisering, og det legges vekt på å utvikle et sterkt fagmiljø med relevant tverrfaglig kompetanse. Medarbeiderne har solid innsikt i fagområder som samfunnsøkonomi, revisjon, jus, finans, kapitalforvaltning, virksomhetsstyring, risikostyring og internkontroll. Et viktig fundament er rolleforståelse, integritet, objektivitet og tilbørlig aktsomhet i gjennomføringen av oppgaver.

Høy kompetanse er nødvendig for å kunne forstå og vurdere sentrale utviklingstrekk innenfor Norges Banks virksomhet og hva det kan bety for gjennomføringen av tilsynet. Muligheter for utvikling ligger i gode faglige nettverk, tilgang til spesialistressurser og i hyppig kontakt med sentralbankens ledelse og virksomhetsområder. I tillegg til deltakelse på relevante kurs og fagkonferanser arrangeres møter og faglige seminarer. Det benyttes innledere fra ulike fagmiljøer, internasjonale kontakter og Norges Banks virksomhetsområder.

Mulighetene for fysisk deltakelse på eksterne seminarer og kurs har vært begrenset gjennom 2021, men tilsynssekretariatets ansatte har gjennomført kompetansebygging digitalt, bl.a. om ny revisorlovgivning, operasjonell risikostyring, compliance, virksomhetskultur, hvitvasking, IT-sikkerhet, fysisk sikkerhet, bærekraftig finansiell analyse m.m. Regelverksendringer og annen informasjon fra eksempelvis Finansdepartementet, IMF, BIS, ECB, Finanstilsynet, Datatilsynet og NSM følges også med på.

En ansatt har deltatt på Washingtonseminaret 2021 der en målsetting er å lære fra noen av USAs fremste eksperter på politikk, medier og kommunikasjon.

Kompetanseoppbyggingen er også av stor betydning for tilsynsgjennomganger og som ledd i forberedelser av representantskapets arbeid. Direktøren kan som et supplement til sekretariatets ressurser innhente ekstern spesialistkompetanse innenfor planer og budsjett godkjent av representantskapet.

EKSTERN REVISOR FOR NORGES BANK

Den løpende kontakten med ekstern revisor og forvaltning av engasjementsavtale ivaretas av tilsynssekretariatet.

Deloitte AS har vært Norges Banks eksterne revisor gjennom to seksårige engasjementsavtaler i perioden 2010–2021. For perioden 2022–2027 har representantskapet inngått ny engasjementsavtale med Ernst & Young AS (EY). Det er gjennomført en åpen prosess for valg av revisor i tråd med regler for offentlige anskaffelser. Videre er bestemmelser i sentralbankloven og revisorloven lagt til grunn. EUs revisjonsforordning for revisjon av foretak av allmenn interesse er fulgt så langt den passer innenfor sentralbanklovens bestemmelser og Norges Banks styringsstruktur. Tilsynssekretariatet gjennomførte prosessen på vegne av representantskapet med bistand fra bankens anskaffelsesmiljø.

Brev fra tilsynssekretariatet med utkast til engasjementsavtale og tilbud fra foreslått revisor ble behandlet i møte i september 2021. Representantskapet ga uttrykk for at det er gjort en grundig vurdering av mottatte tilbud, og var opptatt av at valgt revisjonsselskap har god kompetanse. Det ble gjort slikt vedtak:

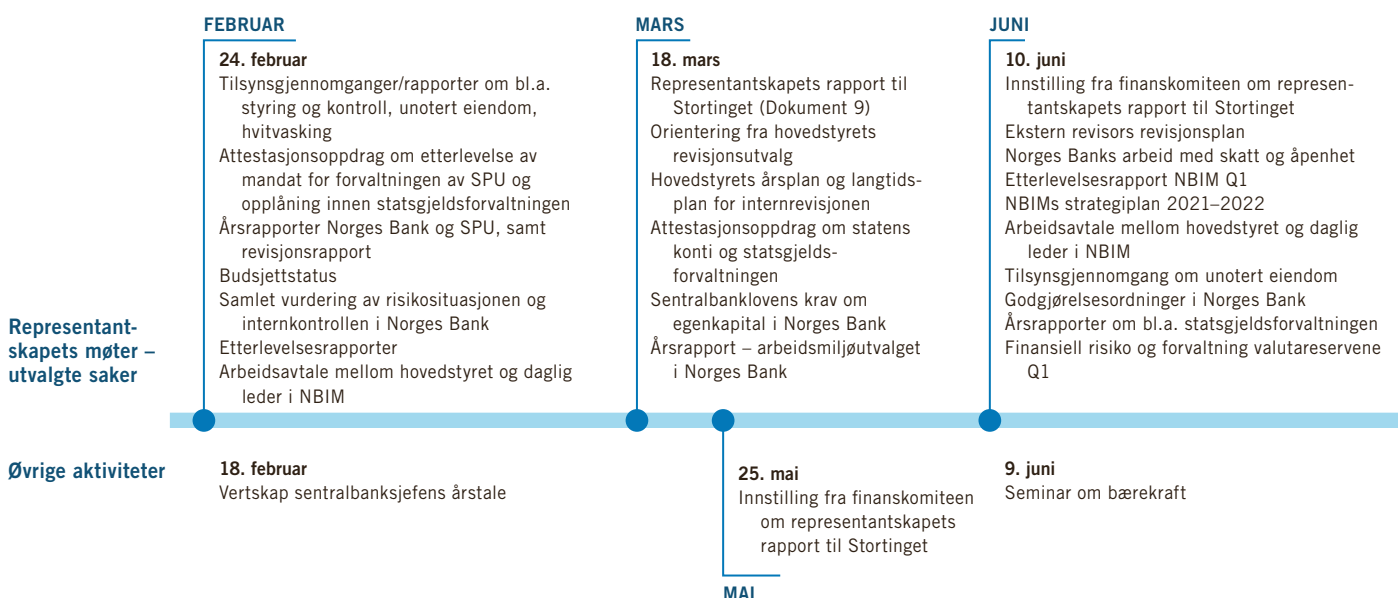
Representantskapet velger revisjonsselskapet Ernst & Young AS til ekstern revisor for Norges Bank for perioden 2022 – 2027. Norges Bank og Ernst & Young AS må avvikle løpende leveranser som ikke er forenelig med revisjonsoppdraget.

Tidligere leveranser fra EY til Norges Bank som kunne reise spørsmål om uavhengighet i revisjonsoppdraget, er avvirket, og den nye engasjementsavtalen er signert av representantskapets leder og partner i Ernst & Young AS innenfor vedståelsesfristen i tilbudet, 31. januar 2022.

KONTAKT MED RIKSREVISJONEN

«Retningslinjer for informasjonsutveksling og koordinering av revisjon og tilsyn mellom Riksrevisjonen og Norges Banks representantskap vedrørende SPU» er signert av daværende riksrevisor og representantskapets leder i 2010.²⁷ Retningslinjene ivaretar kontrollorganenes roller i et profesjonelt samarbeid. Tilsynssekretariatet bidrar til informasjonsutveksling mellom representantskapet, ekstern revisor og Riksrevisjonen om revisjon og tilsyn med SPU.

FIGUR 8 TIDSLINJE MØTER OG AKTIVITETER 2021

Ekstern revisor gir Riksrevisjonen grundig gjennomgang av resultatene fra utført finansiell revisjon av SPU som Riksrevisjonen kan bygge på ved revisjon av statsregnskapet. Videre får Riksrevisjonen orientering om tilsynsgjennomganger samt innsikt i attestasjonsprosjekter.

4.3 REPRESENTANTSKAPETS AKTIVITETER I 2021

MØTER OG SAKSOMFANG I 2021

En møteplan besluttes i forkant av hvert kalenderår. Tidspunkt og innhold er basert på frister for rapportering i Norges Bank innenfor representantskapets ansvarsområder. Se den skisserte tidslinjen som gir en oversikt over møter, utvalgte saker og øvrige aktiviteter i 2021.

Representantskapet har gjennomført seks møter i 2021, som er i henhold til fastsatt møteplan. Den faste komité har hatt seks ordinære møter og ett ekstra møte i forbindelse med ferdigstilling av Dokument 9 (2020–2021). Møtene har vært holdt digitale eller hybride (delvis fysisk oppmøte) siden midten av mars 2020.

Gjennom året er det protokollført til sammen 132 saker inkludert 27 saker om egen administrasjon og godkjenning av protokoller fra møtene. 44 av sakene var behandling av hovedstyrets protokoller samt overordnede og felles saker for Norges Bank. Orienteringer og rapportering fra hovedstyret om virksomhetsstyring, risiko og etterlevelse i sentralbankvirksomheten utgjorde 21 saker og 40 av sakene omhandlet tilsvarende rappor-

tering og brev om forvaltningen av SPU. Se også figur 9 som viser fordelt saksomfang.

KOMPETANSEUTVIKLING

Medlemmene har som utgangspunkt en samlet bred kompetanse og erfaring fra Stortinget, regjeringsarbeid, sentrale deler av norsk samfunnsliv, offentlig forvaltning og næringslivet. Det er et mål for representantskapet å ivareta og videreutvikle kunnskap om Norges Banks samlede virksomhet og aktuelle risikobilde. En vedtatt kompetanseplan gjennomføres over fire år. Planen beskriver mulige kilder til kunnskap og aktiviteter som orienteringer i møtene, seminarer og studiebesøk.

Kompetanseplanen inneholder en oversikt over tema det er relevant for representantskapet å ha god forståelse for og forslag til hvordan kompetansen kan opparbeides. Se også beskrivelse i kapittel 3 foran. Planen er fleksibel og vil endres ved behov.

På grunn av covid-19 pandemien, er det ikke gjennomført besøk hos virksomheter utenfor Norges Bank i 2021, men planen fulgt opp med en rekke konkrete tiltak:

- I møtene i 2021 har sentralbanksjefen redegjort for økonomiske utsikter og pengepolitiske virkemidler gjennom året. På spørsmål fra representantskapet orienterte sentralbanksjefen også om i hvilken grad rentebaner brukes i andre land og hvilke signaler rentebildet internasjonalt gir sammenlignet med Norge. Sentralbankledelsen har svart på spørsmål fra

SEPTEMBER

9. september

Valg av ekstern revisor
Erstatningsansvar for styremedlemmer
Varslingssaker – hovedstyrets rolle
Budsjettstatus og regnskap for første halvår
Finansiell risiko og forvaltning valutaresservene Q2
Etterlevelsesrapporter for første halvår
Norges Bank Administrasjons
gevinstrealiseringsplan

NOVEMBER

11. november

Tilsynsrapport – krisehåndtering, covid-19
Orientering og befarings – oppgradering av arbeidsplassarealene på Bankplassen
Oppdatering av instruks for internrevisjonen
Etterlevelsesrapport NBIM Q3
Finansiell risiko og forvaltning valutaresservene Q3

DESEMBER

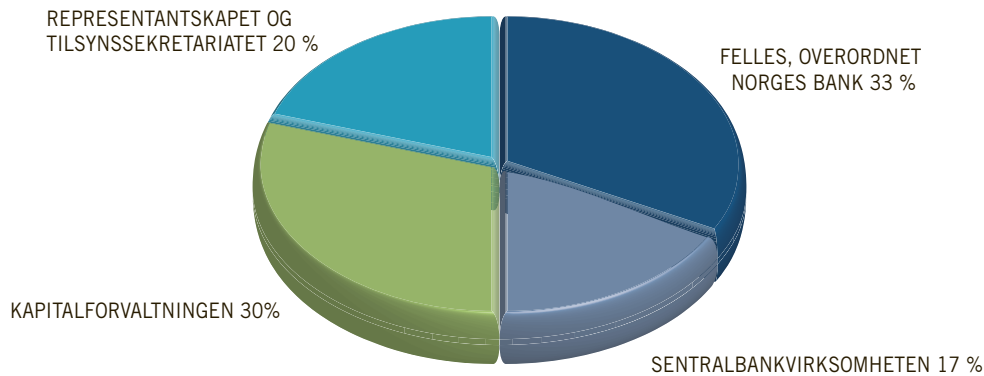
9. desember

Budsjett 2022 for Norges Bank
Plan for tilsyn 2022
Attestasjonsoppdrag om grundig gjennomgang før investeringer i unotert eiendeler
Valgordning – ansattvalgte medlemmer i hovedstyret
Rapport om finansiell stabilitet

9. september

Presentasjon av Norges Banks arbeid med klimarisiko i SPU

FIGUR 9 SAKSOMFANGET I REPRESENTANTSKAPET I 2021

representantskapet om bl.a. utvikling i inflasjon, energipriser, arbeidsmarkeder og offentlig gjeld internasjonalt, samt usikkerhet knyttet til pandemien.

- Sentralbankledelsen har orientert om Norges Banks utvikling av digitale sentralbankpenger og kryptovaluta. Videre er det orientert om rapporten fra en ekspertgruppe om klimarisiko i SPU²⁸ og Norges Banks syn. Representantskapet har også fått svar på spørsmål om ressursbruken i eierskapsarbeidet, kompetansen i NBIM, seleksjonskriterier i aktiv forvaltning m.m.
- Det er avholdt et kveldsseminar med tema «bærekraftig finans – aktuelle utviklingstrekk» generelt og i forvaltningen av SPU. Innledninger var ved førsteamanuensis Aksel Mjøs, NHH, og Chief Governance & Compliance Officer Carine Smith Ihenacho, NBIM. Temaet ble etterfulgt av en presentasjon av NOU 2020:7 «Verdier og ansvar – det etiske rammeverket for Statens pensjonsfond utland». Leder for Etikikutvalget, Ola Mestad, innledet.

For andre år på rad har studenter ved Norges Handelshøyskole skrevet mastergradsoppgave for representantskapet. Årets oppgave hadde tittelen «Norges Bank Investment Management i lys av ESG og finansiell prestasjon – En empirisk analyse av hvordan selskaper del av Statens Pensjonsfond Utland presterer på ESG i forhold til resten av markedet, samt forholdet mellom ESG- og finansiell prestasjon, både på selskapsnivå og for fondet som helhet.» Tilsynssekretariatet har gitt faglig støtte og studentene har hatt kontakt med fagmiljøer i NBIM. Oppgaven er presentert for representantskapet. Slike utredninger gir perspektiver som er nyttige i represen-

tantskapets drøftinger. Ordningen med å invitere mastergradsstudenter til et samarbeid videreføres.

ÅPENHET OM REPRESENTANTSKAPETS ARBEID

Representantskapet erfarer at det er stor offentlig interesse for virksomheten i Norges Bank og gjennomføringen av tilsynet. Åpenhet blir praktisert innenfor rammene som blant annet følger av sentralbankloven, offentlighetsloven og øvrig relevant rammeverk for Norges Banks virksomhet. Dette gjelder også ved innsynsbegjæringer, der hver sak vurderes individuelt. Det søkes å praktisere meroffentlighet. Det foreligger noen begrensninger ved at underliggende dokumenter til saker som representantskapet behandler, ofte er organintern kommunikasjon. For å opprettholde tilliten mellom Norges Banks organer er det vesentlig at bankens avdelinger skal kunne utarbeide vurderinger og rapporter til hovedstyret på fortrolig basis, og at hovedstyret kan videresende dokumenter som er viktige i representantskapets tilsyn. På bakgrunn av dette gjøres en grundig vurdering før underliggende saksdokumenter eventuelt åpnes ved en innsynsbegjæring.

Godkjente protokoller fra møtene offentliggjøres på representantskapets hjemmesider www.norges-bank.no/representantskapet. Protokollene viser vedtak og spørsmål eller vurderinger av risikoforhold reist under behandlingen samt svar og redegjørelser fra sentralbanksjefen. Merknader gjennom året, hovedstyrets oppfølging til tilsynskommentarer og eventuelle uavklarte spørsmål som er gjenstand for videre oppfølging, beskrives i protokollene. Drøftinger i representantskapet og spørsmål til sentralbankens ledelse bidrar også til åpenhet om Norges Bank.

Annen informasjon som offentliggjøres på hjemmesidene er:

- Representantskapets forretningsorden, øvrige rammeverk og plandokument for arbeidet
- Attestasjonsuttalelser. Disse er også oversendt til Finansdepartementet.

Hovedstyret praktiserer stor åpenhet om bankens oppgaver på www.norges-bank.no.

Ekstern kommunikasjon mellom representantskapet og eksempelvis Finansdepartementet framkommer i Norges Banks offentlige journal.

Den årlige rapporten til Stortinget (Dokument 9) gir et helhetlig bilde av representantskapets oppgaver, vurderinger av Norges Banks kontrollstruktur og gjennomført tilsynsarbeid. Representantskapet har merket seg finanskomiteens uttalelser til rapporten i Innst. 590 S til Dokument 9 (2020–2021).

Sentralbanksjefens årstale har bred dekning i media og er et godt bidrag til åpenhet om Norges Banks rådgiver- og informasjonsrolle i samfunnet. Representantskapet er etter tradisjonen til stede ved årstalen. 17. februar 2022 ble det markert i talen at det er 100 år siden daværende sentralbanksjef Nikolai Rygg holdt den første årstalen til representantskapet. Dette var grunnlaget for de påfølgende årlige arrangementene.

Leder i representantskapet ønsker tilhørerne velkommen på vegne av Norges Bank og introduserer sentralbanksjefen. Siden 1986 har talen hatt overskriften «Økonomiske perspektiver». Sentralbanksjefen legger vekt på å ta opp et bredt spekter av tema som er viktige for landets økonomi og Norges Banks veivalg.

På grunn av omstendighetene rundt covid-19-pandemien ble årstalen i 2021 gjennomført som et digitalt arrangement. I februar 2022 ble talen gjennomført med begrenset deltakelse, enkelte medlemmer av representantskapet var til stede. Også dette året var talen tilgjengelig digitalt.

EVALUERING AV ARBEIDET

Medlemmene i representantskapet gjennomfører egenevalueringer av arbeidet årlig. Målet er å identifisere områder som kan videreutvikles for å styrke tilsynsarbeidet og øvrige oppgaver. Resultatet av undersøkelsen, som er anonym, drøftes i møte, og foreslåtte tiltak følges opp av leder i representantskapet og tilsynssekretariatet. Sentralbankledelsen er til stede under oppsummeringene.

Egenevalueringen omfatter representantskapets arbeidsform, drøftingen i møtene og samspillet med tilsynssekretariatet, ekstern revisor og rådgivere. Undersøkelsen i 2021 viste positivt resultat. Det ble vist til at forberedelsene i saker fra hovedstyret og tilrettelegging for muntlige og skriftlige svar fra sentralbankledelsen fortsatt har forbedringspotensial. Det kommer også tydelig fram at fysiske møter klart er å foretrekke framfor digital gjennomføring.

4.4 REPRESENTANTSKAPETS RESSURSBRUK I 2021

MEDLEMMENES GODTGJØRELSE

Stortinget fastsetter representantskapets godtgjørelse som et årlig honorar for oppdraget.²⁹ Godtgjørelsen reguleres hvert andre år. Satsene for utbetalinger i 2020 og 2021 framgår av tabell 1.³⁰ Utbetaling av fast honorar utgjorde til sammen 904 000 kroner.

TABELL 1 FASTE HONORARER I 2021

FASTE HONORARER I HELE KRONER	REPRESENTANTSKAPET	DEN FASTE KOMITEEN	SUM PER MEDLEM	SUM FAST HONORAR
Leder	66 100	99 100	165 200	165 200
Nestleder	44 100	66 100	110 200	110 200
3 medlemmer i Den faste komité	33 100	66 100	99 200	297 600
10 medlemmer i representantskapet	33 100		33 100	331 000
Samlet utbetalt fast honorar				904 000

TABELL 2 REPRESENTANTSKAPETS SAMLEDE RESSURSBRUK

	BUDSJETT	REGNSKAP	BUDSJETT	REGNSKAP	REGNSKAP
BELØP I HELE TUSEN KRONER	2022	2021	2021	2020	2019
Representantskapet	4 120	1 788	4 434	2 459	3 201
Tilsynssekretariatet	24 860	22 907	24 901	23 602	21 507
Attestasjonsoppdrag	3 000	1 842	3 000	2 179	2 585
Lovpålagt revisjon	12 313	14 807	15 200	14 638	15 455
Totalt	44 293	41 344	47 535	42 878	42 748

Stortinget har fastsatt at varamedlemmer til Den faste komité får utbetalt 3 800 kroner per oppmøte. I 2021 var det ingen slike oppmøter.

Representantskapets medlemmer kan få dekket tap i arbeidsinntekt i forbindelse med representantskapets møter, i tillegg til godtgjørelsen som Stortinget har fastsatt. Arbeidsgivere kan kompenseres med faktiske timesatser etter statens satser for virksomheter som «opererer med faktureringskrav». Representantskapet har fastsatt kriterier.³¹ I 2021 er det utbetalt slik godtgjørelse med 147 430 kroner mot 213 331 kroner året før.

Utbetalt samlet godtgjørelse i 2021 er med dette 1 051 430 kroner mot 1 117 331 kroner i 2020.

ØVRIGE KOSTNADER

Årlig ressursbruk følges opp mot budsjett som er vedtatt av representantskapet. Totale kostnader for representantskapets virksomhet i 2021 var 40,2 millioner kroner. Fordeling av kostnadene er vist i tabell 2, og omfatter tilsynssekretariatet, ekstern revisor og bruk av eksterne rådgivere. Ressursbruken inngår i Norges Banks årsregnskap.

Kostnadene til drift av representantskapets organisasjon var samlet 7,3 millioner kroner lavere enn budsjett i 2021. Dette skyldes blant annet betydelig lavere reisekostnader til møter inkludert lavere refusjoner for tapt arbeidsfortjeneste, en ikke gjennomført studiereise og bortfall av fysiske kurs og kompetanseutvikling. Det er samlet utbetalt 1,6 millioner kroner til ekstern konsulentbistand blant annet for en tilsynsgjennomgang om operasjonell risikostyring.

Representantskapet og tilsynssekretariatet mottar administrative ytelser etter behov fra Norges Bank regulert i

en leveranseavtale. Husleie og fordelte felleskostnader blir belastet tilsynssekretariatet etter fast pris. Avtalen omfatter bruk av kontorer og øvrige lokaler som kantine- og møtefasiliteter, arkivtjenester, datautstyr, bistand fra banken i anskaffelser, sikkerhet og beredskap, lønns- og personaltjenester. Videre ivaretas møtearrangementer, reisesikkerhet, avtale med reisebyrå, mv. Under covid-19-pandemien er det levert utstyr og service i forbindelse med arbeid fra hjemmekontor. Det er tilrettelagt for digitale møter på en sikker måte. Tilsynssekretariatets og representantskapets selvstendige posisjon overfor Norges Bank ivaretas gjennom avtalen.

Utbetalt lønn til direktøren for tilsynssekretariatet i 2021 var 2 136 201 kroner mot 2 118 270 kroner i 2020. I tillegg var pensjonskostnader 350 617 kroner og verdien av andre fordeler (elektronisk kommunikasjon, forsikringer og andre naturallytelser) var 7 764 kroner.

Ekstern revisors honorar tar utgangspunkt i fast pris i engasjementsavtalen justert for avtaleregulert prisindeks, og utbetales etter godkjenning i representantskapet. Kostnader til Deloitte AS for finansiell revisjon i 2021 er regnskapsført med 14,8 millioner kroner mot budsjettet 15,2 millioner kroner. Avsluttende revisjonskostnader for Deloitte AS arbeid med bankens årsrapporter for 2021 med tilhørende revisjonsberetninger er estimert til 2,4 millioner kroner. Dette belastes regnskapet for 2022.

Deloitte AS har også mottatt honorar på 1,8 millioner kroner etter inngåtte avtaler for attestasjonsuttalelser om statens konsernkonto, statsgjeldsforvaltningen og bankens bærekraftsrapportering samt et attestasjonsoppdrag innenfor tilsynet. Samlet anslås det at om lag 80 prosent av ekstern revisors tidsbruk vedrører tilsyns- og revisjonsoppgaver innenfor kapitalforvaltningen.

Honorar for revisjon i datterselskaper, som er etablert av Norges Bank og utelukkende gjør investeringer som ledd i forvaltning av SPU, inngår ikke i representantskapets kostnader, men belastes selskapene direkte og utbetales til respektive revisjonsselskaper. Samlet utgjorde slike honorarer 7,6 millioner kroner i 2021.

BUDSJETT FOR REPRESENTANTSKAPET I 2022

Representantskapet behandlet eget budsjett for 2022 i møte 9. desember 2021. Vedtatt samlet budsjett for representantskapet, tilsynssekretariatet og ekstern revisor er på 44,3 millioner kroner. Se tabell 2 representantskapets samlede ressursbruk. For representantskapets egne aktiviteter er det budsjettert med 4,1 millioner kroner. Budsjettet omfatter all godtgjørelse, møtekostnader, seminarer og studiereiser med reiseutgifter basert på den fastsatte møteplanen for 2022. Stortinget har besluttet en økning i medlemmenes honorar for 2022 og 2023. Samlet årlig utbetaling er budsjettert med 960 600 kroner.³² Det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til mulighetene for gjennomføring av reiser til fysiske møter og seminarer i 2022 grunnet covid-19-pandemien.³³

Tilsynssekretariatets budsjett på 24,9 millioner kroner er basert på sju årsverk. Det er også her noe usikkerhet knyttet til resultat av lønnsoppgjør, gjennomføring av reiser og ekstern opplæring. Husleie og fordelte felleskostnader fra tjenesteleveranseavtalen med Norges Bank videreføres med 7,9 millioner kroner. I sammenheng med tilsynsplanen for 2022 er det budsjettert med 2,0 millioner kroner til kjøp av tjenester fra ulike eksterne fagmiljøer.

Revisjonshonorar i 2022 er budsjettert med 12,3 millioner kroner for lovpålagt finansiell revisjon av Norges Banks årsregnskap og regnskapsrapportering for Statens pensjonsfond utland. Dette er i samsvar med inngått engasjementsavtale. For faste årlige attestasjonsoppdrag og eventuelle gjennomganger som besluttet av representantskapet som del av tilsynet i 2022 er det budsjettert med 3,0 millioner kroner som en samlet ramme.

RETNINGSLINJER FOR NORGES BANK FASTSATT AV REPRESENTANTSKAPET

Representantskapet har fastsatt retningslinjer for Norges Banks virksomhet på tre områder:

- Budsjettreglement for Norges Bank.
- Reglement for lån til ansatte i Norges Bank.
- Retningslinjer for representantskapets tilsyn med selskaper Norges Bank eier knyttet til investeringer i Statens pensjonsfond utland.

Disse er direkte knyttet til representantskapets oppgaver etter sentralbankloven. Det føres tilsyn med etterlevelsen. Retningslinjene er i sin helhet tatt inn i vedlegg 2 til Dokument 9 (2020–2021), årsrapport for 2020.

21 Sentralbankloven § 2-16 (1)

22 Sentralbankloven § 2-16 (3) ref. § 2-3 (4)

23 Se Innst. 358 S (2020–2021) og Innst. 40 S (2021–2022)

24 Gjeldende fylkesinndeling i Norge per 31.12.2021

25 Jf. Sentralbankloven § 2-3 andre ledd: «To styremedlemmer velges i tillegg av og blant de ansatte til å delta i behandlingen av administrative saker. Valgmåten for disse representantene skal avtales mellom hovedstyret og de ansatte. Ved mangel på avtale fastsetter representantskapet valgmåten.»

26 Sentralbankloven § 2-16 (5)

27 Retningslinjene er publisert på www.norges-bank.no/representantskaet

28 Ledet av Martin Skancke etter oppdrag fra Finansdepartementet, rapport avgitt 20. august 2021

29 Sentralbankloven § 2-16 (4)

30 Satsene for representantskapets honorarer i 2020 og 2021 ble fastsatt av Stortinget 28. november 2019 i samsvar med innstilling (Innst. 54 S (2019–2020)).

31 «GODTGJØRELSE FOR TAP I ARBEIDSSINNTÆKT FOR REPRESENTANTSKAPETS MEDLEMMER», fastsatt 12. november 2020

32 Innst. 40 S (2021–2022)

33 Ved tidspunktet for budsjettbehandling 9. desember 2021

INNHALDET I RAPPORTEN ETTER SENTRALBANKLOVEN

Lov om Norges Bank § 4-1 (4)

Representantskapet skal minst én gang årlig legge frem for Stortinget sin uttalelse om tilsynet med Norges Bank. Gjenpart av uttalelsen sendes departementet. Uttalelsen om tilsynet med banken skal minst inneholde

Lovens temaer er omtalt i rapporten for 2021 i følgende kapitler:

a) en redegjørelse for hvordan tilsynet med banken har vært organisert	Kapittel 1 Tilsynet i 2021 – 1.1 Tilsynsoppdraget, mandat og gjennomføring Kapittel 4 Norges Banks representantskap, organisering av arbeidet
b) en redegjørelse for gjennomførte tilsynsaktiviteter og representantskapets prioriteringer i det videre tilsynsarbeidet	Kapittel 1 Tilsynet med Norges Bank i 2021 Kapittel 3 Prioriteringer i videre arbeid
c) en redegjørelse for tilsynet med bankens kapitalforvaltning • Mandat for forvaltningen av SPU skal være oppfylt	Kapittel 1 Tilsynet med Norges Bank i 2021 – 1.4 Tilsynet med forvaltningen av Statens pensjonsfond utland
d) representantskapets vurdering av hovedstyrets styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet • Forskrift om risikostyring og internkontroll skal være oppfylt	Sammendrag og Hovedkonklusjon Kapittel 1 Tilsynet med Norges Bank i 2021
e) en redegjørelse for representantskapets arbeid med vedtakelse av bankens budsjett og fastsettelse av regnskap	Kapittel 2 Norges Banks regnskap og budsjett
f) eventuelle særlige merknader som tilsynet måtte gi grunnlag for	Hovedkonklusjon

Dokument 9 (2021–2022) Rapport til Stortinget for 2021

Utgitt av:

Representantskapet i Norges Bank
Bankplassen 2
Postboks 1179 Sentrum
0107 Oslo
Telefon 22 31 60 00
e-post: representantskapet@norges-bank.no

Publisert:

4. april 2022
<http://www.norges-bank.no/Representantskapet>
Trykte eksemplarer kan bestilles hos:
Tilsynssekretariatet@norges-bank.no

Layout og trykk:

07 Media AS

Foto:

Monika Kvaale (omslag, s. 47)
Espen Schive (omslag, s. 43)
Esten Borgos (s. 31)
Sturlason (s. 50–54)
Stortinget (s. 51)

